

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Účast veřejnosti na rozvoji regionů

Filip Krejčí

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra humanitních věd

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Filip Krejčí

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Účast veřejnosti na rozvoji regionů

Název anglicky

Public Participation in Regional Development

Cíle práce

Cílem práce je návrh možností zapojení veřejnosti do rozvoje regionu (mikroregionu). Dílčí cíle se budou týkat analýzy efektivnosti a správnosti vynaložených finančních prostředků do rozvoje regionů se zaměřením na rozvoj cestovního ruchu. První dílčí cíl bude zaměřen na zjištění názorů veřejnosti, jak vnímají důležitost turismu pro rozvoj regionu. Další dílčí cíl bude zaměřen na současný stav turismu jako rozvojového prvku regionu.

Metodika

Teoretická část a charakteristika prostředí bude vycházet ze studia dokumentů a sběru sekundárních dat. Terénní šetření bude probíhat kvantitativním přístupem pomocí dotazníku mezi veřejností a kvalitativním přístupem za pomoci polostandardizovaných rozhovorů s aktéry rozvoje regionu. Výsledky budou zhodnoceny, diskutovány a bude stanoven závěr. Osnova práce: 1. úvod 2. cíl a metodika 3. teoretická část 4. charakteristika prostředí 5. šetření v terénu 6. výsledky a diskuze 7. závěr 8. seznam použité literatury 9. přílohy

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

Dotace, Evropská unie, Euroregiony, finance, mikroregiony, organizace, podpora, státní správa, veřejnost

Doporučené zdroje informací

BLAŽEK, J; UHLÍŘ, D. Teorie regionálního rozvoje – nástin, kritika, implikace. 2. přepracované a rozšířené vydání. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1974-3.

DISMAN, M. Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha: Karolinum, 1993. ISBN 80-246-0139-7

ERIKSEN, T. H. Sociální a kulturní antropologie. Praha: Portál, 2008. 408 s.

KOLEKTIV AUTORŮ. K udržitelnému rozvoji České republiky: vytváření podmínek; Svazek 3 – Hospodářské sektory a environmentální integrace. Praha: Centrum Univerzity Karlovy pro otázky životního prostředí, 2002. ISBN 80-238-8378-X.

KOLEKTIV AUTORŮ. Úvod do regionálních věd a veřejné správy. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2004. ISBN 80-86473-80-5

MATOUŠKOVÁ, K. 20 let Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón. Praha: Sdružení historických sídel, Čech, Moravy a Slezska, 2012. 416. ISBN 978 – 80 – 905344 – 0 – 7

PETRÁŇ, J. a kol. Dějiny hmotné kultury II. 1. vydání. Praha: Karolinum, 1997. 1003 s. ISBN 80 – 7184 – 086 – 6.

WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J., DAMBORSKÝ, M., BLAŽEK, J. a kol. Regionální rozvoj. Praha: Linde, 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

Ing. Pavla Varvažovská

Elektronicky schváleno dne 30. 3. 2015

doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 31. 3. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 31. 03. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Účast veřejnosti na rozvoji regionů" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30.3.2015

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Pavle Varvažovské za odborné vedení, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování diplomové práce věnovala. Její cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích mi značně pomohly k vypracování této odborné závěrečné práce.

Účast veřejnosti na rozvoji regionů

Public participation in regional development

Souhrn

Diplomová práce se zabývá dvěma konkrétně vybranými regiony v České republice, součástí nichž jsou mikroregiony vytvářející podstatu jejich celku. Odborná práce se zamýšlí a zkoumá vztahy mikroregionů k vyšším formám svého uspořádání, respektive jejich analýza podává výpovědi o jejich skutečném stavu, organizaci, účelu a různých možnostech využívání ve prospěch veřejnosti. Současně je zdokumentována účast veřejnosti na správě mikroregionů, a tím i podpora (mikro-)regionů; aplikace finanční podpory z prostředků EU.

Summary

This diploma thesis deals with two specifically selected regions of the Czech Republic, part of which are micro-generating nature of the whole. Professional work is intended and explores the relationships between micro for higher forms of their arrangement or their analysis reports about their actual status, organization, purpose and use of the various possibilities for the public benefit. At the same time, is documented public participation in the management of micro-regions, and thus promoting the (micro-) regions; application of financial support from the EU.

Klíčová slova: Dotace, Evropská unie, Euroregiony, finance, mikroregiony, organizace, podpora, státní správa, veřejnost,

Keywords: Subsidies, European Union, Euroregions, finance, micro-organization, promotion, government, public,

Obsah

1	Úvod.....	9
2	Cíl a metodika práce	11
2.1	Vlastní šetření	11
2.2	Metodika a popis průzkumu Mikroregionu Jablunkovsko	12
2.3	Metodika a popis průzkumu Mikroregion Chrudimsko	13
3	Teoretická východiska	15
3.1	Regiony a mikroregiony	16
3.2	Historie regionální politiky a jejího rozvoje v Evropě	17
3.3	Stručná historie regionální politiky ČR a její vývoj	18
3.4	Vymezení strategických cílů pro regionální rozvoj	22
3.5	Evropská unie a Česká republika.....	23
3.6	Operační programy užívané v ČR v období 2007 - 2013	24
3.7	Mikroregiony	26
3.7.1	Pojem mikroregion	27
3.8	Užití pojmu mikroregion	27
3.9	Cíle založení mikroregionu.....	28
3.10	Předpoklady a strategie pro založení mikroregionu	28
3.11	Zásady pro vytvoření efektivního mikroregionu	28
3.12	Rozdělení mikroregionů (regionů).....	29
3.13	Databáze mikroregionů.....	30
3.14	Legislativní a administrativní vymezení mikroregionu	32
3.15	Právní možnosti vzájemné spolupráce obcí.....	32
3.16	Možnosti spolupráce obcí	34
4	Vlastní práce	36
4.1	Euroregion Těšínské Slezsko.....	36
4.2	Historie a současnost Euroregionu Těšínské Slezsko	36
4.3	Vznik a popis Euroregionu Těšínské Slezsko.....	37
4.4	Mikroregion Jablunkovska (SOJ)	44
4.4.1	Obce tvořící mikroregion.....	45
4.5	Euroregion Glacensis	47
4.6	Mikroregion Chrudimsko	50
4.7	Hlavní cíle Mikroregionu Chrudimsko.....	52
4.8	Strategický plán rozvoje mikroregionu.....	52
4.8.1	Etapy projektování strategického plánu.....	52
4.9	Spolupráce obcí mikroregionu.....	53
4.9.1	Náměty na spolupráci obcí v rámci mikroregionu.....	53
4.10	SWOT analýza Mikroregionu Chrudimsko	54
4.11	Charakteristika Mikroregionu Chrudimsko	55
4.12	Plány rekreačního využití území mikroregionu.....	64
4.13	Deskripce vybraných projektů v letech 2007 - 2013	64
4.13.1	Dotace EU v programovém období 2007 – 2013 MR Jablunkovsko	64
4.13.2	Dotace EU v programovém období 2007 – 2013 Euroregion Glacensis.....	66
4.14	Euroregion Glacensis a Fond mikroprojektů 2014 - 2020.....	67
4.15	Projekty v rámci Mikroregionu Chrudimsko	68

5	Výsledky a diskuze	72
5.1	Výsledky dotazníkových šetření	72
5.2	Komentář a výsledky provedeného výzkumu.....	73
5.3	Výzkumné šetření Mikroregion Jablunkovsko (SOJ).....	76
5.4	Výzkumné šetření Mikroregion Chrudimsko	81
5.5	Výsledky dotazníkových šetření	81
5.6	Výzkum MR Chrudimsko – CHKO Žďárské vrchy.....	82
5.7	Zhodnocení výsledků a doporučení (diskuse)	89
6	Závěr	91
7	Seznam použitých zdrojů.....	94
8	Seznam grafů, obrázků a tabulek	99
9	Přílohy.....	100

1 Úvod

Diplomová práce pod názvem Účast veřejnosti na rozvoji regionů se zabývá srovnáním dvou cíleně zvolených mikroregionů, které jsou součástí rozsáhlých Euroregionů Glacensis a Těšínské Slezsko, jejichž jednotícím faktorem je společná severní hranice s Polskou republikou. Euroregion Těšínské Slezsko, jehož jádrem je Mikroregion Jablunkovsko má oproti Mikroregionu Chrudimsko další výhodu – společnou východní hranici se Slovenskou republikou.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část, které se ovšem v některých bodech vzájemně prolínají, protože jejich výchozí informace potvrzují existenci obou euroregionů i mikroregionů v teoretické rovině, takže by mohlo docházet ke zdání, že právě tyto části už zcela logicky náležejí do empirické kapitoly. Jedná se především o dvě provedené SWOT analýzy, které se staly základem analýzy obou mikroregionů. Důležité je také poznání, že nelze oddělit ani vzájemné souvislosti mezi euroregionem a příslušným mikroregionem, který je zároveň jeho jakousi základní stavební jednotkou. Přitom euroregion může bez jednotlivých mikroregionů – jako samosprávných organizačních jednotek existovat, opačně již nelze. Mikroregiony participují na aplikaci veřejných finančních prostředků svých vyšších celků a stávají se prostřednictvím nich i žadateli o dotace z různých fondů (i evropských) pouze a jen pro svoje potřeby a zájmy. Taková a mnoho dalších poznání si proto vynutilo potřebu představit samostatně oba celky.

Praktická část pro ozřejmení některých opatření v rámci vzniku samostatných mikroregionů nabízí analýzu uskutečněných projektů, hlavně v rámci vlastních euroregionů a to se zaměřením na získané finance z veřejných i evropských prostředků a jejich nakládání s nimi v období let 2007 – 2013. Současně byl prováděn v obou zmíněných mikro/regionech průzkum, který potvrzuje, nebo také může vyvrátit neefektivní využití přidělených financí. Autor se více zaměří na několik konkrétních akcí dlouhodobého charakteru než na ty, které se opakují každý rok a vybudovaly si vlastní tradici (např. dožínkové slavnosti, různá přeshraniční setkání apod.), protože jejich rozsah by neumožnil kvalitní zhodnocení.

Pro potvrzení některých domněnek byly stanoveny následující hypotézy, které budou postupně verifikovány:

H-1. Domníváme se, že veřejnost v celé České republice vykonává svoje návrhové a kontrolní funkce a tak se účinně podílí na zlepšování celkové situace v jednotlivých regionech.

H-2. Domníváme se, že díky účasti a zájmu veřejnosti o společenský život je neustále zlepšována a lépe organizovaná spolupráce na obou stranách hranic euroregionů.

2 Cíl a metodika práce

K získání potřebných dat, informací a jejich následnému potvrzení (vyvrácení) bylo v obou sledovaných mikro/regionech využito terénní dotazníkové šetření, které se uskutečnilo s odstupem jednoho měsíce.

Každé z nich se do detailu zaměřilo na sledování malé oblasti, která by podala objektivní výpověď o dění (Jablunkovsko, Žďárské vrchy). Projekt dotazníkového průzkumu (v obou sledovaných lokalitách stejný) se zabýval formulací problému, stanovením cíle průzkumu, stanovením hypotéz k předpokládaným výsledkům základního souboru, organizací a sběrem dat v rámci průzkumu, analýzou získaných dat, jejich tříděním a zpracováním. Na jeho konci byly zpracovány závěry a doporučení.

Hlavním cílem diplomové práce je ověření zapojení veřejnosti do rozvoje mikro/regionu/ů. K jeho dosažení jsou stanoveny dílčí cíle, které se týkají především efektivnosti a správnosti vynaložených finančních prostředků, ať už se jedná o veřejné finance z dotací, nebo ty přidělené prostřednictvím evropských fondů. Právě k ozřejmení některých otázek spojených s touto zmíněnou problematikou byl proveden kvantitativní dotazníkový výzkum, který je sice specificky zaměřen pouze na cestovní ruch, ale odpovědi respondentů zcela jasně vyjadřují stav, v jakém se právě toto (pro mikroregiony) velmi důležité odvětví nachází.

2.1 Vlastní šetření

Cílem zkoumání je zajištění podkladů, informací pro jejich následné zpracování při poptávce po službách cestovního ruchu, které jsou jedním z ukazatelů kvality, jež byly v euroregionech Těšínské Slezsko a Glacensis a Mikroregionech Jablunkovsko a Chrudimsko v minulosti vytvářeny z financí ČR a také s přispěním evropských fondů. Přitom využití výsledků průzkumu spočívá návazně na:

- a) Argumenty pro přípravy dalších žádostí o podporu k realizaci různých aktivit v cestovním ruchu v různých variantách dotačních titulů (z domácích financí – především Moravskoslezského kraje a Pardubického kraje nebo z fondů EU).
- b) Využití při plánování dalšího rozvoje cestovního ruchu na Jablunkovsku a Chrudimsku a také určování priorit při podpoře rozvoje cestovního ruchu.

Cílem prováděného marketingového šetření bylo spotřební chování příjíždějících turistů a návštěvníků zkoumaných lokalit s tím, že získané informace vytvořily relevantní podklady pro případné následné zpracování odhadu poptávky po službách cestovního ruchu. Využití výsledků prováděného výzkumu bylo ve dvou rovinách – pro marketingové argumenty při přípravách a vyhotovení žádostí o podporu pro realizaci různých aktivit v segmentu cestovního ruchu v různých typech dotačních titulů; využití při plánování dalšího rozvoje ČR ve sledovaných mikroregionech – přesněji pro určení priorit při podpoře rozvoje cestovního ruchu.

Podobný výzkum prováděný polskou profesionální marketingovou agenturou se uskutečnil i na území Polska (a to v případě obou zmiňovaných euro – respektive mikroregionů). Předpokladem je, že výzkum bude v rozpětí dvou let zahájen i na Slovensku (platí pouze pro vzájemné vazby na Mikroregion Jablunkovsko, resp. Euroregion Těšínské Slezsko).

2.2 Metodika a popis průzkumu Mikroregionu Jablunkovsko

Jako základní jev průzkumu byla stanovena koncepce spotřebitelského chování návštěvníků Mikroregionu Jablunkovska. Celé období spotřebitelského chování zmíněných osob se uskutečňuje v určitém časovém úseku a to v před-nákupním a po rozhodnutí, zda navštíví místo znovu, nebo naopak jinou lokalitu. To znamená, že v určitém pobytu (místo trvalého pobytu – navštívená lokalita). Právě takové pojetí spotřebitelského chování vyvolalo potřebu průzkumu, aby byla ověřena správnost rozhodnutí, do kterých byly investovány společné finance a to nejen na naší, ale i polské a slovenské straně a dotace EU. Celý projekt (SOJ) totiž sliboval ve svých počátcích zvýšení atraktivity území především pro turisty a návštěvníky, kteří do této oblasti zavítají.

Projekt dotazníkového šetření měl následující etapy (Disman, 1993):

1. Formulace problému, stanovení cíle výzkumu, volba metody, hypotéza o výsledcích určení základního souboru a rozhodnutí o rozsahu výběrového souboru.
2. Organizace průzkumu, sběr dat.
3. Analýza primárních údajů, třídění, závěry a doporučení.

Sestavený dotazník (*viz přílohy*) obsahoval následující okruhy:

- a) informaci, z jakého důvodu respondent navštívil mikro/region
- b) informaci o způsobu dopravy

- c) způsob organizace pobytu
- d) druh (kategorii) ubytovacího zařízení
- e) převažující důvod návštěvy
- f) spokojenost návštěvníka se službami a pobytem
- g) zájem o opakování návštěvy mikro/regionu
- h) sociálně-demografické údaje

Při formulování konkrétních otázek byly využity uzavřené otázky, na které byli respondenti nuceni odpovídat některou z nabídnutých variant jasně definovaných odpovědí (ano - ne, někdy). V některých případech byly otázky koncipovány jako „polootevřené“, kdy na konci mohli tázání uvést svůj vlastní názor, na něhož se nedala použít žádná z nabízených variant definovaných odpovědí. Pro část otázek, v nichž respondenti hodnotili úroveň některých služeb, byly využity vyrovnané hodnotící škály.

Sběrná místa byla předem vymezena v „hlavních“ obcích mikroregionu: Jablunkov, Horní/Dolní Lomná, Návsí, Bystřice a Mosty u Jablunkova, tedy turisticky nejfrekventovanější obce tohoto region. Respondenti byli oslovováni zcela náhodně a to v infocentrech, recepcích hotelů a jiných ubytovacích kapacitách, na placených parkovištích i v restauracích. Celkově bylo realizováno 120 platných dotazníků, čímž byl z metodického hlediska dodržen minimální rozsah výběrového souboru (100 osob). To odpovídá možné statistické odchylce těsně pod hranicí 10%.

2.3 Metodika a popis průzkumu Mikroregion Chrudimsko

Jako základní jev průzkumu byla stanovena koncepce spotřebitelského chování turistických návštěvníků Mikroregionu Chrudimsko. Období spotřebitelského chování lidí (podobně SOJ) se uskutečňuje v určitém časovém úseku a to v před-nákupní a po rozhodnutí, zda navštíví místo znovu nebo naopak jinou lokalitu. To znamená, že v určitém pobytu (místo trvalého pobytu – navštívená lokalita). Právě takové pojetí spotřebitelského chování vyvolalo potřebu průzkumu, aby byla ověřena správnost rozhodnutí, do kterých byly investovány společné finance a dotace EU a to nejen na naší, ale i polské straně.

Celý projekt Mikroregionu Chrudimsko by měl přinést potřebná data, která by napomohla při realizaci zvyšování jeho atraktivity hlavně pro návštěvníky (turisty), kteří sem zavítají z tuzemska i ze zahraničí.

Prováděný dotazníkový výzkum měl tyto etapy:

1. Formulace problému, stanovení cíle výzkumu, volba metody, hypotéza o výsledcích určení základního souboru a rozhodnutí o rozsahu výběrového souboru.
2. Organizace průzkumu, sběr dat.
3. Analýza primárních údajů, třídění, závěry a doporučení.

Sestavený dotazník obsahoval podobné následující okruhy jako při prvním průzkumu:

- a. informaci, z jakého důvodu respondent navštívil mikro (region)
- b. informaci o způsobu dopravy
- c. způsob organizace pobytu
- d. druh (kategorii) ubytovacího zařízení
- e. převažující důvod návštěvy
- f. spokojenost návštěvníka se službami a pobytem
- g. zájem o opakování návštěvy (mikro) regionu
- h. sociálně-demografické údaje

Při formulování konkrétních dotazů byly rovněž využity uzavřené otázky, na které respondenti odpovídali některou z nabídnutých variant daných odpovědí (ano - ne, někdy). V některých případech byly otázky koncipovány jako „polootvřené“, kdy na konci mohli respondenti uvést svůj vlastní názor, na něhož se nedala použít žádná z nabízených variant definovaných odpovědí. Část otázek, v nichž dotazovaní hodnotili úroveň některých služeb, byly využity vyrovnané hodnotící škály.

Sběrná místa byla předem vymezena v „hlavních“ obcích mikroregionu: Chrudim, Hlinsko, Hrochův Týnec, Slatiňany, Heřmanův Městec, tedy opět nejnavštěvovanější místa tohoto regionu. Respondenti byli opět osloveni náhodně a to v infocentrech, recepcích hotelů a jiných ubytovacích kapacitách, na parkovištích, v restauracích. Celkově bylo realizováno 128 platných dotazníků, čímž byl z metodického hlediska dodržen minimální rozsah výběrového souboru (100 osob). To odpovídá možné statistické odchylce těsně pod hranicí 10%.

3 Teoretická východiska

S návratem demokracie do České republiky se otevřel nový prostor, v němž se veřejná správa setkává s žádostmi a zájmy občanů státu. Vzrostl zájem lidu o věci veřejné, o transparentnost v rozhodování, právo na informace a na vzestup se dostala i problematika kvality životního prostředí. Uskupily se, stále vznikají a rozpadají se občanská sdružení nebo neformální občanské iniciativy, jež mají za úkol hájit zájmy určitých skupin, nebo jsou zainteresováni ve veřejném zájmu.

Pro ČR, jakožto člena Evropské unie, plynou konkrétní závazky, které se přímo týkají naší veřejné správy. K nim určitě patří dobře nastavené normy zapojení veřejnosti. Větší podíl účasti občanů na rozhodovacích procesech i zlepšování způsobů jejich zapojení však také klade větší nároky na čas úředního aparátu, odborníků i zmocněnců samospráv a vyžaduje specifické vzdělávání v oblasti komunikace s občany, peníze na informování veřejnosti a je v konečném důsledku i finančně náročnější na rozpočet samosprávy. (Ústav územního rozvoje, 2001)

Pozitiva účasti veřejnosti

K pozitivům participace veřejnosti, vyjma prohloubení důvěry mezi vedením obce a obyvateli, patří následující (Ústav územního rozvoje, 2001):

- účastí obyvatel je možno dosáhnout zisku velkého množství informací, námětů a připomínek, jež mohou být využity pro plánovací proces a tím i k zvýšení kvality zpracovávaných podkladů;
- lidé znají nejlépe prostředí, ve kterém žijí, tím pádem mohou také nejlépe odhadnout budoucí důsledky změn na toto prostředí a najít možnosti, jak co nejvíce zmírnit negativní dopady;
- v řadách obyvatel, jichž se situace přímo či nepřímo dotýká lze nalézt i spousty místních odborníků (každý odborník někde bydlí), kteří rádi obvykle bezplatně nabízejí kvalifikované odborné podněty;
- pozitivem zapojení občanů se může stát zjištění, že nesouhlas s nadnášeným záměrem je příliš velký a jeho realizace by přinesla ekonomicky neúměrné náklady, nebo vznik velkého napětí mezi jednotlivými sociálními skupinami obyvatel a tím celkové zhoršení společenské situace v regionu, nebo obci;

- jsou-li k procesu rozhodování přizváni i největší odpůrci konkrétního záměru, je možno snížit budoucí hrozbu bojkotu rozhodnutí již přijatých;
- participací zejména konkrétních skupin obyvatel (nevládní organizace, podnikatelé) v procesu plánování, je možné získat cenné spojence, kteří se v budoucnu s obcí mohou podílet na realizaci integrovaných projektů, které vzešly ze společného plánování.

Základní normy a zásady účasti veřejnosti

Zveřejňování písemností ve věcech územního plánování, informování, podávání připomínek a námitek a veřejné projednání jsou minimálními nároky pro zapojení veřejnosti do územního plánování dané stavebním zákonem. Pokud má být účast veřejnosti efektivní a zajistit přínosy zmíněné v předchozí kapitole, je potřeba dodržovat doporučené zásady (Ústav územního rozvoje, 2001):

- včasnost;
- otevřené a srozumitelné poskytování informací;
- jasná forma připomínkování a jejich přehledné vypořádání;
- přímé zapojení veřejnosti.

Tento přístup ke komunikaci s veřejností a do rozhodování veřejné správy přináší:

- čas potřebný pro důkladné seznámení občanů s předkládaným návrhem, důkladnou diskusi a přijetí optimálních řešení;
- možnost postupně zapracovávat a vypořádat požadavky na změny vzešlé od občanů.

Výsledkem dodržování těchto principů je zlepšení komunikace a spolupráce s občany a předcházení možným problémům.

3.1 Regiony a mikroregiony

Česká republika je velmi mladá. Vznikla teprve 1. ledna 1993 rozdělením České a Slovenské republiky, které společně od roku 1918 (28. října) tvořily Československou republiku.

Nová územní samospráva si vynutila vznik a nové uspořádání bývalých krajů. V současné době je území na ploše 78 860 km² tvořeno 14 regiony (viz Obrázek č. 1 Současné rozdělení ČR podle jednotlivých regionů).

Mikroregiony v České republice - jedná se o svazky obcí uzavírané primárně mezi obcemi a sekundárně mezi obcemi a organizacemi; řídí se podle zákona č. 128/2000 Sb., tak i podle občanského zákoníku. Poslední statistické údaje z roku 2010 hovoří o celkovém počtu 564 mikroregionů v celé České republice. Ty jsou uloženy a uvedeny v databázi Centra pro regionální rozvoj ČR.

Jednotlivé regiony: Praha, Středočeský kraj, Pardubický kraj, Královéhradecký kraj, Liberecký kraj, Ústecký kraj, Karlovarský kraj, Plzeňský kraj, Jihočeský kraj, Vysočina, Olomoucký kraj, Moravskoslezský kraj, Zlínský kraj, Jihomoravský kraj.

Česká republika je administrativně rozdělena na 14 krajů, které tvoří 77 okresů, 206 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (SO ORP) a 393 správních obvodů obcí s pověřenými obecními úřady (SO POÚ). Podle statistických údajů existovalo k 30. září 2012 v ČR 6 252 obcí.

Tabulka č. 1 – Počet krajů, okresů, SO ORP, SO POÚ a obcí v ČR k roku 2012

Jednotka	Počet	Úřad
Kraj	14	Krajský úřad
Okres	77	–
Obec s rozšířenou působností	206	Obecní úřad (městský úřad)
Pověřená obec	393	Pověřený obecní úřad
Obec	6252	Obecní úřad

Zdroj: vlastní zpracování dle is.muni.cz

3.2 Historie regionální politiky a jejího rozvoje v Evropě

“Pokud má sociální a ekonomický vývoj vůbec něco znamenat, musí znamenat jasné zlepšení životních podmínek obyčejných lidí” (Friedmann, 1992, str. 9). První regionální rozdělení a regionální politiky byly zaznamenány ve 30. letech minulého století v Anglii.

Opatření související s pozdější aplikací ve všech evropských zemích bylo vytvořeno jako reakce na celosvětovou ekonomickou (hospodářskou) krizi koncem 20. a počátkem 30. let. Další etapa vývoje regionů následovala koncem 40. let v Itálii, Francii a později i v dalších státech Západní Evropy, včetně Německa.

Pojetí regionální politiky lze dělit do dvou skupin na (Blažek, Uhlíř, 2011, s. 11):

- a) **konvergentní** – základní tendencí je vyrovnávání rozdílů mezi regiony;
- b) **divergentní** – dlouhodobým vývojem se rozdíly mezi jednotlivými regiony zvětšují.

V současné době jsou cíle regionální politiky v Evropě (i v ČR) směřovány ke konvergenci a mají následující priority (Svobodová a kol., 2013):

- Podpora v oblastech s vysokou dlouhodobou nezaměstnaností.
- Omezení další expanze přetížených aglomerací.
- Snížení meziregionálních rozdílů ve prospěch makroekonomické stability.
- Zastavení migrace motivované pracovními důvody.
- Dosažení vyššího tempa růstu, plné využití pracovních sil.
- Větší rovnoměrnost v rozmístění ekonomických aktivit.
- Uvedení regionů na samostatnou růstovou dráhu.
- Udržování/posilování regionální identity a kultury.

3.3 Stručná historie regionální politiky ČR a její vývoj

Po Sametové revoluci v listopadu 1989 byla v Československu (později České republice) regionální politice věnována pouze malá pozornost.

Tehdejší členové vrcholné politické scény měli k řešení mnoho jiných a hlavně aktuálních úkolů a problémů s reorganizací hospodářství (privatizace, transformace) a také novou organizací vnitropolitického života, i když už na počátku roku 1990 byl vytvořen dokument nazvaný Zásady zákona ČNR o regionální politice, který vysvětloval regionální politiku jako soubor činností směřujících k utváření rovnovážného regionálního rozvoje. Přestože se v dokumentu hovořilo o podpoře regionálního rozvoje, tato byla vyňata z pravomocí obcí a dalších orgánů na nižší úrovni. Na základě rozhodnutí tehdejší vlády Československé republiky měl být v březnu 1992 předložen a projednán zákon o regionální politice. **Tento úkol nebyl nikdy splněn.** Náhradou za absenci „Zásad“ měly být materiály, které připravovalo v té době Ministerstvo hospodářství ČR. Ty se většinou týkaly podpory zaostávajících regionů (Ostravsko, severní Čechy, apod.). Ani tato iniciativa se nesešla s úspěchem z důvodů nedostatku finančních prostředků na pokrytí stanovených úprav. Léta 1991 – 1992 přinesla další diferenci ČR mezi regiony, a proto bylo rozhodnuto o důsledné podpoře především problémových regionů. V roce 1992 byla nejprve zahájena podpora malého a středního podnikání (MSP). (Svobodová a kol., 2013)

Zásadní posun v realizaci regionální politiky ČR nastal až v roce 1998, kdy byly aktualizovány Zásady regionální politiky vlády ČR schválené už v roce 1992. Ty navazovaly na zákon o státní podpoře MSP a jejich aplikace byla jednou z mnoha aktivit

státu a jeho orgánů podporujících efektivní fungování trhu jako celku při zohlednění regionální dimenze.

„Cílem této politiky bylo převážně povzbuzení nabídkové strany ekonomiky formou přímé podpory podnikání a výstavby infrastruktury (tedy ne přerozdělování zdrojů vytvořených ve výkonnějších regionech, ale podpora ekonomicky efektivních projektů“ (Svobodová a kol., 2013).

Z toho vyplývá, že regionální politika stála na pokraji zájmů naší vlády i politiků až do roku 1996 a podporováni byli pouze malí a střední podnikatelé (MSP). Teprve po roce 1996 byla regionální politika postupně aktivizována. Hlavní příčinou tohoto opatření (*vnější faktor*) byly případná kandidatura a vstup České republiky do Evropské unie (EU). Hospodářství však mělo velký deficit v meziregionálních rozdílech a socioekonomickém rozvoji regionů – Ostravsko, Ústecko a dalších (*vnitřní faktor*). Vnitřní aktivizace měla za následek mnoho změn v oblasti institucionálního zajištění regionální politiky na centrální i regionální úrovni.

V listopadu 1996 Ministerstvo pro místní rozvoj ČR posílilo regionální odbory na tehdejších okresních úradech a rozhodující etapou vývoje regionální politiky v ČR se stalo schválení 14 nových krajů. V roce 1998 byly definitivně přijaty již aktualizované Zásady regionální politiky České republiky, v nichž byla regionální politika definována jako koncepční a výkonná činnost státu a regionálních orgánů.

Jejich společným cílem bylo (Svobodová a kol., 2013):

1. Přispívat k harmonickému a vyváženému rozvoji jednotlivých regionů.
2. Snižovat rozdíly mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů.
3. Podporovat hospodářský a sociální rozvoj jednotlivých regionů.

Podle „Zásad“ měly být v ČR podporovány dva základní typy regionů, tak zvané (Svobodová a kol., 2013):

1. Regiony se soustředěnou podporou státu, což jsou **strukturálně postižené regiony**,
2. **hospodářsky slabé regiony**.

Mimo tyto regiony mohly být podporovány podle Zásad i jiné regiony, pokud o tom rozhodla vláda ČR. Jednalo se především o (Svobodová a kol., 2013):

- Pohraniční oblasti podporované v rámci programu PHARE.

- Venkovské oblasti podporované v rámci Programu obnovy venkova.
- Bývalé vojenské újezdy Ralsko a Mladá.
- Některé mikroregiony s vysokou nezaměstnaností.

Zároveň byla zahájena příprava tzv. Národního rozvojového plánu ČR pro programovací období 2000 – 2006. Ten byl jednou z podmínek pro získání předvstupní pomoci a pozdější úspěšnou kandidaturu a vstup ČR do EU.

Za jeden z nejdůležitějších milníků v historii české regionální politiky je považováno schválení zákona č. 248/2000 Sb. O podpoře regionálního rozvoje ve znění pozdějších předpisů (do té doby byla regionální politika řízena pouze usneseními vlády). (Svobodová a kol., 2013)

Zákon jasně stanovil podmínky pro poskytování podpory regionálního rozvoje, jehož hlavním cílem byly vyvážený rozvoj státu, územního obvodu krajů; byla stanovena i působnost správních úřadů, krajů a obcí a tak byly vytvořeny podmínky pro koordinaci a realizaci hospodářské a sociální soudržnosti (HSS) (Svobodová a kol., 2013). Důležitým momentem se stala skutečnost, že po přijetí uvedeného zákona se ČR přiblížila legislativní úpravě regionální politiky podle zásad EU.

Pojem region byl poprvé definován jako územní celek, který je vymezen pomocí administrativních hranic krajů, okresů, obcí nebo sdružení obcí, jejichž rozvoj je podporován pomocí zákona 248/2000 Sb. (Svobodová a kol., 2013).

V témže roce byl ještě přijat další zákon č. 72/2000 Sb., který se týkal investičních pobídek.

Investiční pobídky podle příslušného zákona (Svobodová a kol., 2013):

- **sleva na dani z příjmů právnických osob** po dobu 10 let pro nově založené společnosti nebo pro již existující právnické osoby,
- **převod technicky vybaveného území za zvýhodněnou cenu,**
- **hmotná podpora vytváření nových pracovních míst** (až do 200 000 Kč na zaměstnance),
- **hmotná podpora rekvalifikace nebo školení zaměstnanců** (až do 35 % nákladů na školení),
- **převod pozemků** podle zvláštního právního předpisu.

V návaznosti na přijetí výše uvedených zákonů a vytvoření zastupitelstev krajů (2001) byl dokončen tzv. proces utváření územních celků.¹

O rok později byly ustaveny **regionální rady** na úrovni NUTS 2.² Ty mají do péče svěřeny: programování a zavádění jednotlivých regionálních rozvojových programů. Od 1. ledna 2003 byly zrušeny okresní úřady a také dokončovány poslední přípravy pro vstup České republiky do EU a přijímání strukturální pomoci EU. V roce 2006 bylo vydáno usnesení vlády č. 829, které vymezovalo regiony se soustředěnou podporou státu následovně (viz Obrázek č. 2 Regiony se soustředěnou podporou státu (platné v letech 2006–2009)):

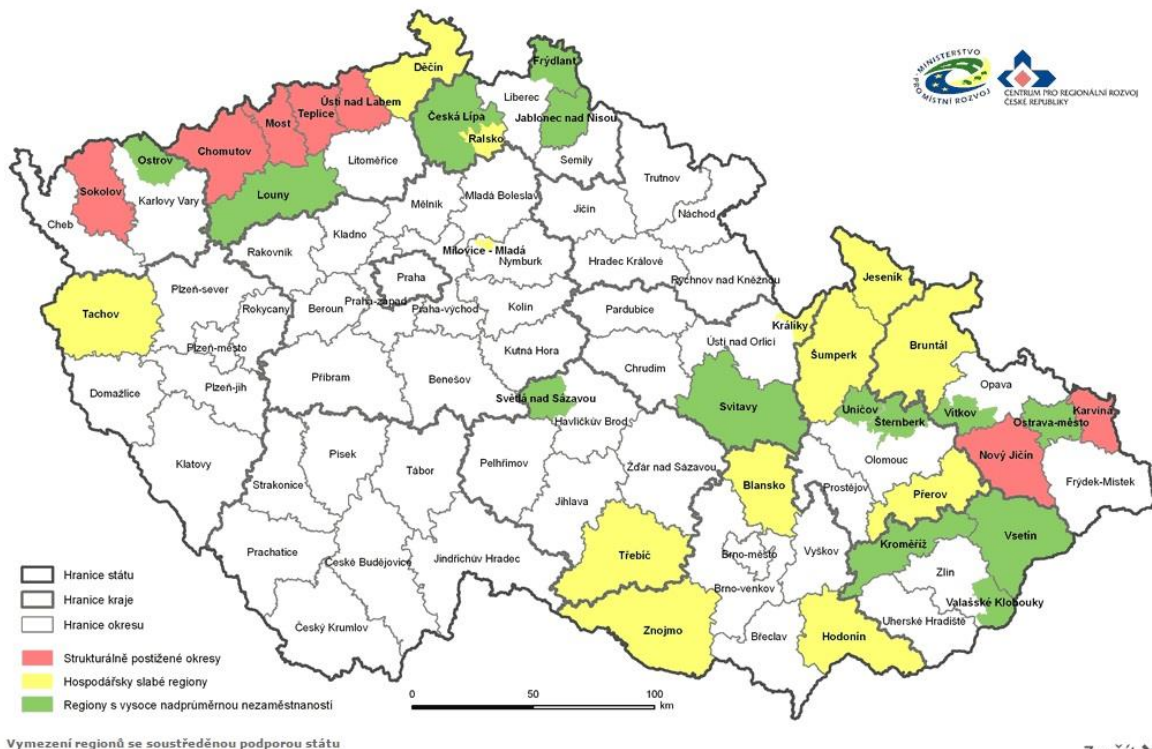
- Regiony s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností.
- Strukturálně postižené regiony.
- Hospodářsky slabé regiony.

V roce 2010 začalo platit nové vymezení (viz Obrázek č. 3 - Regiony se soustředěnou podporou státu (platné od roku 2010)), které bylo reakcí na změny vyvolané světovou hospodářskou recesí. Ty se začaly v ČR projevovat výrazně od poloviny roku 2008. Novinkou bylo, že svoje území mohou podporovat i kraje a obce ze svých prostředků.

¹ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů.

² Nomenclature d'unités territoriales statistiques / Nomenclature of Units for Territorial Statistics, Nomenklatura územních statistických jednotek.

Obrázek č. 1 - Regiony se soustředěnou podporou státu (platné od roku 2010)

Zdroj: Reprofoto MMR ČR

3.4 Vymezení strategických cílů pro regionální rozvoj

Základním koncepčním dokumentem, který je určen pro delší časový horizont rozvoje územních celků (krajů, mikroregionů, obcí), je tzv. **Strategie rozvoje**.

„Jsou v něm vytyčeny strategické cíle rozvoje a jeho funkčních částí, hlavní cesty k jejich dosažení a poskytuje potřebná východiska a základní rámec pro vypracování Programu rozvoje.“ (Svobodová a kol., 2013).

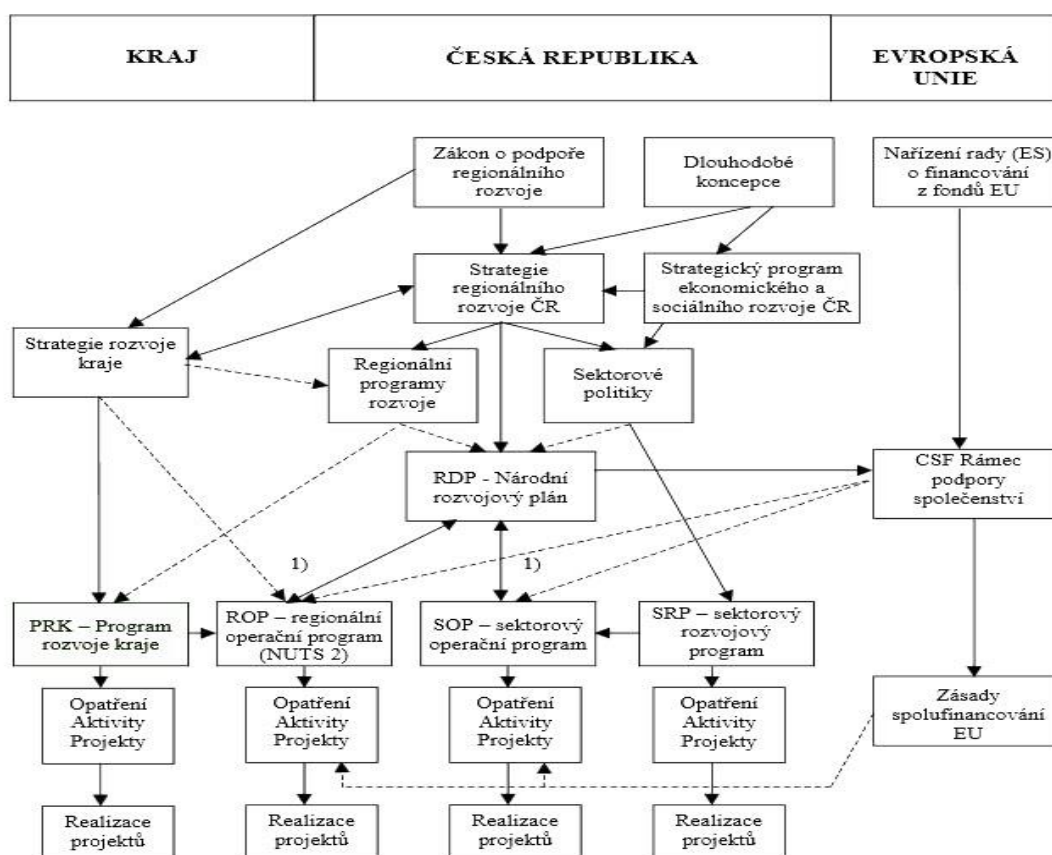
Dalším důležitým základním dokumentem je **Program rozvoje obce/kraje**. Jedná se o tzv. střednědobý koncepční dokument (po dobu v rozmezí 3 – 7 let), který slouží k podpoře rozvoje území a zároveň i jako nástroj řízení této podpory. Hlavním obsahem tohoto dokumentu je formulace a rozpracování jednotlivých fází rozvojových aktivity, aby ty co nejučinněji přispívaly k vyváženému a udržitelnému rozvoji území.

Program i strategie jsou rozděleny do tří základních částí: analytickou, návrhovou a realizační (implementační). Podpora regionálního rozvoje plně spadá pod ministerstvo pro místní rozvoj, což je dáno § 5 zákona č. 248/2000 Sb.

Posledním aktuálním dokumentem Strategie regionální rozvoje ČR je ten pro období let 2014 – 2020. Dokument není pouze interním právním předpisem pro naše regiony a jejich vedení, ale jedná se o významné spoluorganizační provázání národní regionální politiky s regionální politikou celé Evropské unie i ostatními odvětvovými politikami, které mají dál vliv na rozvoj území. Odtud se odvíjejí regionálně zaměřené rozvojové programy, které jsou financovány nejen z národních zdrojů, ale často bývají spolufinancované z dotací EU. (Svobodová a kol., 2013)

Strategie a programy rozvoje vedle celorepublikových připravují i jednotlivé kraje, mnohdy mikroregiony nebo samostatné obce.

Obrázek č. 2 – Vzájemné propojení při plánování strategie a programů rozvoje

Zdroj: Kustcheraurer, 2009

3.5 Evropská unie a Česká republika

Česká republika po svém vstupu do Evropské unie (1. 5. 2004) přijala jednotlivé politiky Unie, včetně regionální.

Proto je v rámci EU u nás uplatňována tzv. politika hospodářské, sociální a územní soudržnosti. Jejím cílem je snížení rozdílů v rozvoji jednotlivých regionů a nerovností v blahobytu jejich občanů. Snaha Unie směřuje k rozvoji zaostalých a zaostávajících regionů, k restrukturalizaci průmyslových oblastí, ekonomické diverzifikaci venkovských oblastí – tedy tam, kde je např. zemědělství na ústupu. Její snahou je rovněž podporovat revitalizaci městských částí apod. Nejčastěji svoji podporu dává EU formou finančních dotací a to v programovacích obdobích, které mají omezený časový horizont sedmi let.

Mezi hlavní principy patří (Svobodová a kol., 2013):

- a) princip partnerství – vertikální (EK – národní, regionální a místní orgány), horizontální – úroveň státu nebo regionu;
- b) princip programování – realizace pomoci na základě víceletých a víceoborových programů;
- c) princip adicionality – posilování prostředků příjemce pomoci;
- d) princip monitorování a vyhodnocování – průběžné sledování a vyhodnocování využívání prostředků;
- e) princip koncentrace – soustředění prostředků na prioritní oblasti, do regionů s nejzávažnějšími problémy (ale na předem stanovené cíle).

Současně jsou uplatňovány horizontální zásady (Svobodová a kol., 2013):

- a) udržitelný rozvoj;
- b) rovné příležitosti mužů a žen;
- c) vyvážený rozvoj region;
- d) podpora rozvoje informační společnosti.

Vzhledem k obsáhlosti programu evropské podpory za dobu existence ČR v EU, bude následující podkapitola zaměřena pouze na její poslední období let 2007 – 2013 a následujících (*pozn. autora*).

3.6 Operační programy užívané v ČR v období 2007 - 2013

Pro období let 2007–2013 bylo v ČR na základě cílů a priorit definovaných v **Národním rozvojovém plánu ČR pro období 2007–2013** a **Národním strategickém referenčním**

rámci využíváno celkem 26 operačních programů, které byly rozděleny mezi tři cíle politiky hospodářské, sociální a územní soudržnosti. Zachován byl počet cílů, avšak jejich specifikace oproti prvnímu období po vstupu ČR do EU (2004 – 2006) byla odlišná. (Svobodová a kol., 2013)

První cíl - **konvergence** měla za úkol podporovat růst a tvorbu pracovních míst v nejméně rozvinutých členských zemích a oblastech, což byly v ČR **všechny regiony soudržnosti s výjimkou Hlavního města Prahy**. Cíl byl realizován prostřednictvím osmi tematických operačních a sedmi regionálních operačních programů. Tematické operační programy byly zaměřeny na (Svobodová a kol., 2013):

1. **OP Podnikání a inovace (OP PI)** – podpora rozvoje podnikatelského prostředí a podpora přenosu výsledků výzkumu a vývoje do podnikatelské praxe.
2. **OP Životní prostředí (OP ŽP)** – zlepšování kvality životního prostředí a současně i zdraví obyvatelstva.
3. **OP Doprava (OP D)** – zkvalitnění infrastruktury a vzájemné propojenosti železniční, silniční a říční dopravy v rámci tzv. transevropských dopravních sítí (TEN-T); rozvoj a modernizaci pražského metra.
4. **OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK)** – zkvalitnění a modernizace systémů počátečního, terciárního a dalšího vzdělávání, jejich propojení do komplexního systému celoživotního učení a ke zlepšení podmínek ve výzkumu a vývoji.
5. **OP Výzkum a vývoj pro inovace (OP VaVpI)** – posilování výzkumného, vývojového a proinovačního potenciálu ČR, především prostřednictvím vysokých škol, výzkumných institucí a jejich spolupráce se soukromým sektorem.
6. **OP Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ)** – snižování nezaměstnanosti prostřednictvím aktivní politiky na trhu práce, profesního vzdělávání, dále na začleňování sociálně vyloučených obyvatel zpět do společnosti, zvyšování kvality veřejné správy a mezinárodní spolupráci v uvedených oblastech.
7. **Integrovaný operační program (IOP)** – řešení společných regionálních problémů v oblastech infrastruktury pro veřejnou správu, veřejné služby a územní rozvoj.
8. **OP Technická pomoc (OP TP)**.

Následujících 7 regionálních operačních programů (ROP) se týkalo pokrytí několika tematických oblastí s cílem zvýšení konkurenceschopnosti regionů, urychlení jejich rozvoje a zvýšení atraktivity regionů pro investory. Každý z těchto ROP řídila samostatně Regionální rada daného regionu soudržnosti. Jejich označení bylo následující: ROP NUTS 2 Jihovýchod; ROP NUTS 2 Jihozápad; ROP NUTS 2 Moravskoslezsko; ROP NUTS 2 Severovýchod; ROP NUTS 2 Severozápad; ROP NUTS 2 Střední Čechy; ROP NUTS 2 Střední Morava.

Pod druhý cíl - **regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost**, spadalo v ČR pouze Hlavní město Praha. Úkolem tohoto cíle je podpora ekonomických změn v průmyslových, městských a venkovských oblastech. V jeho rámci byly realizovány dva operační programy: OP Praha konkurenceschopnost a OP Praha adaptabilita.

Třetí cíl **Evropská územní spolupráce** usiluje o podporu přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráce regionů za účelem podpory harmonického a vyváženého rozvoje na území EU. V České republice pod něj spadají všechny regiony a prostředky lze čerpat z devíti operačních programů (pět OP přeshraniční spolupráce, dva OP mezinárodní spolupráce a dále dva síťové operační programy ESPON 2013 a INTERACT II). Sem přirozeně spadaly i Euroregiony Glacensis a Těšínské Slezsko, respektive sledované Mikroregiony Chrudimsko a Jablunkovsko (*pozn. autora*).

Zaměření regionální politiky na období 2014–2020 je v současné době diskutováno. Jednotlivé státy EU se snaží hájit svoje specifické zájmy, proto je kompromis velmi obtížný. Podrobnosti obsahuje Strategie regionálního rozvoje ČR na období 2014–2020.

3.7 Mikroregiony

Pojem mikroregion není klasickým právním pojmem. Proto se spíše hovoří o dobrovolném svazku obcí (DSO), jako o jedné z možností jejich vzájemné spolupráce. Nejpřesnější označení se tedy spíše dá definovat, že **mikroregion je svazek několika obcí, které mají společné cíle a jejich typickými rysy jsou** (Centrum pro regionální rozvoj České republiky, 2011):

1. Vznik z vlastní iniciativy a ne z příkazu nadřízeného orgánu nebo vyplývajícího ze zákona.
2. Spolupráce mezi obcemi se uskutečňuje:
 - a) Na základě smlouvy uzavřené ke splnění určitého úkolu.

- b) Založeny a vytvořeny jsou na základě dobrovolného svazku obcí v souladu se zákonem číslo 128/2000 Sb. O obcích, tak podle občanského zákoníku.
- c) Zřízením právnické osoby podle obchodního zákoníku; dvě nebo více obcí „Mikro“ - se počítají jako svazky obcí podle zákona číslo 128/2000 Sb. a sdružení, které vzniklo na základě občanského zákoníku (u některých mikroorganizmů jsou stále organizována podle dřívějšího zákona č. 367/1990 Sb.).

Celkový počet mikroregionů k 1. listopadu 2010 v databázi Centra pro regionální rozvoj ČR byl 564 (Centrum pro regionální rozvoj České republiky, 2011).

3.7.1 Pojem mikroregion

Český právní řád pojem mikroregion nezná, užívá jen termín region – územní celek vymezený administrativními hranicemi krajů, okresů, správních obvodů obcí s rozšířenou působností, obcí nebo sdružení obcí. Označení **mikroregion** představuje dobrovolné sdružení obcí s různou právní subjektivitou.

Podle odborné studie Ministerstva pro místní rozvoj ČR je mikroregionem zpravidla větší území, než je území jedné obce, jež však má společné problémy či rysy, případně se jedná o přirozené spádové území, kde více subjektů, nejčastěji obcí, spolupracuje na řešení společných problémů (Knoll, 2002, s. 27).

3.8 Užití pojmu mikroregion

1. Ve smyslu geografickém se jedná o určité území nebo oblast.
2. Ve smyslu neformální spolupráce je to uskupení několika obcí za účelem splnění nějakého společného úkolu, při němž stačí souhlas obecních zastupitelstev.
3. Ve smyslu formalizované spolupráce několika obcí se jedná o uskupení několika obcí, které mají statut právnické osoby. Ty jednají jménem obcí na vlastní odpovědnost.

Mikroregion s **administrativními hranicemi** (tzn. dvou a více obcí) je většinou spojován s pojmem „sdružení nebo svazek“ a mikroregion **bez administrativních hranic** vyjadřuje účelově vytvořené území podle subjektivně stanovených kritérií (např. ekonomický, příhraniční, marketingový mikroregion apod.).

3.9 Cíle založení mikroregionu

Hlavním cílem založení mikroregionu v České republice je společné řešení více problémů, a to zejména v oblasti životního prostředí, zemědělství, infrastruktury, ekonomického rozvoje, rozvoje lidských zdrojů, cestovního ruchu a dalších.

Samozřejmostí je využití územního potenciálu, zdrojů a silných stránek územního celku za účelem rozvoje území při eliminaci slabých stránek území.

Umožnit členským obcím čerpání finančních prostředků z dotačních programů ČR a strukturálních fondů Evropské unie.

Vzájemná výměna zkušeností a pomoci mezi členskými obcemi, sdružování finančních prostředků, lidských kapacit a jejich efektivní využití.

Koncentrace dosud až příliš roztráštěné sídelní struktury v ČR a stabilizace rozvoje především venkovských region (Pápol a kol., 2006, s. 27).

3.10 Předpoklady a strategie pro založení mikroregionu

Pro dobré fungování mikroregionu je rozhodující zvolit hned při jeho založení správnou strategii. Ze zkušeností existujících svazků obcí vyplývá, že k jejich založení a zejména úspěšnému fungování je nezbytné naplnění čtyř základních podmínek (Strategie regionálního rozvoje České republiky na období 2007–2013, 2006):

- a) Existence shodných problémů obnovy a rozvoje ve více spolu sousedících obcích, nejčastěji spjatých historickými kořeny a přírodním územím.
- b) Iniciativa vzešlá ze samotných obcí, respektive od obecních zastupitelstev, občanských sdružení a samotných občanů.
- c) Ochota samosprávných orgánů jednotlivých obcí přenést část pravomocí a kompetencí na orgány svazku obcí.
- d) Vnitřní solidarita sdružených obcí a především ochota respektovat skutečnost, že ne všechny akce svazku obcí budou vždy a za všech okolností stejně výhodné pro všechny sdružené obce z věcného i časového hlediska.

3.11 Zásady pro vytvoření efektivního mikroregionu

V rozhodování o tom, zda založit mikroregion je zapotřebí, aby jednotlivé budoucí „členské obce“ (jejich zastupitelstva a občané) respektovaly určité zásady na společných principech, aby jejich nový mikroregion opravdu pracoval a fungoval na základech efektivity a stal se

konkurenceschopným sousedním i vzdálenějším svazkům obcí. Už v tomto momentě lze zaznamenat účast veřejnosti na tvorbě něčeho nového, co by mělo přinést užitek nejen celé oblasti, ale i celé společnosti (*pozn. aut.*).

Proto musí být předem vypracována strategie, co se od nového mikroregionu vlastně očekává a k tomu musí být stanoven plán, který by měl vycházet z následujících doporučených bodů (Kašparová a kol., 2002, s. 57-58):

1. Vypracování vyváženého obsahu a rozsahu stanov svazku obcí, to je pravidel jeho fungování v duchu dobrovolně přijatých společenských cílů.

2. Zřízení pružné, ale plně demokratické řídicí struktury svazku, která zajistí operativní rozhodování, respektování názorů jednotlivých členů a efektivní kontrolu a kontinuitu rozvojových strategií. Je zapotřebí stanovit postupy jak tyto řídicí struktury implementovat do běžného chodu mikroregionu. Tato zásada by se dala charakterizovat: „Více profesionality, méně politiky.“

3. Formulování jednoznačných pravidel hospodaření svazku obcí, to je pravidel pro získávání a využívání finančních zdrojů a dalšího majetku sdružení, včetně úpravy členských poplatků, majetkových podílů apod.

4. Vymezení činností, kterými se bude svazek obcí dlouhodobě zabývat. Pro dobré fungování mikroregionu je nezbytné, aby se dal bez větších obtíží spravovat, a aby mezi zástupci samospráv obcí i samotnými obyvateli docházelo ke stálým kontaktům.

Ryan (2006) zkoumal také různé možnosti tvorby a rozvoje sídel v regionu, z hlediska odborníků a místních obyvatel a zjistil, že tento úhel pohledu se značně liší a proto nelze ani jednu tuto stranu z procesu rozhodování vyloučit, z důvodu komplexnosti výsledku.

3.12 Rozdělení mikroregionů (regionů)

Dělení mikroregionů se provádí podle regionální (krajské) příslušnosti měst a obcí. V současné době je aktuální toto dělení:

Česká republika dle regionů / Czech Republic – Regions

Jihočeský (JČ) / Southern Bohemian

Jihomoravský (JM) / Southern Moravian

Karlovarský (KA) / Karlovy Vary

Královehradecký (KR) / Hradec Kralove

Liberecký (LI) / Liberec
Moravskoslezský (MO) / Moravian-Silesian
Olomoucký (OL) / Olomouc
Pardubický (PA) / Pardubice
Plzeňský (PL) / Pilsen
Hlavní město Praha (PR) / The Capital City of Prague
Středočeský (ST) / Central Bohemia
Ústecký (US) / Usti nad Labem
Vysočina (VY) / Vysocina
Zlínský (ZL) / Zlin

Počet mikroregionů podle bývalých okresů tvoří rovněž tabulka v Příloze této práce.

Zajímavá je četnost mikroregionů krajů, které mají společné hranice s jiným státem. Přitom se, co do četnosti, projevuje i značný rozdíl mezi hranicemi na západě a na východě. Větší počet je už ze zbežného pohledu zaznamenán na západní hranici, resp. na hranicích s bývalými – pro nás - kapitalistickými státy.

Například na území Středočeského kraje existuje přes 110 (!) mikroregionů, mezi něž jsou započítány svazky a sdružení obcí, které byly založeny podle Občanského zákoníku (některé mikroregiony jsou zřízeny podle původního zákona č. 367/1990 Sb., O obcích). Nejvíce mikroregionů ve Středočeském kraji je složeno z 6 - 10 obcí (asi 45%). Poměrně hodně mikroregionů vzniká spojením pouhých 2 - 5 obcí (asi 26%). Méně je již mikroregionů s 11 - 15 členskými obcemi (asi 21%), podíl mikroregionů sdružujících více než 16 obcí je přibližně 8%.

3.13 Databáze mikroregionů

Ústav územního rozvoje České republiky v roce 2006 založil a vytvořil Informační systém / Registr Gis Mikroregionů ČR, včetně grafického zpracování.

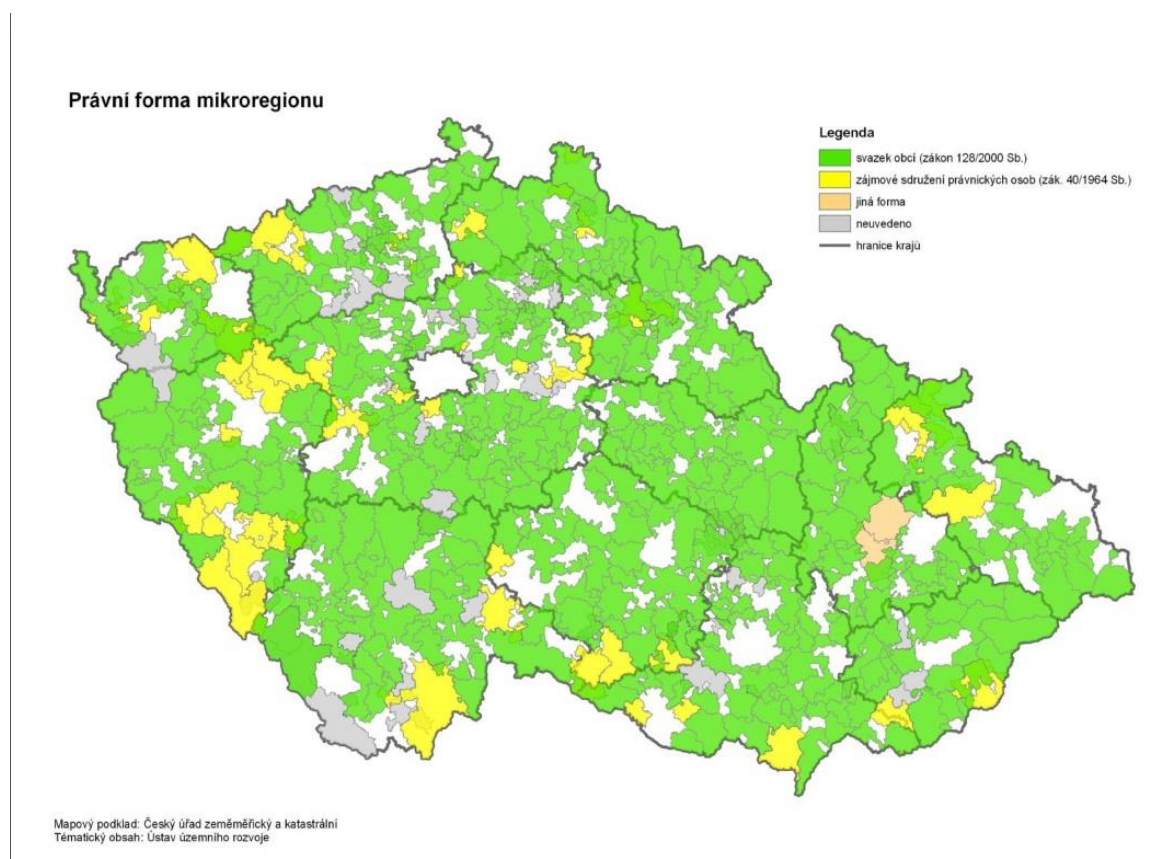
Tato aplikace Monitoring mikroregionů je zveřejněna na webových stránkách ÚÚR. Je v ní možné získat informace o umístění mikroregionu, příslušnosti do kraje, okresu a ORP a podobně. V pasportu každého mikroregionu je k dispozici geografické vymezení, základní identifikační informace, informace o jejich rozvojových

dokumentech, zahraničních kontaktech a další doplňující informace. (Ústav územního rozvoje, 2001)

U každého mikroregionu je rovněž připojen odkaz na jeho www stránky (pokud existují), kde je možné získat další podrobné informace.

V roce 2006 se zásadně změnil systém aktualizace údajů o mikroregionech – ty jsou od roku 2006 on-line aktualizovány prostřednictvím webových aplikací pověřenými pracovníky mikroregionů. Zástupce každého mikroregionu má na základě přiděleného přístupového hesla možnost vstoupit do pasportu příslušného mikroregionu a uvedené údaje může, v případě změn, sám aktualizovat.

Obrázek č. 3 – Právní forma mikroregionu

Zdroj: Český úřad zeměměřický a katastrální

3.14 Legislativní a administrativní vymezení mikroregionu

V 90. letech minulého století nebyl v České republice vytvořen právní rámec pro sdružování obcí do větších celků (tj. mikroregionů). Proto se obce sdružovaly na základě občanského zákoníku.

V roce 2000 byl navíc přijatý zákon o obcích (č. 128/2000 Sb.), který mimo jiné právně vymezil základní formy spolupráce mezi obcemi při výkonu samostatné působnosti.

Vedle spolupráce obcí na základě smlouvy ke splnění konkrétního úkolu a založení právnických osob dvěma a více obcemi podle zvláštního zákona (Obchodní zákoník), existuje možnost spolupráce jako vznik dobrovolného svazku obcí. Zákon současně stanovil, že se obce nemohou sdružovat na základě občanského zákoníku, proto mikroregiony, které vznikly před přijetím zákona, se většinou transformovaly v dobrovolné svazky obcí (DSO). (Pápol a kol., 2006, s. 23)

Další práce a činnost mikroregionů, jako zájmového sdružení právnických osob podle § 20, písm. f) až j) Občanského zákoníku, je možné pouze jako smluvní spojení s fyzickou či právnickou osobou. Toto sdružení však nemá způsobilost k právům a povinnostem. Zákon 128/1994 Sb., o obcích v § 47 odst. 2 výslovně vylučuje spolupráci obcí ve formě zájmového sdružení právnických osob (v němž jsou sdruženy pouze obce) a smlouvy o sdružení bez právní subjektivity podle občanského zákoníku, což bylo dříve možné.

3.15 Právní možnosti vzájemné spolupráce obcí

Podle zákona 128/2000 Sb., o obcích existují tři právní možnosti vzájemné spolupráce obcí:

1. Na základě smlouvy uzavřené ke splnění konkrétního úkolu.

Smlouva se uzavírá na dobu určitou nebo neurčitou, kdy cílem je většinou stavba veřejného zájmu (kanalizace, vodovod, plynofikace, turistická infrastruktura – naučné stezky, cyklostezky, propagace regionu, a další). Náležitosti smlouvy upravuje zákon o obcích v § 48, odst. 2. Předmětem této smlouvy nemůže být vznik právnické osoby. Smlouva musí mít písemnou formu. Musí být schválena zastupitelstvy členských obcí. Důležitá je především úprava způsobu dělení majetku získaného výkonem společné

činnosti obcí, způsob odstoupení účastníků od smlouvy a vypořádání části jejich majetku, odpovědnost účastníků smlouvy ze závazků vůči třetím osobám. Tyto svazky jsou relativně nestabilní a po splnění úkolu, pro který byly zřízeny, se často rozpadají. Z průzkumu vyplývá klesající trend takto uzavřené smlouvy mezi obcemi. (Pápol a kol., 2006, s. 23)

2. Na základě smlouvy o vytvoření dobrovolného svazku obcí (DSO).

Jedná se o vyšší formu spolupráce obcí, je založena na základě smlouvy o vytvoření dobrovolného svazku obcí za účelem ochrany a prosazování společných zájmů. Členy svazku mohou být jen obce. Svazek obcí je právnickou osobou (§ 49 zákona o obcích). Svazky obcí zajišťují společné plnění jejich úkolů ve sféře samostatné působnosti a sdružují k tomu prostředky. Zákon vymezuje předmět činnosti Svazku obcí např.: úkoly v oblasti školství; sociální péče; zdravotnictví; kultury; požární ochrany; veřejného pořádku; ochrany životního prostředí; cestovního ruchu; zabezpečování čistoty obce; shromažďování; odvozu a zneškodnění komunálních odpadů; zásobování vodou; odvádění a čištění odpadních vod; správy veřejné zeleně a veřejného osvětlení; zavádění a zdokonalování sítí technického vybavení; systémů veřejné dopravy k zajištění dopravní obslužnosti obcí; úkoly v oblasti ochrany ovzduší; provoz lomů, pískoven a zařízení sloužících k těžbě a úpravě nerostných surovin; správu majetku obcí, zejména místních komunikací, lesů, domovního fondu a zařízení spravovaných obcemi.

Svazek obcí může být založen i k jiným úkolům v samostatné působnosti obcí. Jednotlivé svazky obcí mohou plnit více činností najednou a od toho mohou být odvozeny tzv. svazky obcí jednoúčelové nebo víceúčelové.

Povinnou součástí smlouvy o vytvoření svazku obcí jsou jeho **stanovy**, jejichž náležitosti stanoví § 50, odst. 2 zák. o obcích. Ve stanovách musí být uveden zejména název a sídlo, počet členů, orgány a působnost svazku obcí, jeho majetek, zdroje příjmů, práva a povinnosti členů svazku obcí atd.

Smlouvu schvalují **zastupitelstva** obcí, jinak je neplatná. Vyhotovení smlouvy je nezbytné opatřit doložkou podle § 41, že tato podmínka byla splněna.³

O právní způsobilosti svazku obcí, jeho registraci, zrušení a zániku platí příslušná ustanovení občanského zákoníku o zájmových sdruženích právnických osob.

Svazek obcí je **zrušen** rozhodnutím zastupitelstev obcí, které ho vytvořily.

³ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, v platném znění, § 20, písm. i) až j); s. 23

Ustanovení o způsobu rozhodnutí o zrušení svazku by mělo být obsahem zakladatelské smlouvy. Zániku nebo zrušení sdružení musí předcházet likvidace. Svazek obcí zaniká výmazem z registru. Před zánikem svazku se vyžaduje jeho **likvidace**. Ve stanovách svazku musí být uveden způsob vypořádání majetkových vztahů se třetími osobami a jaké bude vypořádání podílu členských obcí svazku na zisku či úhradě ztráty vzniklé jeho činností.

Institut svazku obcí umožňuje též širší demokratickou participaci na činnosti svazku. **Občané** obcí sdružených ve svazku obcí mají zejména právo účastnit se zasedání orgánů svazku obcí, podávat jim písemné náměty a vyjadřovat se k návrhu rozpočtu a k závěrečnému účtu svazku obcí. Tyto svazky jsou relativně stabilní a vhodnější formou spolupráce obcí.⁴ Této formy spolupráce využívá zhruba 40 procent obcí.

3. Zakládání právnických osob podle zvláštního zákona dvěma nebo více obcemi, přičemž zvláštním zákonem je míněn Obchodní zákoník (Matrasová, Šlouf, 2003, s. 25).

Zákon obcí dále jako formu spolupráce mezi obcemi stanoví zakládání právnických osob podle zvláštního zákona, tj. zejména podle Obchodního zákoníku (akciové společnosti nebo společnosti s ručením omezeným), také však obecně prospěšné společnosti podle zák. č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech.

Dosavadní zkušenosti nasvědčují tomu, že dobrovolný svazek obcí je optimální formou dlouhodobé a víceúčelové spolupráce mezi obcemi. Je také nejvýznamnější z hlediska hospodářského, sociálního a kulturního rozvoje mikroregionů. (Ministerstvo vnitra České republiky, 2015)

3.16 Možnosti spolupráce obcí

Sloučení malých obcí nebývá příliš běžné, protože ty, které nejsou právním nástupcem ztrácejí svoji samosprávnou identitu, patriotismus obyvatel.

Sdružování obcí z důvodu společného způsobu obstarávání záležitostí, např. některých záležitostí obecní samosprávy, tak i agend státní správy vykonávaných obcemi. Dochází k přenosu určité působnosti na jiný útvar, který ji bude zastávat a vykonávat jménem obce.

⁴ Dle návrhu věcného záměru novely zákona o obcích (2005); s. 24

Výkon veřejné správy orgány jiných obcí. V tomto případě orgány jedné obce vykonávají některé úkoly veřejné správy na území více obcí. Přijetím veřejných úkolů přebírá pověřená obec práva a povinnosti zbylých obcí, které jsou spojeny s těmito úkoly. Ty jsou pak ze zákona povinny spoluúčastnit se na náhradě vzniklých nákladů.

Spolupráce několika obcí (případně dalších fyzických a právnických osob) v oblasti ekonomického podnikání.

Partnerské vztahy - spolupráce se zahraničními městy a obcemi (společné ekologické, sportovní a další akce, pravidelné výměny delegací).

Poslední se od prvních dvou liší především tím, že nemají přímý vliv na rozsah a způsob plnění úkolů obcí na úseku veřejné správy, nedochází při nich k přenosu působnosti obcí ani k vytváření nových orgánů, které by disponovaly administrativní pravomocí.

4 Vlastní práce

V této kapitole diplomové práce budou představeny dva euroregiony a pod ně spadající mikroregiony, které byly vybrány ne zcela náhodně. Jedná se o Euroregion Těšínské Slezsko a Euroregion Glacensis. Oba mají na severu společnou hranici s Polskem a jejich součástí jsou Mikroregiony Jablunkovsko, respektive Chrudimsko.

4.1 Euroregion Těšínské Slezsko

Euroregion Těšínské Slezsko (severní Morava) tvoří na severu a severovýchodě společné hranice s Polskem a Slovenskou republikou.

Těšínským Slezskem protéká Olše (Olza) jako hraniční řeka. Řeka Olše vždy tvořila přirozenou hranici se sousedním Polskem, odkud přitéká na českou stranu u nejvýchodněji položené obce Bukovec a její tok pokračuje přes Jablunkov do Třince a dál do Českého Těšína, přes Karvinou. Její dolní tok se vlévá u Bohumína do řeky Odry, která je rovněž hraniční s Polskem. (Těšínské Slezsko, 2013)

Mezi nejdůležitější body této oblasti patří města Karviná a Český Těšín a polský Cieszyn. Nejatraktivnější částí této oblasti jsou Těšínské Beskydy - oblíbené výletní místo. K nim neodmyslitelně patří zdejší stavební sloh a folklór, včetně zachování původní řemeslné výroby a lidové zvyklosti a obyčeje, které díky svému udržování vytvářejí neopakovatelnou a jedinečnou atmosféru pro ty, kteří sem zavítají. Karvinskou oblast ještě stále zastupují černouhelné doly, a díky nim tady pramení jodo-bromová minerální voda, která je základním produktem léčby ve světoznámých lázních Darkov.

4.2 Historie a současnost Euroregionu Těšínské Slezsko

Historie už je v tomto celém regionu dávnou minulostí. Dá se však v mnoha případech neustále vnímat v místech, kudy procházejí návštěvníci.

Může se jednat o historické památky, přírodní zajímavosti, úkazy nebo i způsob života místních obyvatel. Přestože jako všude se život zdejších obyvatel modernizoval a prošel dlouhým vývojem, mnoho jeho tradičních hodnot zůstalo zachováno, stejně jako místní zvyky. Dokladem může být „míchané“ česko-polsko-německo-slovenské nářečí, kterými hovoří a rozumějí mu především zdejší obyvatelé. Návštěvníci se v této jazykové směsici jen těžce orientují nebo jí nerozumí vůbec. Vedle zvláštního vyjadřování zůstala

pro další zachována i osobitá gastronomie. Existují pokrmy, které nikde jinde neobjevíte, ani vás jimi neuhostí a jejich receptura je pouze původní, jak ji užívali zdejší praprapředkové. Historii Euroregionu Těšínské Slezsko zachycuje několik muzeí, která ve svých instalacích přibližují dobu dávno minulou, ale také současnost. (Těšínské Slezsko, 2013)

4.3 Vznik a popis Euroregionu Těšínské Slezsko

Euroregion Těšínské Slezsko je dobrovolným společenstvím českých a polských sdružení obcí a měst Těšínského Slezska.

Vznikl 22. dubna 1998 podpisem smlouvy o regionální spolupráci mezi Regionálním sdružením rozvoje a spolupráce Těšínského Slezska se sídlem v Českém Těšíně a Sdružením rozvoje a spolupráce „Olza“ se sídlem v Cieszynie a jeho hlavním cílem byla podpora přeshraniční spolupráce v této oblasti.

Euroregion leží v pohraniční oblasti severovýchodní části České republiky a jižního Polska, v těsném sousedství se Slovenskem. Přírozenou osu Euroregionu tvoří řeka Olše a hraniční města Český Těšín a Cieszyn. V současné době má plochu asi 1 400 km². Žije zde zhruba 630 tisíc obyvatel. Hlavními středisky jsou Těšín a Jastrzebie-Zdrój na polské straně.

Euroregionem prochází hlavní komunikační tah I/11 spojující severní a jižní Evropu. Na jeho území se nachází největší hraniční přechod mezi Českou republikou a Polskem: Český Těšín – Cieszyn. (Těšínské Slezsko, 2013)

Euroregion zahrnuje v České republice okres Karviná a příhraniční část okresu Frýdek-Místek, v Polsku pak příhraniční část Slezského vojvodství (Bielsko-Biala a Katowice). Na polské straně euroregionu jsou obce a města těšínského okresu (gminy) Branná, Chybí, Těšín, Dubovec, Holešov, Hažlach, Jistebná, Skočov, Strumeň, Ustroň, Visla a Žibřidovice. Dále obce a města bílského okresu: Jesenice, Javoří; okresu Vladislavského: Godów a město Jastrzebie-Zdrój.⁵

V těchto pohraničních oblastech se zaměřuje vedle hospodářské a obchodní spolupráce na rozvoj turismu a řešení společných zájmů v oblasti dopravy, komunikací, spojů, bezpečnosti obyvatel, ekologie a životního prostředí. Na české straně jsou členy

⁵ Polské názvy měst a obcí jsou uváděny v české verzi, *pozn. autora*.

Euroregionu Těšínské Slezsko: Svaz obcí okresu Karviná, Regionální rada Třinec, Sdružení obcí Jablunkovska (Euroregion Silesia, 2004).

Jak bylo zmíněno, euroregion se nachází v oblasti severovýchodní části Moravskoslezského kraje (regionu) v okresech Karviná a Frýdek-Místek na území v úseku od Třince po Bohumín.

Do jižní části oblasti zasahuje Podbeskydská pahorkatina a na severu se rozkládá hustě obydlená oblast Ostravské pánve. Přirozenou osu tvoří řeka Olše, s hraničním městem Český Těšín.

Klimaticky patří Těšínské Slezsko mezi mírně teplé oblasti. Zimní průměrné teploty tu jsou -2 až -4 °C, letní průměrné teploty činí 17 až 20 °C, počet letních dnů se pohybuje mezi 40 až 70, počet dnů se sněhovou pokrývkou mezi 50 až 70.

Dlouhodobými strategickými cíli na obou stranách hranice se staly (Těšínské Slezsko, 2014):

- a) rozvoj regionu;
- b) výměna zkušeností a informací;
- c) podpora kultury, školství a sportu;
- d) společný rozvoj dopravy a komunikace;
- e) rozvoj cestovního ruchu, včetně zlepšení přesunů turistů přes hranice;
- f) spolupráce mezi školami a mládeží, včetně společných ekologických aktivit pro životní prostředí.

Krásami Těšínského Slezska jsou stavební sloh a folklór, které jsou silně ovlivněny kulturami příhraničních oblastí tří zemí - Česko, Polsko, Slovensko. Největšími turistickými atrakcemi (a nejen jimi) jsou dřevěné kostelíky v Petrovicích u Karviné, v Gutech, Albrechticích a dalších místech. Zajímavostí je kostel sv. Petra z Alkantary v Karviné-Dolech, který stojí na půdě s poklesem 36 metrů, a svým sklonem 6,8° od svislé osy představuje charakteristické memento pro ničivou důlní činnost ve zdejší oblasti. Mezi technická specifika patří vodárenská věž v Karviné nebo obloukový most v části Darkov. V katastru obce Chotěbuz (nedaleko Českého Těšína) se nachází jedno z nejlépe zachovalých výšinných bikulturních hradisek v ČR Archeopark, které je zařazeno do slovanského období.

Doprava

Moravskoslezský kraj, v němž se nachází mikroregion Těšínské Slezsko má velmi dobře propracovanou dopravní síť a to především silniční a železniční.

Letecká doprava

Leteckou dopravu zajišťuje mezinárodní letiště Ostrava v Mošnově. To je vzdálené 20 km jihozápadně od centra Ostravy a nachází se v nadmořské výšce 257 metrů.

Dalším, poměrně často využívaným, je mezinárodní letiště v polském Krakově, které se nachází zhruba 80 km od Českého Těšína. Čeští občané častěji využívají polských letových služeb pro jejich nižší finanční náklady a to především v případě dlouhých letů do vzdálených evropských nebo mimoevropských center (Euroregion Silesia, 2004).

Silniční doprava

Stav a hustota dopravních sítí v regionu úzce souvisí se stavem nabídky na dopravním trhu a tedy i s možnostmi zajištění dopravní obslužnosti daného území.

Silniční i železniční síť v České republice je svou hustotou srovnatelná s dopravními sítěmi zemí Evropské unie. Z hlediska kvality a technického stavu dopravní infrastruktury již toto srovnání výrazně pokulhává, přestože současné rozsáhlé investice, které již byly v poslední době realizovány, měly přinést zlepšení, prozatím se tak nestalo (Euroregion Silesia, 2004). V katastrofálním stavu proto zůstává řada důležitých silnic I., II. a III. třídy a městské komunikace. Zoufalá je např. situace na trase mezinárodní silnice I. třídy (I/11) mezi Českým Těšínem – Třincem – Vendryní a dál na Slovensko. Stavba tohoto úseku, která měla přinést zlepšení celkové situace a mezinárodní dopravě a ulehčení uvedeným městům a obcím byla v roce 2009 pozastavena a do současné doby se v ní nepokračuje. Pokud nebude včas uzavřena výstavba a rozšíření této strategické silnice, nemůže region očekávat jakékoliv zlepšení navazující na tuto jasně danou podmínku.

Železniční doprava

Železniční doprava ve směru Český Těšín – Slovensko a Bohumín – Polsko má v této části republiky svoji dlouholetou tradici. Celý koridor Slovensko – Český Těšín a Praha – Bohumín – Polsko byl v nedávné době opraven a uzpůsoben současným potřebám nákladní i osobní dopravy v uvedených směrech.

Turistický a cestovní ruch

Pěší turistika

Značení turistických tras a jejich pravidelná údržba je jednou z nejdůležitějších aktivit členů Klubu českých turistů (KČT), kteří se této aktivitě věnují již od roku 1889. Od roku 1997 se také plně věnují značení turistických tras pro lyžaře a cyklisty. Vytvořená síť značených tras je svojí hustotou, kvalitou a také tím, že pokrývá beze zbytku celé území republiky, hodnocena jako nejlepší v Evropě. Klub českých turistů je také z pověření MD ČR a MV ČR garantem jednotného značení cyklistických tras, které eviduje a všem novým trasám přiděluje evidenční čísla z celostátního registru. (Euroregion Silesia, 2004)

Cykloturistika

Jednou z forem cestování po Těšínském Slezsku je cykloturistika. Atraktivní cyklistická nabídka pomáhá turistickým místům v České republice, a to i v hospodářsky slabých oblastech. V turistické oblasti Těšínské Slezsko jsou položeny základy pro cykloturistiku a síť cyklotras je ve srovnání s ostatními regiony (zejména v Čechách) rozsáhlejší. Po dálkových trasách existuje spojení se sousedními státy – Polskem, Slovenskem a Rakouskem. Za nejvýznamnější jsou mimo jiné pokládány: „Jantarová stezka“ (páteří cyklotrasa I. třídy) Hat – Ostrava – Prostějov – Brno – Vídeň (303 km); a „Severní příhraniční cyklotrasa“ Těšínsko – Opavsko – Bruntálsko – Jesenicko (187 km). Za významnou cyklotrasu lze považovat také „Greenway“ Krakow – Morava – Vídeň. Síť cyklotras je vytvořena ve všech důležitých oblastech turistického regionu a rok od roku se rozrůstá. Zajímavostí v rámci cykloturistických tras jsou i tandemové trasy pro slabozraké a nevidomé (např. v Karviné, Třinci nebo Hřčavě). Na Jablunkovsku je značena tématická naučná cyklotrasa „Po stopách hutnictví“ o délce 62 km. (Euroregion Silesia, 2004) Nabídku cyklotras doplňují cyklostezky Radegast, které jsou budovány společností Plzeňský Prazdroj, a.s. jako součást aktivní podpory svých zákazníků. Všechny trasy jsou značeny cykloturistickými značkami, jsou vybaveny venkovními mapami a přístřešky, kde si cykloturisté mohou odpočinout. Ve vybraných restauračních zařízeních, která lemují trasu, jsou zdarma k dispozici i cykloturistické mapy a pohlednice. Radegast cyklostezky měří celkem 306 km. „Beskydy Radegast CykloTrack“ (je v provozu od roku 2002) – začíná u pivovaru v Nošovicích, prochází CHKO Beskydy, Těšínskou pahorkatinou, rekreačními oblastmi Žermanice a Těrlicko. Další, nazvaná „Trojmezí Radegast

CykloTrack“ (od roku 2004) – celý okruh je veden Trojmezím, nejvýchodnějším místem České republiky hranicí tří států – Česka, Polska a Slovenska. Trasa měří 75 km a kromě tří sousedících států spojuje i 49 restaurací, hospůdek a hotelů situovaných v Moravskoslezských a Těšínských Beskydech (www.euroregion-silesia.cz). Doprava cyklistů do zajímavých destinací Beskyd nebo Jeseníků je v letním období zajišťována tzv. cyklobusy. Beskydské cyklobusy svážejí návštěvníky z Ostravy a Nového Jičína do centrální části Beskyd v letním prázdninovém období každodenně a od počátku května do konce září vždy o víkendech a dnech státních svátků. Služeb všech cyklobusů mohou využívat také pěší turisté. (Euroregion Silesia, 2004)

Vodní turistika

Turistický region Slezska nabízí i možnosti sjezdů vodních toků. V celém regionu se nacházejí (vyjma dolního úseku řeky Olše) slabě proudící řeky nenáročné pro plavbu (www.euroregion-silesia.cz). Nejvyhledávanější je ovšem řeka Moravice na Opavsku. Pro vodácké sporty jsou využitelné mírně proudící až rychle tekoucí řeky, které všechny pramení v horských oblastech regionu. Pro vodácké účely lze využívat celkem cca 300 km řek všech obtížností. Pro začátečníky jsou vhodné převážně střední a dolní úseky větších řek Olše a Odry.

Zelené stezky

Zelené stezky Greenways jsou trasy, komunikace nebo přírodní koridory, využívané v souladu s jejich ekologickou funkcí a potenciálem pro sport, turistiku a rekreaci. Greenways přinášejí užitek v oblasti ochrany přírody a kulturního dědictví, zlepšují možnosti pro dopravu, rekreaci a turistiku, jsou výzvou ke zdravějšímu životnímu stylu a udržitelnému využívání místních zdrojů.

Turistické a sportovní atraktivity v regionu

Těšínskému Slezsku výrazně chybí ozdoba každé české krajiny – hrady a zámky. Pokud tento euroregion zhodnotíme pouze z toho hlediska, musíme konstatovat, že oblast disponuje pouze torzem zámku (Hnojník), zámkem v Karviné-Fryštátu a Hradem Silesia v polské části Těšína.

Atrakcí bývají rozhledny, které se nacházejí na Čantoryji u Nýdku a na vrchu Javorový u Třince.

Regionu chybějí památky zařazené do Světového dědictví UNESCO (v České republice je pod ochranou UNESCO celkem 12 památek). Památkově chráněné objekty tvoří v celém Moravskoslezském kraji poměrně bohatý turistický potenciál. V regionu je v současné době 14 národních kulturních památek, což je necelá desetina ze všech NKP v České republice. V regionu Těšínské Slezsko se nachází pouze Památník obětem nacistického teroru – v Havířově – Životicích, který byl do fondu přijat už v roce 1989. K památkově chráněným objektům však patří: Empírový zámek s uměleckohistorickou expozicí v Karviné–Fryštátu; šikmý barokní kostel sv. Petra z Alkantary v Karviné; vojenský pěchotní srub MO-S 5 v Bohumíně; Kotulova dřevěnka v Havířově – expozice lidového bydlení a tradičního zemědělství a Obloukový železobetonový most v Karviné–Darkově. (Národní památkový ústav, 2010)

Golf

Zahraniční hosty i investory může přitáhnout tzv. „golfová turistika“. Podmínky pro golf se v kraji a tedy i regionu Těšínské Slezsko neustále zlepšují.

Celkově je v Moravskoslezském kraji 7 golfových hřišť, z toho dvě s golfovým indoor simulátorem a krytou Golf Arénou s celoročním provozem. Hřiště v Ropici patří s 18 jamkami k nejznámějším v mikroregionu. Mimo jiné je zde možnost hrát celoročně na indoor simulátoru a simulátoru Full Swing. Druhým, menším golfovým hřištěm je nově otevřené v Karviné.

Lanové dráhy

Dopravu turistů a lyžařů na vrch Javorový u Třince v Oldřichovicích ulehčuje jednosedáčková lanovka s převýšením 462 metry (Přehled přepravních zařízení ve skiareálech). Na vrchu Javorový jsou vynikající podmínky pro tzv. závěsné létání. Stejně možnosti poskytují hory a vrchy např. Godula, Kyčera, Střítež atd. Vrch Javorový u Třince má dvě rozsáhlé sjezdovky pro zimní lyžování; stejné podmínky pro lyžování nabízejí všechny okolní sjezdovky na Třinecku a v Těšínských Beskydách – např. Grůň Mosty u Jablunkova, Bukovec a další. Desítky kilometrů tratí jsou připraveny pro běžkaře. Svahy sjezdovek bývají zasněžovány umělým sněhem.

Aquaparky a vodní nádrže

O koupání není v Těšínském Slezsku nouze. Turisté mohou navštívit jak přírodní koupaliště – řeku Olši nebo Odru, tak aquaparky. Novými aquaparky mohou sloužit města Karviná nebo Bohumín, kde jsou i plavecké bazény nebo venkovní kurty na

beachvolleyball. Havířov nabízí nekrytý aquapark se 2 plaveckými bazény, podobně tak krytý bazén v Třinci a venkovní bazén s tenisovými kurty, kurty pro volejbal apod.. (Euroregion Silesia, 2004)

Turistická „NEJ“ oblasti Těšínského Slezska

Těšínské Slezsko se částečně nachází v nejrozsáhlejší CHKO v ČR CHKO Beskydy, rozloha 1 204 km². Po Jihomoravském kraji má celý Moravskoslezský kraj největší hustotu cyklotras, které samozřejmě zasahují i do mikroregionu Těšínské Slezsko. Je zde nejvíce původních dřevěných kostelíků v ČR 16 z 30 v ČR Z toho jeden je v Gutech u Třince, další na Hřčavě. Byl zde zaznamenán nejhlubší propad objektu kostel sv. Petra v Komorní Lhotce (o 36 metrů). Je zde nejvýhodnější místo České republiky obec Hřčava. Největší komplex přirozeného jedlo-bukového lesa karpatského typu v Pralesu Mionší. (CzechTourism, 2005)

Lázeňství

Lázeňství je důležitou součástí cestovního ruchu a v posledních letech narůstá jeho význam. Důležitými lázeňskými oblastmi jsou Ostravsko a Těšínské Slezsko, kde jsou lázně využívající k léčbě jodo-bromovou vodu (Sanatoria Klimkovice a lázně Darkov v Karviné).

Cestovní ruch oblasti Těšínského Slezska se z pohledu návštěvníků opírá o 3 hlavní pilíře: relaxaci, sport a poznání. V létě je silným důvodem relaxace, v zimě sport. Struktura důvodů návštěvy regionu je v posledních letech stabilní. Obecně nejpřitažlivější je pro návštěvníky regionu pěší turistika. Následují poznávací turistika a cykloturistika, za nimi jsou aktivity, zejména sportovní, relaxační a zábavní, protože s turistikou úzce souvisejí. Jako největší problém regionu je návštěvníky vnímána nízká kvalita dopravní infrastruktury. (Institut celoživotního vzdělávání Havířov, 2010)

Muzea a infocentra

Muzeum a infocentrum Hrádek (Gródek) – patří k nejmladším zařízením svého druhu. Bylo založeno teprve v roce 2013 a sídlí v nově zrekonstruované, 100 let staré budově bývalé hasičské zbrojnice. Nacházejí se zde především rozmanité předměty denní potřeby, které před desítkami a stovkou let používali naši předkové. Infocentrum podává návštěvníkům a turistům informace o pamětihodnostech, turistických cílech, stravování nebo ubytování na Jablunkovsku. (Těšínské Slezsko, 2013)

Muzeum Třineckých železáren a Města Třince. Patří k největším muzeím v této oblasti. Otevřeno bylo v roce 1969 ke 130. výročí vzniku železáren a jedná se o první hutnické muzeum v republice (Těšínské Slezsko, 2013).

Hasičské muzeum Český Těšín. Stálá expozice prvního hasičského muzea v Moravskoslezském kraji zachycuje historii hasičských sborů v Českém Těšíně (Těšínské Slezsko, 2013).

Muzeum Těšínska – Výstavní síň Jablunkov. Stálá expozice zachycuje minulost oblasti Jablunkovska, především historii města, jeho kulturní památky, politické a společenské dění a hospodářské proměny oblasti (Těšínské Slezsko, 2013).

Muzeum Těšínska - Výstavní síň Český Těšín. Patří ke čtyřem muzeím v Moravskoslezském kraji. Programově se věnuje historii, přírodovědě a vlastivědné části. Historie muzea sahá až do roku 1802, kdy město ještě nebylo rozděleno státní hranicí a tehdy představovala nejstarší muzeum na Moravě a ve Slezsku. Samotné muzeum má 12 poboček a výstavních síní a působí v celém regionu české části Těšínského Slezska. Jeho součástí je studijní knihovna Silesia. (Těšínské Slezsko, 2013) Posledním z muzeí je

Muzeum v obci Dolní Lomná. To bylo otevřeno teprve v roce 2008. Muzeum se nachází v dřevěnici, která je replikou původní školy. Ta byla odvezena v roce 1974 do deponie Muzea v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm. V muzeu se nachází stálá expozice o nedalekém pralese Mionší. Před budovou muzea je arboretum, jehož snahou je představit veřejnosti rostliny, které se nacházejí v této oblasti. (Těšínské Slezsko, 2013)

Následující kapitola představuje mikroregion nazvaný Sdružení obcí Jablunkovska, který konkrétně zasahuje do regionu Těšínské Slezsko a obce a města jsou jeho nedílnou součástí.

4.4 Mikroregion Jablunkovska (SOJ)

Dobrovolný svazek obcí – Sdružení obcí Jablunkovska byl založen 28. dubna 1995 a sídlí ve městě Jablunkově, které je nejvýchodněji položeným městem České republiky. Jeho členy se stalo celkem 14 obcí.

Hlavním posláním sdružení od jeho vzniku je spolupráce v oblasti rozvoje komunální sféry, školství, kultury, turistiky, sjednocování postupů při využívání prostředků z centrálních zdrojů.

4.4.1 Obce tvořící mikroregion

Bocanovice, Bukovec, Bystřice, Dolní Lomná, Horní Lomná, Hrádek, Hřčava, Jablunkov, Košariska, Mosty u Jablunkova, Návsí, Nýdek, Písečná a Vendryně.

Při podpisu zakládací smlouvy se starostové a zástupci obcí shodli na ochraně společných zájmů a upevnění sil a prostředků při prosazování záměrů přesahujících svým rozsahem a významem každou účastnickou obec. Ve smyslu zákona o obcích 128/2000 Sb. se sdružení v roce 2001 transformovalo na „dobrovolný svazek obcí.“ Sdružení je registrováno u Krajského úřadu Moravskoslezského kraje.

Předmětem činnosti je (Silesion - slezsko-beskydský informační systém, 2008):

1. všeobecná ochrana životního prostředí v zájmovém území;
2. společný postup při dosahování ekologické stability a jeho trvalé obyvatelnosti;
3. koordinace významných investičních akcí v zájmovém území;
4. koordinace obecních územních plánů a územní plánování v regionálním měřítku;
5. sladování zájmů a činností místních samospráv a společné ovlivňování výkonu státní správy v zájmovém území;
6. vytváření, zmnožování a správa společného majetku Sdružení;
7. zastupování všech členů Sdružení při jednání o společných věcech s třetími osobami (orgány státní správy, obchodními partnery, kontrolními orgány apod.);
8. zajišťování a vedení předepsané písemné, výkresové, technické a jiné agendy jednotlivých společných akcí;
9. propagace Sdružení a jeho zájmového území;
10. aktivní zapojení do Euroregionu Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński, aktivní spolupráce s dalšími euroregiony.

Mikroregion má své sídlo v Jablunkově a orgány sdružení (Sněm) jsou starostové všech 14 členských obcí. Obce Písek a Milíkov se rozhodly ukončit členství v SOJ v roce 2009. Předseda SOJ je volen na 2 roky a v současné době vykonává tuto funkci Jan Konečný, starosta obce Nýdek.

Sněm starostů Sdružení obcí Jablunkovska svolává předseda svazku zpravidla 1x měsíčně až 1x za dva měsíce nebo podle potřeby. Občané obcí sdružených ve svazku obcí, kteří dosáhli věku 18 let jsou podle §52 zákona o obcích oprávněni zúčastnit se zasedání

svazku, nahlížet do zápisů, podávat písemné návrhy, vyjadřovat se k návrhu rozpočtu a k závěrečnému účtu za uplynulý rok. Tyto dokumenty jsou zveřejňovány mj. na úředních deskách všech členských obcí před jejich projednáním (poslední Sněm starostů se konal 19. 12. 2014 v obci Nýdek). Mimo jiné na něm byly projednány program oslav 20. výročí založení SOJ, které se uskuteční v roce 2015 a snaha o reformu Euroregionu Těšínské Slezsko. (Silesion - slezsko-beskydský informační systém, 2008)

Tabulka č. 6 - SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
<p>Výhodné dopravní napojení do okolí</p> <p>Zastoupení významné a velké obce v mikroregionu</p> <p>Postupné vytváření průmyslové zóny pro potenciálního investor</p> <p>Krajinářsky atraktivní území</p> <p>Kvalitní životní prostředí</p> <p>Mateřské školy v obcích</p> <p>Podpora rozvoje bytové výstavby v obcích</p> <p>Vybudovaná síť cyklistických tras</p> <p>Tradice ocelářského průmyslu a kvalifikovaná pracovní síla</p> <p>Množství památek stavebně - technického charakteru a jiných architektonických hodnot</p> <p>Poměrně vysoký podíl obyvatel produktivního věku</p> <p>Zapojení města Třinec do projektu „Zdravé město“</p> <p>Poloha na Trojmezí ČR, Polsko, Slovensko</p>	<p>Nevyužívané průmyslové a zemědělské objekty</p> <p>Nízký stupeň technické vybavenosti obcí v oblasti odvádění a likvidace odpadních vod</p> <p>Nedostatečná propagace mikroregionu mimo území ČR</p> <p>Vysoký podíl vytápění s využitím tuhých paliv</p> <p>Větší množství objektů využívaných pouze pro soukromé rekreační účely</p> <p>Plošná ekologická zátěž v areálu a okolí Třineckých železáren a ostatní průmyslových firem</p> <p>Nízký podíl obyvatel zaměstnaných v terciéru</p> <p>Stav dopravní infrastruktury</p> <p>Nutná dojíždka za službami</p> <p>Nedokončená stavba obchvatu I/11</p>
Příležitosti	Hrozby
<p>Členství ČR v EU - možnost přístupu ke zdrojům strukturálních fondů</p> <p>Členství ČR v EU - rozvoj partnerství se zahraničními obcemi a regiony</p> <p>Migrace obyvatel z měst na venkov</p> <p>Možnost čerpání finančních prostředků z národních zdrojů</p> <p>Vstup nových investorů a oborů do mikroregionu a rozvoj malého a středního podnikání</p> <p>Nové formy využití volného času</p> <p>Rozvinutí tradic a řemeslné výroby</p> <p>Připojení obcí mikroregionu na internet</p>	<p>Možné komplikace při tvorbě projektů splňujících požadavky EU pro spolufinancování z evropských strukturálních fondů</p> <p>Nepříznivý demografický vývoj a zvyšování podílu obyvatel v poproduktivním věku</p> <p>Zvyšování podílu objektů sloužících pouze k individuálnímu rekreačnímu využití</p> <p>Zvyšování podílu nevyužívaných hospodářských objektů</p> <p>Ohrožení podstaty výrobních podniků</p> <p>Zhoršování stavu kulturně - historických památek</p> <p>Zhoršování kvality životního prostředí (zejména složky ovzduší a vodstva)</p>

Koordinace postupu při řešení společných problémů	Nebezpečí v podobě živelných pohrom (např. povodně)
Koordinace aktivit společenského, kulturního nebo sportovního charakteru	
Posílení rekreační funkce lesů	

Zdroj: vlastní zpracování

Stejně stručné představení se týká následující kapitoly, v níž figurují společně Euroregion Glacensis a Mikroregion Chrudimsko.

4.5 Euroregion Glacensis

Euroregion Glacensis je nejstarším česko-polským euroregionem, který vznikl na základě smlouvy mezi sdružením měst a obcí Pomezí Čech, Moravy a Kladska a Stružením obcí Kladské oblasti na polské straně v Hradci Králové v roce 1996.

Tím byla zahájena přeshraniční spolupráce na obou stranách hranice v oblastech transhraniční spolupráce, ideu evropské jednoty a rozvoj přátelských a vzájemně výhodných kontaktů mezi oběma zeměmi. ČR a Polsko společně pečují o kulturní dědictví pohraničních území a současně tak vzaly na vědomí ustanovení Evropské rámcové úmluvy o spolupráci přesahující hranice mezi územními celky a orgány, které byly přijaty Radou Evropy v Madridu 21. května 1980.

Euroregion Glacensis je nadnárodní dobrovolné zájmové sdružení měst a obcí a dalších právnických osob na území okresů Náchod, Rychnov nad Kněžnou, Hradec Králové, Trutnov, Jičín, Chrudim, Svitavy, Ústí nad Orlicí, Pardubice, Jeseník a Šumperk na české straně a sdružení měst a obcí okresů Kłodzko, Ząbkowice, Wałbrzych, Strzeliń a Dzierżoniów na polské straně.

Hlavním úkolem Euroregionu je podpora česko-polské přeshraniční spolupráce a rozvoje příhraničního území, která jsou spjata úzkými geografickými a historicko-politickými vazbami. Euroregion byl založen podpisem smlouvy o vytvoření česko-polského Euroregionu Glacensis 5. prosince 1996 v Hradci Králové. Sídlo sdružení je v Rychnově n. Kněžnou, kde také působí sekretariát české části euroregionu. Sídlem polské části je Kłodzko.

Euroregion se rozkládá na území 3 krajů, Královéhradeckého, Pardubického a Olomouckého a je největším česko-polským euroregionem s nejdelší společnou hranicí. (Euroregion Glacensis, 2012)

Hlavní cíle sdružení

Rozvoj spolupráce obou částí euroregionu na základě Evropské charty přeshraničních regionů. Koordinace v podobě doporučení a námětů hospodářského, sociálního a kulturního rozvoje dotčeného území a jejich vzájemnost k programům, které připravují a realizují příslušné orgány příhraničního regionu v Polské a České republice. (Euroregion Glacensis, 2012).

Podpora rozvoje v oblastech činnosti (Euroregion Glacensis, 2012):

- územní plánování;
- spolupráce v oblasti hospodářství a obchodu;
- zachování a zlepšování životního prostředí;
- výstavba a přizpůsobení infrastruktur přesahující státní hranice;
- spolupráce při předcházení vzniku, průběhu a odstraňování důsledků přírodních katastrof a živelných pohrom;
- rozvoj turistiky a zřizování nových hraničních přechodů;
- spolupráce v oblasti školství, kultury a sportu;
- spolupráce v humanitární a sociální oblasti.

Trvalým úkolem překonávání předsudků a bariér vytvořených v minulém období a napomáhání integraci na principech subsidiarity v rámci procesu Evropské integrace Česka a Polska, navrácení funkce státní hranice nejen jako konce suverénního území státu, ale zejména jako mostu pro setkávání a spolupůsobení dvou národů, které využívají toto specifické geografické položení k zajištění dynamického rozvoje a současně k vytvoření společných trvalých prvků přátelského soužití obou národů. (Euroregion Glacensis, 2012)

Členové euroregionu – Česká strana

Euroregion v České republice vytvářejí území okresů Náchod, Rychnov nad Kněžnou, Hradec Králové, Trutnov, Jičín, Chrudim, Svitavy, Ústí nad Orlicí, Pardubice, Jeseník a Šumperk. Euroregion se nachází ve správním území Královéhradeckého, Pardubického a

Olomouckého kraje. Královéhradecký a Pardubický kraj jsou součástí regionu soudržnosti NUTS II Severovýchod, Olomoucký kraj je součástí regionu NUTS II Střední Morava. (Euroregion Glacensis, 2012)

Euroregion Glacensis byl založen na základě § 54 zákona č. 128/2000 Sb. o obcích v platném znění se města, obce, krajské samosprávy a další subjekty na území okresů Trutnov, Náchod, Rychnov nad Kněžnou, Ústí nad Orlicí, Šumperk, Jeseník, Jičín a Hradec Králové, Pardubice, Chrudim a Svitavy jako regionální sdružení za účelem realizace regionální hranice přesahující spolupráce pohraničních regionů České a Polské republiky a podpory hospodářsko-sociálního rozvoje svého území.

Z právního hlediska se jedná o zájmové sdružení právnických osob, které má postavení samostatné právnické osoby podle ustanovení zákona č. 40/1964 Sb. (občanský zákoník) ve znění pozdějších úprav a doplňků. Přidruženými členy sdružení se přitom mohou stát i regionální orgány státní správy, samosprávy i jiné právnické osoby, pokud to příslušné právní předpisy dovolují.

Činnost směřuje k prosazování a podpoře zejména těchto činností ve vymezených pohraničních oblastech (Euroregion Glacensis, 2012):

- a) evropský integrační process;
- b) spolupráce v otázkách územního plánování;
- c) spolupráce v hospodářské a obchodní oblasti;
- d) zachování a zlepšení životního prostředí;
- e) výstavba a přizpůsobení infrastruktur přesahujících státní hranice ČR;
- f) spolupráce při likvidaci požárů a přírodních katastrof;
- g) spolupráce v rozvoji pohraniční turistiky a spolupráce se státními orgány při zřizování nových hraničních přechodů;
- h) spolupráce v oblasti školství, mládeže a tělovýchovy na území Euroregionu.

Polskou část euroregionu tvoří:

Bardo, Region Ząbkowicki (1996); Bielawa, Region Dzierżonowski (2002); Borów, Region Strzeliński (2010); Bystrzyca Kłodzka, Region Kłodzki (1996); Ciepłowody, Region Ząbkowicki (2000); Czarny Bór, Region Wałbrzyski (2003); Duszniki Zdrój, Region Kłodzki (1996); Dzierżoniów, Region Dzierżonowski (2002); Dzierżoniów – gmina (2011); Głuszycy, Region Wałbrzyski (2003); Jedlina Zdrój, Region Wałbrzyski

(2003); Kamieniec Ząbkowicki, Region Ząbkowicki (2000); Kondratowice, Region Strzeliński (2007); Kudowa Zdrój, Region Kłodzki (1996); Kłodzko, Region Kłodzki (1996); Kłodzko – gmina, Region Kłodzki (1996); Łądek Zdrój, Region Kłodzki (1996); Lewin Kłodzki, Region Kłodzki (1996); Międzylesie, Region Kłodzki (1996); Mioszów, Region Wałbrzyski (2003); Nowa Ruda, Region Kłodzki (1996); Nowa Ruda – gmina, Region Kłodzki (1996); Polanica Zdrój, Region Kłodzki (1996); Przeworno, Region Strzeliński (2005); Radków, Region Kłodzki (1996); Stoszowice, Region Ząbkowicki (1996); Stronie Śląskie, Region Kłodzki (1996); Strzelin, Region Strzeliński (2006); Szczytna, Region Kłodzki (1996); Walim, Region Wałbrzyski (2003); Wałbrzych, Region Wałbrzyski (2003); Ząbkowice Śląskie, Region Ząbkowicki (2011); Ziębice, Region Ząbkowicki (2002); Złoty Stok, Region Ząbkowicki 1996; Powiat Dzierżoniowski 2012; Powiat Kłodzki 2002; Powiat Ząbkowicki (1996). (Euroregion Glacensis, 2012)

Podmínky pro vstup byly pro všechny zúčastněné obce, města, kraje, na obou stranách bývalých hranic stanoveny stejně. Aby se jednotlivé subjekty staly členy euroregionu, musejí splnit následující podmínky: s členstvím v Euroregionu Glacensis vysloví souhlas příslušné zastupitelstvo města/obce; zastupitelstvo současně vyjádří souhlas s obsahem Stanov sdružení EURG; členství města/obce/svazku v Euroregionu Glacensis vzniká dnem schválení Rady sdružení EURG.

Každý žadatel musí vyplnit v příslušné přihlášce a doložce náležitě všechny údaje, které odesílá i s kopií příslušného usnesení z jednání zastupitelstva na sekretariát Euroregionu Glacensis. Součástí podmínek pro vstup je zaplacení členského příspěvku ve výši 4 Kč za 1 obyvatele (obce, města) za každý měsíc členství v euroregionu. Od roku 2011 je další povinností člena sdružení při vstupu do sdružení zaplatit jednorázový vklad do EUROFONDU, který je stanoven ve výši řádného členského příspěvku – 4,- Kč na 1 obyvatele, a to již bez krácení. Finance z EUROFONDU tvoří zdroj předfinancování společných projektů Euroregionu Glacensis. (Euroregion Glacensis, 2012)

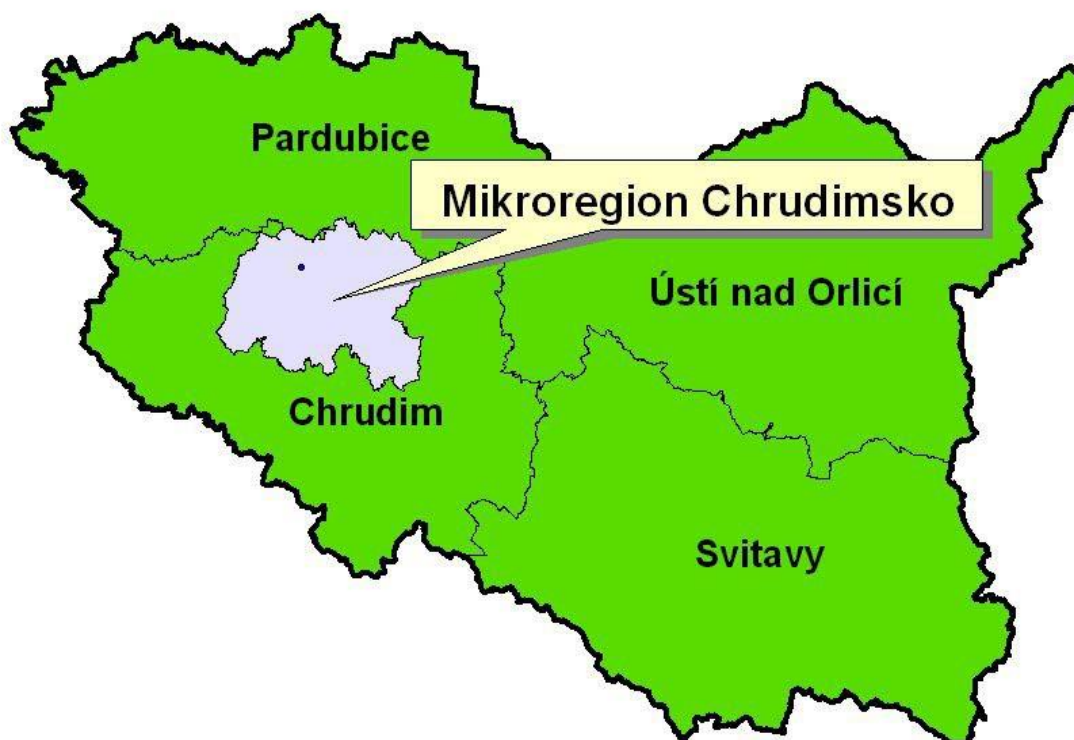
4.6 Mikroregion Chrudimsko

Mikroregion se rozkládá v západní části Pardubického kraje a byl založen 19. prosince 2001.

Zakládajícími členy se staly Chrudim, Rabštejnská Lhota, Slatiňany a Svídnice. V roce 2002 projevil zájem o vstup do svazku další obce, a proto byla zahájena jednání o

případném rozšíření. Koncem roku 2002 schválila zastupitelstva 29 obcí vstup do mikroregionu a tak se počet obcí rozrostl na 33. V roce 2005 vystoupila z mikroregionu obec Hrochův Týnec. Do současnosti tedy Mikroregion Chrudimsko tvoří 32 měst a obcí. Předsedou je v současné době Vladimír Pecina.

Obrázek č. 4 – Mikroregion Chrudimsko

Zdroj: <http://www.mikroregionchrudimsko.cz/>

Mikroregion Chrudimsko se nachází východních Čechách a je součástí Pardubického kraje. Rozprostírá se v jeho západní části. Na východě sousedí s Mikroregionem Košumbersko, na jihu s Mikroregionem Hlinecko a na jihozápadě s Mikroregionem Železné hory. Hlavním centrem mikroregionu je Chrudim, která je na severním okraji oblasti. Tři obce mají statut města - Chrudim, Chrast a Slatiňany. (Mikroregion Chrudimsko, 2015)

Území Mikroregionu Chrudimsko má celkovou rozlohu cca 220 km². Jeho nadmořská výška je v rozpětí 230 až 437 m n. m. Severní část území leží v teplé podnebné oblasti, jižní část spadá do oblasti mírně teplé. Průměrné roční teploty dosahují hodnot 8 – 9°C. Průměrný roční úhrn srážek se pohybuje v rozmezí 700 až 800 mm. Většinu

území zaujímá horopisný celek Svitavská pahorkatina, na jihozápadě část Železných hor a oblast Českomoravská vrchovina. (Mikroregion Chrudimsko, 2015)

Důležitým vodním tokem je řeka Chrudimka se svými přítoky Novohradka, další významnější říčkou Bylankou. Za zmínku stojí vodní nádrž Práčov v katastru obce Svídnice.

4.7 Hlavní cíle Mikroregionu Chrudimsko

Hlavním cílem mikroregionu je další rozvoj měst a obcí, které se stanou členy svazku obcí, a jejich vyrovnání se evropským standardům a vývojovým trendům 21. století ve všech oblastech lidského života.

Ke stěžejním problémům, patří snižování nezaměstnanosti, zlepšování životního prostředí, rozvoj ekonomiky, infrastruktury, cestovního ruchu a dalších oblastí vymezených § 50 zákona č. 128/2000 Sb., zákona o obcích, v platném znění, které korespondují s cíli a posláním svazku. (Mikroregion Chrudimsko, 2015)

4.8 Strategický plán rozvoje mikroregionu

V roce 2003 předložili tehdejší zástupci Mikroregionu Chrudimsko KÚ Pardubického kraje žádost o dotaci na zpracování rozvojového dokumentu území.

Svazek obcí tuto dotaci obdržel a na základě toho vypsál dne 24. září 2003 výzvu k podání nabídky na veřejnou zakázku. Zhotovitelem se stala Regionální rozvojová agentura Pardubického kraje. Výsledkem se stal Strategický plán rozvoje Mikroregionu Chrudimska, který je platný od roku 2004. (Založení Mikroregionu Chrudimsko a jeho vliv na mikroregion, 2009)

4.8.1 Etapy projektování strategického plánu

V 1. etapě byla provedena analýza mikroregionu. Jejimi základy se staly informace získané jednak z dotazníkového šetření provedeného ve všech obcích mikroregionu a také z obecných statistických údajů (ČSÚ, ÚP, aj.). Finálním výstupem byla SWOT analýza, která přehledným způsobem definuje silné a slabé stránky (vnitřní faktory) a příležitosti a ohrožení (vnější faktory).

Ve 2. etapě byly na základě SWOT analýzy vybrány a odsouhlaseny 3 prioritní oblasti rozvoje včetně stanovení strategických cílů. Ty byly koncipovány tak, aby jejich

naplňování směřovalo k vytýčené vizi - rozvoji mikroregionu. Strategický plán je průběžně doplňován a aktualizován.

4.9 Spolupráce obcí mikroregionu

Některé obce mikroregionu jsou členy i jiných sdružení obcí. Např. Bylany, Lány, Mladoňovice, Morašice, Rabštejnská Lhota, Sobětuchy, Stolany a Třebřichy dohromady tvoří **Mikroregion západně od Chrudimi**, který vznikl užv roce 1999.

Původním záměrem založení tohoto mikroregionu bylo budování technické infrastruktury v členských obcích. Mezi další priority patřilo zkvalitnění životního prostředí, dopravních sítí a rozvoj různorodých hospodářských aktivit, školství a kultury.

Dalšími obcemi, které jsou členy i jiných mikroregionů, patří Hrochův Týnec (Košumbersko) a Lukavice (Centrum Železných hor). Čtrnáct obcí z mikroregionu Chrudimsko je také členem **Svazu měst a obcí ČR** – Bítovany, Bořice, Bylany, Čankovice, Chrast, Chrudim, Kočí, Licibořice, Mladoňovice, Řestoky, Svidnice, Trojovice, Třebřichy, Úhřetice. Jen velmi málo obcí z uvedených obcí navázalo partnerské vztahy s obcemi v zahraničí. Mezi ně patří obec Bořice – partnerem Stročín (Slovensko), Chrudim – partnery Ede (Nizozemsko), Svidník (Slovensko), Olešnica (Polsko) a Slatiňany – Rorbas, Freinstein–Teutem (Švýcarsko) a Arrone (Itálie). (Mikroregion Chrudimsko, 2015)

4.9.1 Náměty na spolupráci obcí v rámci mikroregionu

Mezi nejdůležitější cíle pro další spolupráci obcí v rámci mikroregionu je vzájemná koordinace aktivit v oblasti⁶:

- 1) rozšiřování vybavenosti obcí technickou infrastrukturou (inženýrských sítí)
- 2) řešení dopravní situace (obslužnost, stav komunikací)
- 3) tvorby nových pracovních míst v obcích
- 4) zlepšení situace v oblasti služeb v obcích
- 5) zajištění výstavby bytů
- 6) řešení likvidace odpadů
- 7) řešení společných zájmů (či problémů) spojených:
 - a) se školstvím
 - b) s kulturním a sportovním vyžitím obyvatel obcí

⁶ Pozn. Výsledky dotazníkové šetření

- c) s životním prostředím
- d) s rozvojem cestovního ruchu (např. budování cyklotras)
- 8) informační provázanosti (dokončení internetového propojení některých obcí)
- 9) sblížení územně plánovacích dokumentací obcí tak, aby bylo možné řešit některé projekty společně
- 10) společného čerpání finančních zdrojů

Obce sdružené v Mikroregionu Chrudimsko mohou díky koordinované spolupráci do budoucna prosadit některé své společné zájmy. Přesto ale nelze opomíjet individuální potřeby, cíle a problémy jednotlivých obcí.

4.10 SWOT analýza Mikroregionu Chrudimsko

Z výsledků provedené SWOT analýzy na počátku ustavení mikroregionu vyplývají následující pozitiva a negativa, jejichž platnost zůstává mnohdy do současnosti. Stav vyjadřuje následující tabulka:

Tabulka č. 3 - SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
Výhodné dopravní napojení do okolí	Trend úbytku obyvatel ve sledovaném období 1990 – 2002 v důsledku přirozené migrace obyvatel
Zastoupení významné a velké obce v mikroregionu	Trend úbytku obyvatel ve sledovaném období 1990 – 2002 v důsledku přirozeného úbytku obyvatel
Postupné vytváření průmyslové zóny pro potenciálního investora	Nedostatečná vybavenost terciéru s ohledem na rozvoj cestovního ruchu
Krajinářsky atraktivní území	Nevyužívané průmyslové a zemědělské objekty
Kvalitní životní prostředí	Nízký stupeň technické vybavenosti obcí v oblasti odvádění a likvidace odpadních vod
Mateřské školy v obcích	Dopravní obslužnost
Podpora rozvoje bytové výstavby v obcích	Menší nabídka kulturních, společenských a sportovních akcí zaměřených na mládež hlavně v malých obcích
Vybudovaná síť cyklistických tras	Nedostatečná propagace mikroregionu mimo území ČR
Tradice strojírenského průmyslu a kvalifikovaná pracovní síla	Vysoký podíl vytápění s využitím tuhých paliv
Příznivé klimatické a půdní podmínky pro rozvoj zemědělství	Větší množství objektů využívaných pouze pro soukromé rekreační účely
Množství památek stavebně - technického charakteru a jiných architektonických hodnot	Plošná ekologická zátěž v areálu a okolí bývalé Transporty Chrudim
Poměrně vysoký podíl obyvatel	Nízký podíl obyvatel s VŠ vzděláním

produktivního věku Zapojení města Chrudimi do projektu „Zdravé město“	Nízký podíl obyvatel zaměstnaných v terciéru Stav dopravní infrastruktury Nutná dojíždka za službami Vyšší počet neuvolněných starostů
Příležitosti	Hrozby
Členství ČR v EU - možnost přístupu ke zdrojům strukturálních fondů Členství ČR v EU - rozvoj partnerství se zahraničními obcemi a regiony Migrace obyvatel z měst na venkov Možnost čerpání finančních prostředků z národních zdrojů Vstup nových investorů a oborů do mikroregionu a rozvoj malého a středního podnikání Rozvoj nových informačních a telekomunikačních technologií Nové formy využití volného času Rozvoj ekologických a mimoprodukčních forem zemědělství Rozvinutí tradic a řemeslné výroby Zapojení mikroregionu do projektu „Zdravé město“ Připojení obcí mikroregionu na internet Koordinace postupu při řešení společných problémů Koordinace aktivit společenského, kulturního nebo sportovního charakteru Posílení rekreační funkce lesů	Možné komplikace při tvorbě projektů splňujících požadavky EU pro spolufinancování z evropských strukturálních fondů Nepříznivý demografický vývoj a zvyšování podílu obyvatel v poproduktivním věku Neustávající odliv mladých lidí především z menších obcí Nárůst nezaměstnanosti Zvyšování podílu objektů sloužících pouze k individuálnímu rekreačnímu využití Zvyšování podílu nevyužívaných hospodářských objektů Nízká úroveň spolupráce mezi obcemi, soukromými subjekty, neziskovými organizacemi a z toho vyplývající důsledky Ohrožení podstaty výrobních podniků Zhoršování stavu kulturně - historických památek Zhoršování kvality životního prostředí (zejména složky ovzduší a vodstva) Nebezpečí v podobě živelných pohrom (např. povodně)

Zdroj: vlastní zpracování

4.11 Charakteristika Mikroregionu Chrudimsko

Vývoj sídelní struktury

Na dlouhodobý vývoj osídlení území mikroregionu působila celá řada faktorů. Byly to nejen přírodní podmínky, které ovlivnily vznik a umístění jednotlivých osad, ale také vlivy ekonomické a sociální.

Počátky zakládání většiny sídel na území mikroregionu sahají až do období 11. - 12. století. Nejranější první historicky doložená zmínka se vztahuje k hradu Chrudim, kde roku 1055 zemřel přemyslovský kníže Břetislav. Tato událost je uchována v Kosmově kronice. V průběhu následujících let mělo pro danou oblast značný význam založení města Chrudimi na místě starého hradiště (okolo roku 1260). Za vlády Přemysla Otakara II. se Chrudim stala královským „věnným“ městem (je připisováno věnem českým královnám). (Založení Mikroregionu Chrudimsko a jeho vliv na mikroregion, 2009)

Z období středověké kolonizace (13. – 15. století) si většina obcí uchovala do současné doby převažující agrární charakter. Další vlna osídlování nových lokalit se uskutečnila v 18. století. Vlivem dlouhodobého historického, sociálního i ekonomického vývoje směřoval postupný osídlovací proces k malým a rozptýleným sídelním jednotkám. V souvislosti s rozvojem průmyslové výroby a rozšiřování železniční a silniční sítě docházelo k postupné koncentraci obyvatel do větších obecních a městských celků. Integrační snahy v podobě slučování obcí se výrazněji projeví až po druhé světové válce, zejména v 60. a 70. letech. (Založení Mikroregionu Chrudimsko a jeho vliv na mikroregion, 2009)

Zlom ve vývoji sídelní struktury však nastal v roce 1990. Probíhající společensko - politické změny podpořily nastartování zcela opačného procesu. Obce se začaly osamostatňovat, a to zejména z ekonomických důvodů. V roce 1999 se oddělila od obce Sobětuchy část Rabštejská Lhota.

Mikroregion Chrudimsko je výrazně zemědělskou oblastí, kdy ho 80 – 90% tvoří zemědělská půda, v níž je zastoupena zhruba z poloviny orná půda.

Vývoj počtu obyvatel a věková struktura

Počet obyvatel Mikroregionu Chrudimsko je přes 45 tisíc, což je zhruba 9% všech obyvatel Pardubického kraje. Velkým celorepublikovým problémem současné doby je proces „stárnutí“ obcí a snižování počtu obyvatel. Obdobná situace je ve sledovaném mikroregionu.

Ekonomická aktivita obyvatel

Podíl ekonomicky aktivních obyvatel je u většiny obcí mikroregionu limitován hranicí 50%. Podle oborů převládá počet obyvatel pracujících v průmyslu (30 – 40%), některé obce mají naopak výraznější procento (25 – 40%) zaměstnaných v zemědělství, lesnictví a rybolovu. Krátkodobá migrace obyvatel (jednodenní dojíždění do zaměstnání) nastává

hlavně v rámci území bývalého okresu Chrudim, výrazněji se projevuje u obcí Honbice, Svidnice, Zájezdec, Nabočany, Rabštejnská Lhota, Dolní Bezděkov, Licibořice a Lukavice. (Založení Mikroregionu Chrudimsko a jeho vliv na mikroregion, 2009)

Nezaměstnanost

Míra nezaměstnanosti (podle posledních údajů v roce 2003) v Mikroregionu Chrudimsko koresponduje s celorepublikovým průměrem pohybujícím se nad hranicí 10%.

Doprava

Mikroregion má díky své poloze z dopravního hlediska méně vhodné podmínky než některé sousední oblasti, jako je např. okolí Pardubic. Přesto zde plně funguje silniční doprava a infrastruktura není na tak špatné úrovni.

Silniční doprava

Oblastí mikroregionu procházejí dvě silnice I. třídy. Silnice I/37 spojuje Hradec Králové a Žďár nad Sázavou a u Velké Bíteše se napojuje na D1. Silnice I/17 se východním směrem ve Vysokém Mýtě napojuje na mezinárodní silnici E442 (I/35) a západním směrem lze přes Čáslav dojet až do Prahy. Vzdálenost z Chrudimi do Prahy se udává cca 115 km.

Železniční doprava

Mikroregionem procházejí 3 neelektrifikované jednokolejné trati. Trať č. 238 regionálního významu vede severojižním směrem z Pardubic do Havlíčkova Brodu. Železniční trať č. 016, která vychází z Chrudimi do Moravan, kde se napojuje na hlavní republikový přepravní tah Děčín – Ostrava a 1. mezinárodní dopravní koridor (úsek Pardubice – Česká Třebová) a železniční trať č. 017, která vychází z Chrudimi západním směrem a směřuje do Heřmanova Městce.

Letecká doprava

Je zastoupena veřejným vnitrostátním letištěm v Chrudimi s travnatou plochou a dráhou. Letiště však vzhledem k charakteru povrchu nelze významněji využít ke komerčním účelům.

Zaměření výroby

Oblast mikroregionu lze z hlediska historického vývoje hospodářství charakterizovat jako převážně zemědělskou se zaměřením na rostlinnou i živočišnou výrobu. Rozvoj zemědělství byl dán příznivými přírodními podmínkami, jakými jsou kvalitní půdy a klimatické faktory (teplota, srážky). V centru mikroregionu, Chrudimi, došlo také k výraznému rozvoji strojírenského průmyslu, který byl do nedávné doby reprezentován

Transportou Chrudim. Tento kdysi jednotný strojírenský komplex byl postaven po druhé světové válce v rámci budování těžkého průmyslu. Typickými výrobky z tohoto podniku byly např. výtahy, eskalátory nebo pásové dopravníky. Vedle těžkého strojírenského průmyslu, se v mikroregionu rozvíjela i odvětví průmyslu spotřebního, to zejména potravinářský a textilní.

Největší zaměstnavatelé

Největšími zaměstnavateli v mikroregionu byly firmy v Chrudimi, Slatiňanech, Chrastu a Hrochově Týnci. Mezi největší zaměstnavatele patřila v minulosti továrna na výrobu výtahů Transporta Chrudim, která v současné době už neexistuje. V bývalých prostorách strojírenského podniku vzniká nové průmyslové centrum. Dalším významným zaměstnavatelem je Cukrovar (Eastern Sugar ČR, a. s.) v Hrochově Týnci. Proto jsou podmínky pro zaměstnanost v mikroregionu poměrně omezené a poptávku po práci nestačí pokrýt ani střední nebo malé firmy v oboru strojírenství, stavebnictví, dřevozpracujícího a potravinářského průmyslu, obchodu a služeb (např. pohostinství, autoopravny, apod.). Nezastupitelnou úlohu hrají i nadále fungující zemědělská družstva v tradičních agrárních částech mikroregionu (Agricola Bylany, Agro Liboměřice, Milza Zaječice, Orzes Orel, Oseva Agri Chrudim, apod.). Pracovní příležitosti pro ostatní poskytuje především centrum Pardubického kraje – město Pardubice.

Hospodaření obcí

Jednotlivé obce mikroregionu se snaží hospodařit s vyrovnaným rozpočtem. Pokud požádají o úvěry – finance z nich jsou investovány do dlouhodobých projektů jako: výstavba inženýrských sítí a kanalizací, výstavba místních komunikací, výstavba bytových jednotek atd. V této sekci by se daly určit další ukazatele, jako stav zdravotnictví, školství, služeb a podobně, v Mikroregionu Chrudimsko. Pro rozsáhlost tohoto tématu budou další podkapitoly věnovány především možnostem, které mikroregion může nabídnout svým návštěvníkům.

Rekreace a cestovní ruch

Města a obce mikroregionu nabízejí svým občanům i návštěvníkům poměrně pestrou škálu možností v oblasti kultury, sportu a využití volného času. Celá oblast je vyhledávaným místem pro dovolenou a rekreaci. V jižní části mikroregionu je Chráněná krajinná oblast vyhlášená v roce 1991 Železné hory. Železné hory sice nepatří mezi nejvyšší v rámci České republiky, ale rozhodně se dají zařadit mezi nejrozmanitější a nejpoutavější.

Návštěvníkům je tu k dispozici síť turistických, cyklistických, naučných a vlastivědných stezek a mnoho přírodních památek a přírodních rezervací. Mikroregion je častým cílem pro víkendovou rekreaci. (Železné hory, 2000)

Nejvíce přírodních hodnot v rámci mikroregionu nabízí CHKO Železné hory (Železné hory, 2000). Se dvěma přírodními rezervacemi PR Krkanka a PR Strádovské peklo. Přírodní rezervace Krkanka je strmé skalní údolí řeky Chrudimky. Na Krkanku navazuje druhá přírodní rezervace Strádovské peklo. Jedná se o pokračování skalnatého údolí táhnoucího se od Křižanovické přehrady. Rezervaci tvoří kaňon řeky Chrudimky a přilehlých přítoků. Strádovské peklo je součástí Slavické obory, která byla založena ve 2. polovině 18. století.

Jihovýchodně od Rabštejnské Lhoty je unikátní území přírodní památka Na skalách (Mořské pobřeží). Jedná se o velmi zajímavou geologickou lokalitu, poněvadž tu zůstal zachován projev mořské transgrese z doby druhohorního křídového moře. Na křemencové podloží, které je prvohorního stáří, zde nasedají druhohorní pískovce. Rozhraní těchto dvou geologických epoch vzdálených od sebe asi 200 milionů let je zde velmi ostré a dobře patrné. Další přírodní památkou je Hrobka - lokalita s výskytem suchomilné květeny (divizna, smolníčka). Hrobka je 2 km jižně od Slatiňan poblíž obce Svídnice.

Historické památky

Nejvíce historických památek se nachází v Chrudimi – město je také nazývané jako Atény východních Čech. Městská památková zóna v Chrudimi zahrnuje soubor cenných staveb, které jsou lokalizovány převážně na Resselově náměstí a v přilehlých ulicích. Jedná se o několik pozdně gotických a renesančních domů s klenutými mázhausy a podloubím. Nejznámějším je dům Mydlářovský, v němž je umístěno Muzeum loutkářských kultur. Toto muzeum je v evropském měřítku svým způsobem jedinečné. Ve městě se zachovaly i zbytky středověkého opevnění, jehož součástí je např. bašta Prachárna a úzká fortna Myší díra. Mezi další významné budovy a stavby v Chrudimi patří: Morový sloup Proměnění Páně na Resselově náměstí, kostel sv. Kateřiny (z 2. poloviny 14. století), budova staré radnice (1560), Novoměstská kašna s barokními sochami, budova Muzea (1897 - 1898), Arciděkanský chrám Nanebevzetí Panny Marie (1359), budova Divadla Karla Pippicha (1931), Kotěrova vila. (Město Chrudim a okolí, 2001)

Slatiňany nabízejí rovněž několik zajímavých míst. Mezi nejvýznamnější patří původně renesanční zámek ze 16. století. V jeho prostorách je hippologické (koně)

muzeum, které je přístupné veřejnosti. V roce 2001 byl státní zámek Slatiňany vyhlášen národní kulturní památkou. V zámeckém parku založeném na počátku 19. století v anglickém stylu na ploše 16 hektarů je bohatá sbírka dřevin. Gotický kostel sv. Martina z konce 14. století byl regotizován koncem 19. století podle návrhu Františka Schmoranze. Ve městě je hřebčín s chovem starokladrubského vraníka.

V Chrasti stojí zámek, jakožto bývalé letní sídlo královéhradeckých biskupů s přilehlou zámeckou zahradou. Je zde umístěno také muzeum a galerie. Dominantou náměstí je barokní kostel Nejsvětější trojice. V části města Chrašice je barokní stavba vodárenské věže z roku 1746. Panorama města tvoří věžový vodojem dokončený v roce 1930.

V obci Kočí je architektonicky významná církevní památka kostel sv. Bartoloměje. Kostel byl založen roku 1397 zakládací listinou vydanou druhou manželkou krále Václava IV., Žofíí. I. Jména stavitelů nejsou přesně známa. Vchod do kostela je umožněn po dřevěném mostě dlouhém 18 metrů a postaveném v roce 1721 stavitelem Janem Teplým.

Dominantou Hrochova Týnce je barokní zámek ze 17. století. Tuto stavbu však nelze z hlediska cestovního ruchu využít, slouží jako domov mládeže.

Nedaleko obce Rabštejnská Lhota lze zmínit zříceninu hradu Rabštejn, který byl založen ve 14. století na skalnatém ostrohu nad Markovickým potokem. Z mohutné obvodové hradby téměř vejčitého půdorysu je zachována zejména západní část s romantickým palácem, v němž jsou patrné zbytky sgrafit. V samotné obci je zajímavým architektonickým dílem dřevěná zvonička z roku 1863.

V Bítovanech je původně gotický kostel sv. Bartoloměje ze 14. století, jenž byl v 17. století barokně a v 19. století novogoticky upraven.

V obci Bořice archeologické nálezy potvrzují osídlení již z dob lužické kultury, tj. z období mezi 12. - 4. stoletím před naším letopočtem. Na lužickou kulturu navazuje slovanské osídlení dokumentované žárovým pohřebištěm z doby hradištní z období 8. až 10. století našeho letopočtu.

V Honbicích zase kostel Povýšení sv. Kříže z poloviny 14. století. V blízkosti kostela je pomník padlým se sochou Jana Žižky.

V obci Horka mezi nejzajímavější stavby patří historická sýpka u statku č. p. 23 a roubenka č. p. 47.

V obci Dvakačovice se nachází evangelický chrám Páně (novogotický kostel) z 19. století, kaplička Nejsvětější trojice z 19. století, stavebně–technická památka Dvakačovický kanál z 15. století a mohylové slovanské pohřebiště z doby hradištní.

V obci Licibořice stojí pozdně gotický kostel sv. Michala archanděla z 15. století, zbarokizovaný v 18. století. Uvnitř jsou zbytky nástěnných maleb z 15. století. U osady Podhořalka severovýchodně od Licibořic lze rozeznat pozůstatky prastarých rýžovišť zlata.

Rozvoj obce Lukavice zapříčinil výskyt pyritu, který zde umožnil založit v 16. století první chemickou manufakturu v Čechách. Za napoleonských válek byla továrna v Lukavici největším chemickým závodem v rakouské monarchii. Doly zanikly v roce 1892 a jejich zachovalé zbytky jsou dnes chráněny jako technická památka. Továrna ukončila svoji činnost v roce 1905. Dominantou obce je lukavický zámek z druhé poloviny 18. století a přes 700 let starý dub, který původně stával na nádvoří lukavické tvrze.

Nejstarší dochovanou stavbou obce Morašice je gotický kostel sv. Víta z první poloviny 14. století. V 18. století byl barokně upraven. Uvnitř jsou zachovány zbytky původních gotických maleb.

V místní části zvané Tři Bubny obce Orel je vystavěn na návrší kostel sv. Jiří, který tu stojí od roku 1349. Pojmenování návrší, na němž se stavba nachází, pochází z 18. století, kdy údajně v dobách slezských válek s Pruskem tři rakouští bubeníci bubnováním přinutili pruského krále k ústupu.

V Sobětuchách, v místní části Pouchobrady, je římskokatolický kostel Nejsvětější trojice z počátku 14. století, který v roce 1889 prošel rozsáhlou přestavbou realizovanou známým stavitelem Františkem Schmoranzem. Z architektonického hlediska je rovněž zajímavá stavba roubené chalupy č.p. 16.

Dominantou obce Stolany je pak kostel sv. Mikuláše Biskupa s oválným půdorysem středověkého hřbitova, který lemují kamenná zed'. Kostel prošel složitým vývojem, loď je nejstarší, presbytář pochází ze 14. století. Západní pozdně gotická věž patří k ojedinělým typům věží. Je zakončena zděným omítnutým jehlanem a zdobena kamennými chrličí v podobě skrčených oblud. Do věže je také zazděno několik drobných obloučků, pocházejících nepochybně z obloukové římsy románského kostela, který zde předtím stával. Uvnitř kostela je původní pískovcová křtitelnice. Kostel spolu se hřbitovní zdí je zapsán v Ústředním seznamu nemovitých kulturních památek.

Ve Svídnici se nacházejí např. prehistorické sídliště na Práčově, částečně zachovalý kostel sv. Jakuba na Práčově z roku 1364, dřevěná zvonička z konce 18. století a pískovcový kříž u bývalé školy z roku 1759.

Zajímavostí v obci Tuněchody je gotický kostel sv. Jana Křtitele z roku 1350.

Obec Zaječice je zajímavá dochovanou budovou tvrze z konce 16. století se zbytky pozdně gotických okenních ostění (dnes stavení č. p. 64). Dále je možné zmínit barokní „zámeček“ z 18. století, kde sídlili správci velkostatků knížete Auersperga.

V katastru obce Zájezdec se nachází židovský hřbitov, který je ve vlastnictví Židovské obce náboženské.⁷ (Město Chrudim a okolí, 2001)

Kulturní a společenské akce

Z hlediska kulturního a společenského vyžití nabízí obyvatelům mikroregionu nejvíce možností město Chrudim.

V průběhu roku se zde koná několik významných kulturních a společenských akcí, které mají regionální i celorepublikový význam. K nejznámějším patří přehlídka amatérských loutkářských souborů Loutkářská Chrudim. Dále Chrudimská pouť a Balónová show (mezinárodní týdenní festival létání pořádaný ve spolupráci s Aeroklubem ČR a Leteckou amatérskou asociací ČR na letišti v Chrudimi). V září se pravidelně koná Den otevřených dveří památek, volba královny Královských věnných měst a další.

Ke konání kulturních a společenských akcí slouží v Chrudimi následující zařízení: Divadlo K. Pippicha, Divadélko Mír, Letní kino, Kino Svět, Velký sál muzea, Malý sál muzea, Podnikatelský klub, Regionální muzeum, knihovna, 5 galerií a Muzeum loutek.

Sportovní vyžití

Mikroregion Chrudimsko má silné sportovní zázemí a nabízí mnoho sportovních aktivit.

V Chrudimi jsou tři tělovýchovné jednoty, dva fotbalové stadiony, zimní stadion, tenisové a volejbalové kurty, víceúčelová sportovní hala, letní plovárna, krytý plavecký bazén, tělocvičny v základních školách (včetně tří s umělým povrchem), dopravní hřiště a skatepark.

V Chrastí je sportoviště s atletickou dráhou, velká tělocvična v sokolovně a tělocvičny v mateřské a základní škole.

Slatiňany nabízejí víceúčelový stadion, sportovní halu, plovárnu a dětské sportovní hřiště.

⁷⁾ Pozn. Dotazníkové šetření Městský úřad Chrudim

V ostatních obcích jsou možnosti pro sportovní vyžití poměrně omezené – většinou nabízejí travnatá fotbalová hřiště, ojediněle se vyskytují hřiště antuková (např. na volejbal v obci Horka, na tenis v obci Rabštejská Lhota).

Cykloturistika

Všeobecným trendem poslední doby je budování cyklotras. Pro tento účel byl v Mikroregionu Chrudimsko zpracován projekt o rozvoji cykloturistiky na jeho území. Cyklotrasy vytvářejí síť, která navazuje na cyklotrasy připravované k vyznačení v sousedních mikroregionech s ohledem na Generel cykloturistických tras v bývalém okrese Chrudim. Jedná se o tyto úseky (Město Chrudim a okolí, 2001):

4111 Chrudim – Dvakačovice – Horní Roveň; **4112** Slatiňany – Janderov – Tuněchody – Sezemice; **4120** Zaječice – Úhřetice – Vysoká nad Labem; **4177** Tuněchody – Licibořice – Samařov; **4179** Slatiňany – Sobětuchy – Podhořany; **4181** Jeníkovice – Chrudim – Řestoky – Nové Hrady; **4185** Chrudim – Perný rybník – Pohled; **4194** Pěšice – Nabočany – Slatiňany

Cyklotrasy jsou vedeny většinou po vedlejších silnicích a místních komunikacích převážně s asfaltovým povrchem, dobře sjízdným i pro silniční kola. Některé úseky jsou na lesních nebo polních cestách. Celková délka značených cyklotras na území mikroregionu je v současné době 150 km.

Do sportovních aktivit se dá přiřadit také působení dvou Infocenter a to v Chrudimi a Slatiňanech, která návštěvníky informují o historii a současnosti měst, kulturních a sportovních akcích, telefonních číslech, adresáři firem a organizací, institucí a spolků, jízdním řádu vlaků a autobusů, ubytování nejen v Chrudimi, průvodcovských službách, možnostech turistiky v mikroregionu, o cestovních kancelářích, prodeji upomínkových a propagačních předmětů nebo předprodeji vstupenek na jednotlivé akce.

4.12 Plány rekreačního využití území mikroregionu

Cestovní ruch se často stává hlavní možností rozvoje regionu, zejména ve venkovských komunitách, kde lidé jsou tak zoufalí, že budou ochotni akceptovat téměř jakýkoliv návrh, který by mohl vést k hospodářského růstu i přes značná hrozící negativa v budoucnosti (Kinsley, 2000, str. 1). K významným oblastem z hlediska dalšího využití rekreačního potenciálu je komplex lesů Podhůra, který lze nalézt zhruba 3 km od města Chrudimi. Lesy plní převážně rekreační funkci. Nachází se zde lokality - Kochánovické rybníky, restaurace Monako, Kometa, Kočičí hrádek, rozhledna Bára a další. V blízkosti je slatiňanský zámek, park a hřebčín. Vlastníci lesních pozemků v komplexu lesů Podhůra jsou město Chrudim, město Slatiňany a Lesy ČR Hradec Králové, hodlají rozšířit rekreační funkci lesů.

4.13 Deskripce vybraných projektů v letech 2007 - 2013

Vzhledem k počátku nového období rozdělování financí z EF na období 2014 – 2020 jsou v další části této práce zpracována dostupná data z období uplynulého let 2007 – 2013.

4.13.1 Dotace EU v programovém období 2007 – 2013 MR Jablunkovsko

V rámci programového období 2007 – 2013 získal Mikroregion Jablunkovsko dotace Fondů EU na tři přeshraniční projekty z Fondu mikroprojektů Euroregionu Těšínské Slezsko – OP Přeshraniční spolupráce České a Polské republiky.

1. projekt „*Euroregionem na kole – Jablunkovsko pro cyklisty*“ se zabýval modernizací a stávajících cyklotras na území obcí Mikroregionu Jablunkovsko, jejich značením a modernizací odpočívek a informačních tabulí s mapou. Revitalizace se uskutečnila na základě analýzy a inventarizace v rámci projektu „Euroregionem na kole“. Modernizace proběhla ve všech členských obcích a také v těch, které uzavřely dohodu o spolupráci v rámci projektu – Milíkov a Písek. Mimo jiné byly vydány tištěné cyklistické mapy, na nichž je zobrazeno území od Českého Těšína až po Hřčavu. Byly vydány informační letáčky a nálepky s heslem „Respektujme se navzájem“, které informují cyklisty a turisty o pravidlech, která by obě skupiny měla dodržovat. Rozpočet byl celkem 37.010 EUR, z toho vlastní vklad: 7.010 EUR a dotace z EU: 30. 000 EUR. Sdružení obcí Jablunkovska předložilo žádost o dotaci do Fondu mikroprojektů Euroregionu Těšínské Slezsko - Operační program přeshraniční spolupráce ČR - Polsko 2007 - 2013 na projekt typu "C" v září 2012 (Putování krajinou, 2013).

2. projekt „Realizace kulturně-společenských a naučných aktivit regionu Trojmezí prostřednictvím nákupu stanu“. Projekt pokračuje v několikaleté spolupráci mezi SOJ a Gminou Istebna. Hlavním úkolem přeshraničního projektu je přiblížení historie, kultury a tradic regionu Trojmezí. Projekt je zaměřen především na aktivity pro děti, díky nimž si mohou prohloubit své znalosti o regionu. Název projektu Realizace kulturně-společenských a naučných aktivit regionu Trojmezí prostřednictvím nákupu stanu má symbolizovat charakter všech aktivit, které se v rámci projektu uskutečňují. Rozpočet byl celkem 7.581 EUR, vlastní vklad: 1.138 EUR, z toho dotace EU: 6.443 EUR. SOJ a Gmina Istebna předložily žádost o dotaci v září 2012 do Fondu mikroprojektů Euroregionu Těšínské Slezsko - Operační program přeshraniční spolupráce ČR - Polsko 2007 - 2013 na projekt typu B (Putování krajinou, 2013). Konkrétně tento program vznikl z rozhodnutí veřejnosti na obou stranách hranic, která je vzájemně provázaná nejen dlouholetým přátelstvím, ale také vzájemnými rodinnými vztahy.

3. projekt Mezinárodní tábor na Trojmezí pro děti ze základních škol z Česka, Slovenska a Polska pod názvem „Trojmezí - to nás spojuje“. Tento projekt už má v mikroregionu svoji tradici a volně navazuje na předcházející projekty realizované v rámci přeshraniční spolupráce SOJ a Gminy Istebna. Jedná se o seznámení dětí tří států s jejich společnou kulturou, zvyky a specifickým „gorolským nářečím“. Děti navzájem poznávají tradice, kulturu a životní styl jednotlivých států. V rámci partnerského projektu mezi Sdružením obcí Jablunkovska a Gminnym Ośrodkiem Kultury Biblioteka Publiczna bylo realizováno pět aktivit, na kterých se setkaly děti z České republiky, Polska a Slovenska. Sdružení obcí Jablunkovska s projektovým partnerem Gminny Ośrodek Kultury Biblioteka Publiczna w Istebnej předložily žádost o dotaci v září 2010 do Fondu mikroprojektů Euroregionu Těšínské Slezsko - Operační program přeshraniční spolupráce ČR - Polsko 2007 - 2013 na projekt typu B s názvem „Trojmezí - to nás spojuje. Trójstyk - to nas łączy.“ Celkem bylo do projektu investováno 11. 690 EUR, vlastní vklad: 1. 754 EUR a dotace z EU: 9. 936 EUR ((Putování krajinou, 2013)). **Stejně tak byl program iniciován veřejností z hlediska nevelké vzdálenosti obcí okolo bývalých hranic s poukazem, že děti se vzájemně navštěvují jak na polském, českém nebo slovenském území, a proto je zapotřebí i touto formou pokračovat v jejich aktivitách a budování a udržování vzájemných vztahů.**

4. projekt byl nazván „Trojmezí pro turisty - vybudování infrastruktury cestovního ruchu na česko-polské hranici.“ Turistické Trojmezí navazuje na aktivity SOJ společně s polskými a slovenskými partnery, které se týkaly výstavby přeshraniční turistické infrastruktury v oblasti Trojmezí, místa setkání hranic tří států ČR, Polska a Slovenska. Už v roce 2003 byla zpracována studie v rámci programu PHARE CBC ČR-PR nazvaná Budoucnost Trojmezí, která reagovala na požadavky zvýšeného turistického ruchu v této oblasti a současně částečně odstranila absenci turistické infrastruktury zbudováním krytého posezení s ohništěm a lavičkami pro návštěvníky Trojmezí. K podobnému účelu slouží přístřešek v amfiteátru Pod Skocznicą v obci Istebna. V projektu jsou obsaženy propagace Trojmezí jako nového turistického produktu, propagační aktivity – zhotovení a montáž informačních tabulí (2x Polsko) a (2x ČR), výrobu propagačních materiálů a pohlednic. Větší část nákladů na jejich pořízení nese Polsko. Projekt je komplementární a souvisí s polským projektem: Trójstyk dla turysty - budowa infrastruktury turystycznej i promocja Trójstyku - etap 2. Náklady celkem: 35.334 EUR, vlastní vklad: 5.334 EUR, dotace: 30.000 EUR. Polská strana – Gmina Istebna přispěla celkem 13.285 EUR, přitom dotace z EU byly 11.751 EUR, dotace od příslušného polského ministerstva 1.382 EUR a vlastní vklad 691,25 EUR. Přitom náklady z EU byly na obou stranách kryty z 85%. (Putování krajinou, 2013)

4.13.2 Dotace EU v programovém období 2007 – 2013 Euroregion Glacensis

Poslední Fórum Euroregionu Glacensis se konalo na podzim roku 2014 v polské části euroregionu ve městě Kudowa Zdrój. Fórum se uskutečnilo v rámci projektu „Síťová spolupráce v Euroregionu Glacensis“, který je spolufinancován z Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika - Polská republika 2007 - 2013, Prioritní osa III: Podpora spolupráce místních společenství, Oblast podpory: 3.1 Územní spolupráce veřejných institucí. Cílem projektu je posílení přeshraničních vazeb institucí, které poskytují veřejné služby. (Euroregion Glacensis, 2012)

V Euroregionu Glacensis bylo od jeho vzniku realizováno přes 5 tisíc projektů, které byly podporovány financemi Evropské unie, ale také pouze z tuzemských zdrojů. V období 2007 – 2013 se jednalo o projekty podporované z programů Phare CBC, INTERREG IIIA, OP Přeshraniční spolupráce ČR – PR v letech 2007-2013. Pro období let 2013 – 2015 byly finance vyčleněny na již probíhající projekty z EUROREGIO PL-CZ 2013-2015, Strategie Integrované spolupráce česko-polského příhraničí (Příprava

společného ESÚS), Síťová spolupráce v Euroregionu Glacensis, Za přírodními krásami Euroregionu Glacensis, Místa plná rozhledů v Euroregionu Glacensis. Euroregion Glacensis administruje Fond mikroprojektů, realizuje své projekty, je partnerem jiných projektů, vydává publikace, je prostředníkem k navazování kontaktů českých a polských žadatelů apod. Nadále se usilovně připravuje na nové programovací období. (Euroregion Glacensis, 2012)

Nové programové období let 2014 – 2020 se zabývá Operačním programem Přeshraniční spolupráce 2014 – 2020 (OPPS ČR – PR 2014 – 2020) a úzce navazuje na Strategii 2020, která byla připravena Evropskou komisí. Jedná se celkem o 4 priority, z nichž každá odráží konkrétní cíl a dotýkají se celého pohraničí a na jeho rozvoj mají značný vliv (Strategie regionálního rozvoje České republiky na období 2014–2020, 2006):

1. Společné řízení rizik,
2. Rozvoj potenciálu přírodních a kulturních zdrojů pro podporu zaměstnanosti,
3. Vzdělávání a kvalifikace,
4. Spolupráce institucí a komunit.

4.14 Euroregion Glacensis a Fond mikroprojektů 2014 - 2020

Projekty ve Fondu mikroprojektů budou realizovány obdobně jako v minulém období. Zastřešující projekty budou mít partnera z české strany. Předpokládá se, že alokace pro Fond mikroprojektů bude 20 %. Pro Euroregion Glacensis bude k dispozici podobná částka jako v minulém programovacím období 2007-2013, kdy na Polsko - českou přeshraniční spolupráci bylo určeno přes 219 milionů EUR. Tentokrát pro polskou stranu cca 5 mil. EUR pro českou stranu 5,178 mil EUR. Rozpočet nového programu činí přes 235 mil. EUR z ERDF a jeho významná část a to 20% bude v souladu s dobrou praxí Polsko – české spolupráce určena na realizaci Fondu mikroprojektů. Operační program se bude týkat všech projektů od vlajkových projektů, které mají dopad na celé podporované území až po ty nejmenší iniciativy místního lokálního charakteru. V souladu s tím je důležité, aby zastřešující projekty Fondu mikroprojektů naplňovaly indikátory, které odrážejí programové cíle. Novinkou bude možnost předkládat projekty formou Lead partner principu. Budou se dále také opět podporovat projekty společné, zrcadlové a individuální. (Euroregion Glacensis, 2012)

Pardubická část (Pardubický kraj) Euroregionu Glacensis konkrétně prezentoval projekt „Zlepšení dostupnosti turistických atraktivit jižní části Bystřických a Orlických hor.“ Silnice č. III/31218 Pastviny – Žamberk (9,1km), Silnice č. 389 Spalona – Gniewoszow (12,9km). I v dalších Královehradecké a Olomoucké části euroregionu se shodují prezentace projektů na zlepšení dostupnosti turistických atraktivit.

Česká část Euroregionu Glacensis navíc připravila do prioritní osy 2. Rozvoj potenciálu přírodních a kulturních zdrojů pro podporu zaměstnanosti vlajkový projekt „Česko-polská Hřebenovka“. Hřebenovka navazuje na „Česko - saskou hřebenovku“ a povede z Ještědu až na Praděd. Prochází bezprostředně po česko-polském pohraničí v přírodně zajímavém územím jako jsou např. lokality Jizerských hor, Krkonoš, Broumovských stěn, Orlických hor, masivu Kralického Sněžníku, Rychlebských hor, Jeseníků, Sovích hor, NP Stolových hor, Bardských hor. Cílem projektu je snaha o obnovení slavného fenoménu horských hřebenových tras, které úspěšně vznikaly za první republiky. Projekt má 30 partnerů. Hlavním vedoucím partnerem projektu je Euroregion Glacensis. Předpokládaný rozpočet je 9 mil. EUR (žádost o dotaci 7,6 mil. EUR). Při poskytnutí dotace je realizace plánovaná na rok 2016 - 2020.

Polská část Euroregionu Glacensis připravuje projektovou iniciativu Polsko – česká výměna mládeže. Cílem je odbourání slabiny a to je málo projektů v příhraničí, které by zahrnovaly výuku jazyka souseda. Do projektu bude zahrnuto celé pohraničí. Tento projekt by měl být i vyúčtováván prostřednictvím plánovaného paušálního vyúčtování. Bude předložen do priority 4. Spolupráce Institucí a komunit. Indikátory by měly v této ose naplňovat 23%, ale tento projekt by vyčerpal pouze 5% alokace. Iniciátoři hovoří o tom, že není důležité, kolik bude určeno prostředků na tento projekt. Hlavní je, aby tento mechanismus vznikl. (Euroregion Glacensis, 2012)

4.15 Projekty v rámci Mikroregionu Chrudimsko

Projekt pod názvem **Informační a propagační kampaň Turistické oblasti Chrudimsko - Hlinecko II** byl uskutečněn v programovém období 2007 – 2013 v rámci programu ROP NUTS II Severovýchod. Priorita: Cestovní ruch. Jednalo se o marketingové a koordinační aktivity v oblasti cestovního ruchu. Termín dokončení – listopad 2012 byl splněn a výdaje projektu byly certifikovány. Žadatelem byl Mikroregion Chrudimsko.

Projekt se dotýkal propagace a marketingové podpory turistické oblasti Chrudimsko-Hlinecko. Jeho cílem bylo vytvoření aktivit, které by vedly k propagaci turistické oblasti Chrudimsko-Hlinecko a celkovému zvýšení povědomí o turistické oblasti a v návaznosti na to také ke zvýšení její návštěvnosti. Aktivity byly zvoleny na základě vlastních i převzatých zkušeností subjektů realizujících obdobné aktivity. Projekt navázal na předchozí projekt Informační a propagační kampaň turistická oblast Chrudimsko-Hlinecko.

V rámci projektu byl rozšířen a zefektivněn webový portál www.navstevnik.cz. Propagace atraktivit oblasti bude probíhat také prostřednictvím video a radio spotů a tištěných materiálů. Marketingové aktivity realizované v rámci projektu byly zaměřeny na (současné i potenciální) turisty/návštěvníky - zejména na domácí, ale i zahraniční; na zprostředkovatele služeb v cestovním ruchu: cestovní kanceláře a agentury, informační centra a další. Projekt ve výši 2 707 000 korun byl financován z EU příspěvkem ve výši 2 707 000 Kč. Částka ve výši 406 050 Kč byla financována z národních veřejných prostředků. Dopady projektu byly stanoveny pro Pardubický kraj a obce okresu Chrudim (Hlinsko, Chrudim). (Regionální Informační Servis, 2012) **Realizace projektu měla napomoci rozvoji turistického ruchu a zvýšení návštěvnosti Mikroregionu Chrudimska. Iniciativa vzešla z veřejného mínění a návrhů veřejnosti, které vidí v rozšiřování cestovního ruchu stabilní finanční příjmy a nové pracovní příležitosti a to nejen v oblasti cestovního ruchu, ale i zvyšování dopravy, stravování, kultury, sportu a především zvyšování počtu pracovních příležitostí.**

Další projekt měl název **Aktivační centra – vzdělávání pro těžce zdravotně postižené** a uskutečnil se ve strukturálním období 2007-2013. Název realizovaného programu je OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost a jeho prioritou je Systémový rámec celoživotního učení (Konvergence) a týká se systémového rámce počátečního vzdělávání.

Projekt byl zaměřen na vytváření podmínek pro zájmové vzdělávání žáků se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, postižením více vadami a autismem, kteří jsou žáky základních škol speciálních. Pro tuto skupinu nebyla zatím vytvořena v rámci vzdělávacího systému ČR žádná nabídka. Společným cílem projektu je inovační vzdělávací program, který je pro cílovou skupinu realizován prostřednictvím instituce aktivační centrum. Jedná se o zájmové vzdělávání formou kurzů, které odpovídají schopnostem a potřebám žáků za účasti jejich rodičů a pedagogických pracovníků.

Aktivační centra budou součástí základních škol speciálních v krajích ČR, ve kterých tato vzdělávací nabídka dosud nebyla realizována. Projekt je systémově zaváděn do aktivačních center všech krajů České republiky. Výjimkou není ani Pardubický kraj a tedy Mikroregion Chrudimsko. Rozpočet na celý projekt je 18 693 033 EUR z toho částku 15 889 078 dotuje EU. (Regionální Informační Servis, 2012)

I další projekt pod názvem **Administrace – Fond mikroprojektů v Euroregionu Glacensis** spadá do programového období 2007 – 2013 a má název OP PS ČR-Polsko. Jeho prioritou se stala Podpora spolupráce místních společenství. Projekt je v současné době stále v realizaci, která by měla být dokončena 30. června 2015. Jeho žadatelem je Euroregion Glacensis a dotýká se tedy všech krajů, které ho vytvářejí – Pardubického, Královehradeckého a Olomouckého. Glacensis se stal Správcem FMP na české straně Euroregionu a polskou stranu zastupuje Stowarzyszenie Gmin Polskich. Česká i polská strana budou společně zajišťovat na území euroregionu správu Fondu, jehož předmětem je podpora projektů menšího charakteru z Fondu mikroprojektů konečných uživatelů naplňující aktivity Fondu polské části Euroregionu. Jedná se o projekty s dotací v rozmezí 2000-30000 EUR. Finanční prostředky jsou určeny na podporu realizace mikroprojektů jednotlivých žadatelů po celé období činnosti Fondu. Pro účely implementace Fondu byla společně oběma partnery zpracována dokumentace Fondu mikroprojektů v Euroregionu Glacensis jako Směrnice pro žadatele s přílohami, Jednací řád EŘV. Dalším závazným dokumentem pro implementaci Fondu je Příručka pro Správce, podle které bude celý Fond implementován. Pro úspěšnou implementaci Fondu a zajištění administrace byl na české straně vybrán Administrátor FMP, kterým byla stanovena na základě výběrového řízení Regional Development Agency (RDA). Na polské straně administraci zajišťuje stejný subjekt jako Správce. Administrátoři zajišťují činnosti týkající se implementace FMP v průběhu celého období (např. informace o Fondu, sběr žádostí, registrace žádostí, kontrola přijatelnosti, příprava podkladů pro EŘV, zápisy z EŘV, monitoring projektů, kontrola vyúčtování, příprava Souhrnné žádosti o platbu). Oba subjekty jsou dostatečně vybaveny personálně i technicky. Pracovníci Administrátorů mají zkušenosti s podobnými Fondy, ať již z programu Phare, tak i z programu INTERREG IIIA. Průběh realizace celého Fondu je společný. Je vytvořen společný harmonogram výzev, sběru projektů, zasedání Euroregionálních řídicích výborů, podávání zpráv, podávání žádostí o platbu apod. Společný je i způsob hodnocení. Součástí Směrnice pro žadatele je hodnotící tabulka,

podle které budou hodnoceny projekty na obou stranách hranice. Schvalování projektů je rovněž společné prostřednictvím česko-polského EŘV. Rozpočet činí 1 229 118 EUR. Z toho příspěvek z EU je 1 044 750 EUR. Dopady projektu by měly být zaznamenány ve všech krajích tvořících euroregionu a konkrétně se dotýkají i Mikroregionu Chrudimsko. (Strategie regionálního rozvoje České republiky na období 2007–2013, 2006)

Poslední z představených programů je OP Lidské zdroje a zaměstnanost zařazený do priority Sociální integrace a rovné příležitosti se nazývá **Alternativní jídelna v centru Chrudimi - Kruh zdraví**. Financování projektu již bylo ukončeno, konkrétně 31. března 2013. Cílem projektu bylo zajištění provozu alternativní výroby a jídelny v Chrudimi a tvořily ho tři základní myšlenky a cíle:

- a/ vybudovat samostatně fungující provozovnu - alternativní jídelnu s cílem dlouhodobého základními ekonomického, sociálního a environmentálního rozvoje;
- b/ vybudovat kvalitní pracoviště s trvalým profesionálním pracovním týmem, ve kterém najdou dlouhodobou pracovní příležitost osoby se zdravotním postižením a osoby se zkušeností se závislostí na návykových látkách;
- c/ přiblížit lidem principy zdravého životního stylu, jehož základem jsou správné stravovací návyky.

Základem této provozovny jsou výrobní a odbytové středisko a také poradenské místo. Jejich provoz je celodenní a celotýdenní tak aby uspokojovalo potřebu lidí, kteří se chtějí zdravě stravovat - tzn. koupit si zde zdravé jídlo na celý den (svačiny, obědy, večeře). Součástí poskytovaných služeb je i poradenství zdravého stravování, kde zájemcům bude sestaven jídelníček „na míru“. Nadstandardní činnost je poskytována v rámci provozu jídelny, a to informacemi a poradenstvím v oblasti zdravého životního stylu a především zdravého stravování. Dopad projektu je v Pardubickém kraji, respektive v Mikroregionu Chrudimsko. **Tento projekt vzešel ze soukromé iniciativy občanů Chrudimi, kteří si uvědomovali, že je zapotřebí změnit způsob života a novou, nastupující generaci začít učit žít zdravým způsobem.**

5 Výsledky a diskuze

Cílem zpracovaného šetření, jak je uvedeno na počátku diplomové práce, bylo zajištění podkladů a informací pro jejich následné zpracování při poptávce po službách cestovního ruchu, které jsou jedním z ukazatelů kvality, která byla v euroregionu a Mikroregionu Jablunkovsko a Mikroregionu Chrudimsko v minulosti vytvářena z financí ČR a také s přispěním evropských fondů. Přitom využití výsledků výzkumu spočívá návazně na:

- a) Argumenty pro přípravy dalších žádostí o podporu na realizaci různých aktivit v cestovním ruchu v různých variantách dotačních titulů (z domácích financí – především Moravskoslezského kraje nebo z fondů EU).
- b) Využití při plánování dalšího rozvoje cestovního ruchu na Jablunkovsku a určování priorit při podpoře rozvoje cestovního ruchu.

5.1 Výsledky dotazníkových šetření

Euroregion Těšínské Slezsko. Mikroregion Jablunkovsko. (Sdružení obcí Jablunkovsko).

Kvantitativní výzkum se uskutečnil v období září – říjen 2014 formou dotazníkového šetření. Mikroregion Jablunkovska zahrnoval celkem 3 šetřené turistické lokality – Jablunkov a okolí, Lomná a okolí a Třinec a okolí v turistické oblasti Těšínské Slezsko.

V každé z těchto 3 turistických lokalit (TL) bylo osloveno celkem 60 turistů - návštěvníků. Téměř všichni pocházeli z České republiky. Cizinci byli nejčastěji ze Slovenska, Německa nebo Polska. Výsledky analýzy posloužily pro zájmové území Těšínských Beskyd – nejvíce využíváno v Mikroregionu Jablunkovsko (SOJ), následně i pro Moravskoslezský kraj. **Nikdo z respondentů neměl trvalé bydliště přímo v Mikroregionu Jablunkovsko.**

Průzkum zaznamenával pohlaví respondentů i jejich věk. Dotazník byl rozdělen podle oblasti zájmu, kdy očekávané odpovědi by mohly ozřejmit (a potvrdit) správnost vynaložených finančních prostředků v Regionu Těšínské Slezsko a Mikroregionu Jablunkovsko, na jejich rozvoj.

Tabulka č. 4 – Data průzkumu

	Návštěvnost SOJ a Třinecko	Marketingový výzkum oblast SOJ
Pohlaví	Muž (52%) - Žena (48%)	Muž (53%) - Žena (47%)
Věk	od 20 do 60 let (86%)	od 27 do 59 let (62%) 15-26 let (26%)
Trvalé bydliště	MSK (57%) jiné místo (25%)	MSK (60%) jiné místo
Vzdálenost	s dojížděkou nad 50 km (58%)	21-60 km (35%), 100 a více km (32%)
Způsob dopravy	automobil (58%); vlak/autobus (28%)	automobil (58%); vlak/autobus (30%)
Doprovod	s rodinou (34%); s partnerem (21-50%)	s partnerem/přáteli (68%) s dětmi (21%)
Četnost návštěv	více než 3x (50%)	více než 3x (76%); 2x (2%); 1x (22%)
Délka pobytu	týdenní pobyt (45 - 89%)	jednodenní (42%); týdenní (31%)
Účel pobytu	cykloturistika, relaxace, poznání	pěší turistika (62%), poznání (23%); návštěva (24%)
Zajištění pobytu	prostřednictvím CK (10%)	prostřednictvím CK (4%)
Typ ubytování	14% vlastní; 12% známí; 18% veřejné ubytování	15% vlastní; 20% veřejné ubytování
Informační zdroj	osobní zkušenosti (45%); reference známých (54-60%); internet 30%	osobní zkušenosti (49%); reference známých (39%); internet (35%)
Úroveň služeb	pozitivní s výjimkou dopravní dostupnosti veřejnou dopravou; dobrá úroveň personálu, stravovací a ubytovací služby	výborné stravovací a ubytovací služby a turistické trasy. Špatné atrakce a zábava pro děti; sport a kultura
Nedostatky	atrakce pro děti (20%); kulturní vyžití (20%); dostupnost veřejnou dopravou	chybí: aquapark, wellness, atrakce pro děti

Zdroj: vlastní zpracování

5.2 Komentář a výsledky provedeného výzkumu

Podle **vzdálenosti bydliště** návštěvníka to bylo v údolí Lomné nejčastěji 51 - 100 km (63%), Jablunkov a okolí 21 - 50 km (33%), Třinec a okolí 21 - 50 km (59%).

V **délce pobytu** v turistických lokalitách Třince a Jablunkova převažují „jednodenní“ návštěvníci (bez noclehu), v údolí Lomné takoví návštěvníci tvoří asi 1/3 respondentů. Nejčastějším **typem ubytování** je v případě TL Třinec ubytovna (hotel), TL Jablunkov penzion a v Lomné kemp nebo tábořiště.

Podle **důvodu návštěvy** převažuje v údolí Lomné relaxace (50%), v Jablunkově a okolí vedle relaxace (33%) i poznání (30%), které je nejčastější v Třinci (85%). Mezi nejlákavější aktivity patří v případě Třince a Lomné pěší turistika, v Jablunkově láká nejvíce koupání a vodní sporty (65%). Dále byly respondenty uváděny cyklistika a poznávací turistika.

V hodnocení **ubytovacích služeb** v Třinci značná část oslovených nedokázala posoudit jejich úroveň, v údolí Lomné a Jablunkově byla nejčastěji uváděna hodnocení velmi dobře a spíše dobře.

Úroveň **veřejného stravování** byla ve všech případech respondenty hodnocena kladně: velmi dobře a spíše dobře. Pozitivně byly ohodnoceny i **služby** pro cykloturisty a lyžaře.

Mezi dotazovanými byli nejčastěji lidé ve **věkové skupině** 35 - 49 let v případě Třince a okolí (SOJ) 26 - 34 let.

Typy návštěvníků se lišily podle turistické lokality: v Třinci a okolí byli nejčastěji ve věku nižším než 34 let a přicestovali bez dětí, v údolí Lomné převažovali návštěvníci ve věku 35 -49 let bez dětí, v Jablunkově a okolí byly rovnoměrně zastoupeny všechny kategorie, nejčastěji však návštěvníky mladšími 50 let s dětmi v předškolního věku.

Ankety vyplňovali rovnoměrně muži (52 %) i ženy (48 %). Z tuzemských návštěvníků větší polovina pocházela z Moravskoslezského kraje, zbytek dotazovaných z ostatních krajů České republiky. V souboru byli v relativně velké míře zastoupeni **zahraniční hosté**. Ve struktuře zahraničních hostů převažovali Poláci (41 %), Němci (15 %) a Slováci (13 %). Počty zahraničních návštěvníků z ostatních zemí nepřesáhly 5 %.

Podle věku byla více než polovina v kategorii 21 až 40 let. Asi dvě třetiny z tuzemských návštěvníků byly z Moravskoslezského kraje. Ve struktuře podle ukazatele „doprovod“ (tj. s kým region navštívili) byly nejvíce zastoupeny rodiny s dětmi (od 33 do 43 %) a s partnerem (od 21 do 50 %), následovaly i větší skupiny - zájezdy (66 %).

Z hlediska **délky pobytu** převládaly zhruba týdenní pobyty (od 45 do 89 %), jednodenní pobyty byly zastoupeny poměrně málo (od 4 do 25 %). Poprvé byla v regionu cca třetina respondentů, více než třikrát pak 43 až 60 %.

Nejčastěji použitým **dopravním prostředkem** byl automobil (75 %). Autobusová doprava byla oproti vlakové poloviční; nejčastějším druhem dopravy zůstává (62%) – hromadné zájezdy.

Nejčastěji uváděné **důvody k návštěvě** byly lyžování (91%). V letním období cykloturistika a sakrální turistika (43 %). Pro třetinu návštěvníků to byla dále poznávací a pěší turistika, pro čtvrtinu zábava a společenský život (více v ubytovacích zařízeních a u cizinců). Podprůměrně byly důvodem návštěvy pracovní aktivity.

Zaměření návštěvy odpovídá také typ pobytu u ubytovaných hostů. Převládají pobyty rekreační (od 60 do 100 %). Málo jsou zastoupeny pobyty pracovní (cca 3 %).

Náklady na pobyt (sledované jen u kategorie hostů ubytovacích zařízení) ukazují, že nadprůměrně silná byla skupina respondentů s náklady pod 500 Kč na osobu a den (54 až 58 %). Mezi 500 až 1000 Kč své denní náklady uvedla cca třetina respondentů.

Z **informačních zdrojů** uváděných hosty ubytovacích zařízení byly na prvních dvou místech jako jinde vlastní zkušenosti (kolem 45%) a reference známých (54 až 60 %); dál byl uveden Internet (45%), na úkor vlastních zkušeností. Nejméně informací je získáváno prostřednictvím informačních center.

Hodnocení **vybavenosti a služeb** poskytovaných v regionu se týkalo 19 faktorů. Čím vyšší hodnota indexu, tím bylo hodnocení horší. Celkově však vyznívá hodnocení sledovaných faktorů příznivě, kromě dostupnosti veřejnou dopravou a možností kulturního vyžití, atrakcí pro děti, nákupní možnosti či příjezdové komunikace. Velmi dobré je hodnocení významných faktorů jako jsou úroveň personálu, stravovací a ubytovací služby či hygienická úroveň.

Návštěvníci turistických atraktivit (celkem 84) vybírali faktory vybavenosti a služeb v regionu podle toho, zda jsou s nimi spokojeni nebo by se měly zlepšit. Z nabídky 16 faktorů vybírali maximálně 5. Nejvíce respondentů vyjádřilo svou spokojenost se stravovacími službami (37 - 60%) a ubytovacími službami (až 45%). Více než čtvrtina vyjádřila spokojenost se vstřícností místních lidí a s čistotou a pořádkem. Zahraniční návštěvníci si nejvíce pochvalovali nákupní možnosti. Celková spokojenost se službami (za všechny respondenty z Jablunkovska) je velmi vysoká - plnou spokojenost vyjádřilo 84 až 89% respondentů.

Respondentům **nejvíce chybí** a požadují zlepšení u atrakcí pro děti a možností kulturního vyžití (tyto možnost vybralo přes 20% respondentů). Cizincům chyběly nejvíce parkovací možnosti a dostupnost veřejnou dopravou.

5.3 Výzkumné šetření Mikroregion Jablunkovsko (SOJ)

Úkolem prováděného výzkumu bylo ověření současného stavu turismu v Mikroregionu Jablunkovska ve vybraných segmentech cestovního ruchu. Pro tento účel byli dotazováni účastníci cestovního ruchu, kteří v řešené oblasti v daný čas pobývali. V převážné míře se jednalo o návštěvníky, kteří mají své trvalé bydliště na území České republiky. Část respondentů byla z Polska.

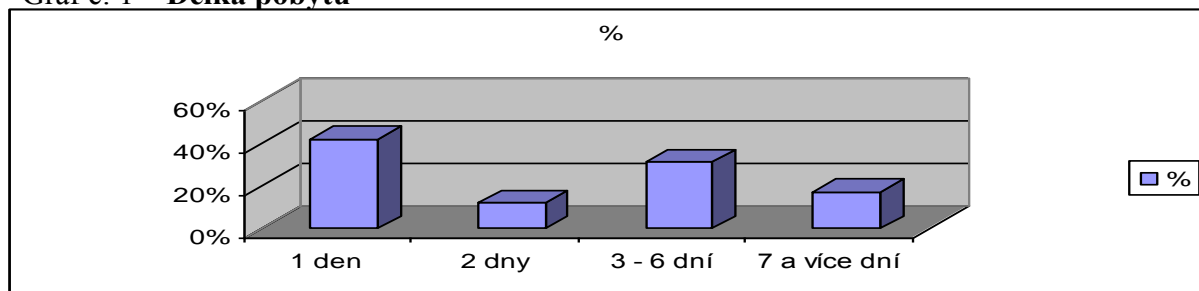
Dotazovaní byli z rozdílných **vzdáleností**. Nejčastěji to byla vzdálenost 21 - 60 km, (35%). 13% respondentů bydlí ve vzdálenosti do 20 km, to je prakticky v rámci řešeného mikroregionu. Ze vzdálenějších míst od 61 – 100 km přicestovalo 20% dotazovaných a 32% bylo z větší vzdálenosti než 100 km.

26% respondentů bylo ve **věku** 15 - 26 let, největší skupina, 62%, ve věku 27 – 59 let a více než 60 let mělo 12% tázaných.

Více než polovina (58%) turistů přijela na Jablunkovsko svým **osobním automobilem** a zhruba třetina (30%) **vlakem**, jako prostředkem veřejné hromadné dopravy. 6% turistů k přijelo běžným linkovým autobusem a pouze 1% autobusem v rámci zájezdu cestovní kanceláře. 3% návštěvníků pak využilo svého jízdního kola a 3% jiného – blíže nespecifikovaného dopravního prostředku.

Skupinu tzv. **jednodenních návštěvníků** zastupovalo 42% dotazovaných. Skupinu návštěvníků **víkendových** tvořilo 12% respondentů; 3 - 6 nocí strávili na Jablunkovsku 31% respondentů a více než 6 x jich přenocovalo 17%. Z uvedeného plyne, že téměř polovina (48%) dotazovaných byla ubytována více jak 3 dny, což je z tohoto pohledu nejvýznamnější skupina a podtrhuje tak relevantnost výzkumu. Na druhou stranu jako vysvětlení pro jednodenní pobyty je zřejmé, že místní obyvatelé (z okolí do 50 km) využívají možnosti vyrazit na krátký výlet (pěší turistika, sbírání lesních plodů atd.).

Graf č. 1 – Délka pobytu

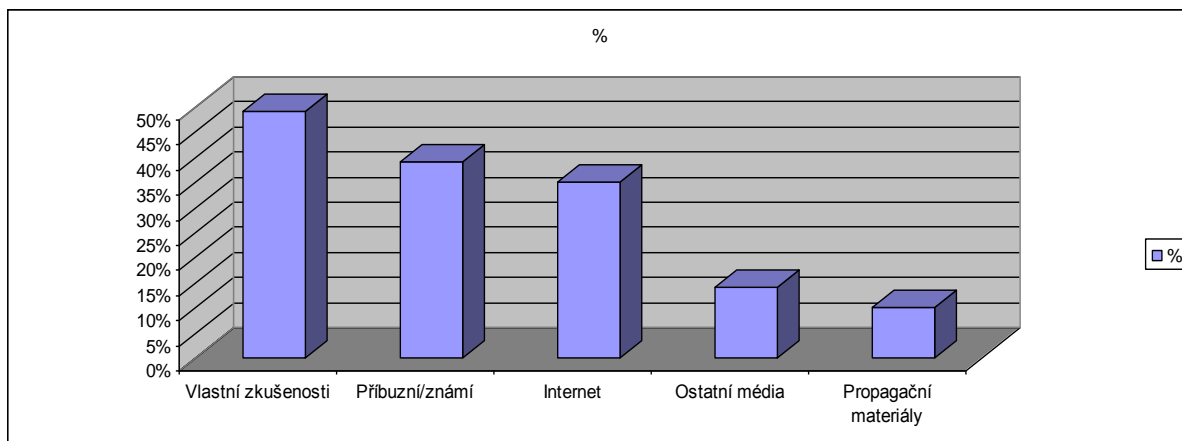
Zdroj: vlastní zpracování

Jako **důvod návštěvy** (pobytu) uvedlo 24% respondentů „návštěvu příbuzných a známých“, což je při porovnání s jinými výzkumy prakticky standardní číslo. 23% turistů uvedlo, že na Jablunkovsko přicestovali za „poznáním“ (památek, architektury, folklóru apod.). Největší skupina respondentů uvedla jako hlavní důvod pobytu „pěší turistiku“ – 62%. 19% přicestovalo za cykloturistikou (13% klasická cykloturistika, 6% cykloturistika MTB). 15% návštěvníků uvedlo, že převažujícím motivem jejich návštěvy je koupání a vodní radovánky. Téměř vyrovnané byly skupiny turistů, které přijely za návštěvou kulturní, nebo sportovní akce (7 a 6%). 3% dotazovaných volily „jiný aktivní pobyt“, 1% respondentů zde bylo na pracovní cestě a 11% označilo jiný, nespecifikovaný důvod své návštěvy.

Z hlediska **orientace na produkt** v Mikroregionu Jablunkovska se, vzhledem k podmínkám pro turismus, jeví jako velice zajímavá právě skupina návštěvníků orientujících se na běžnou pěší turistiku a dále skupiny orientující se na cykloturistiku, na koupání a vodní sporty.

Jako nejvýznamnější **zdroj informací** o Jablunkovsku uvádějí respondenti své vlastní zkušenosti z dřívější návštěvy (49%). Následují informace od příbuzných a známých (39%) a informace z Internetu (35%). Média (televize, noviny, časopisy) využívá při svém rozhodování 14% respondentů a propagačními materiály se nechalo inspirovat 10% dotazovaných. V rámci průzkumu nebyl nikdo, pro něhož by rozhodujícím zdrojem informací byla nabídka cestovní kanceláře. Četnost prvních dvou odpovědí potvrzují rovněž jiné obdobné průzkumy. Podstatný je nárůst získávání informací prostřednictvím Internetu. Naopak nelze jako chybu vidět relativně malou četnost při získávání informací prostřednictvím informačních center, protože informační centra obecně slouží k poskytování informací turistům, kteří jsou již v místě svého pobytu, tudíž nevyužívají IC jako prvotní informační zdroj k rozhodování o místě své dovolené.

Graf č. 2 – Zdroje informací

Zdroj: vlastní zpracování

Pokud jde o **kvalitu** a množství **informací** o Jablunkovsku, které mají turisté k dispozici, pak pro 15% respondentů jsou tyto vyčerpávající, tedy jim v zásadě nic nechybí. 54% dotazovaných uvedlo, že informace mají dostatečné, 26% uvedlo „...že to ještě jde...“ a pro 6% respondentů je množství a kvalita informací nedostatečná.

Jedna z nejdůležitějších otázek průzkumu zněla: „V jakém zařízení jste po dobu svého pobytu **ubytování**?“ Zde byla četnost odpovědí relativně vyrovnaná, resp. není žádná skupina, která by výrazně převyšovala ostatní. Rovněž odpovědi s minimální četností (hotel**** a autokemp) vzhledem k nabídce ubytování tohoto typu nevysvětlují nic mimořádného. 10% respondentů volilo při svém pobytu některou z nabídek ubytování v soukromí, tedy „privátu“. 9% využilo služeb penzionů, 6% bylo ubytováno v „rekreačním středisku“ a 10% respondentů zvolilo turistickou chatu. V hotelu** a *** se ubytovalo 4 resp. 5% návštěvníků. Hotel**** využilo 1% a autokempu 2% respondentů.

U příbuzných a známých bydlelo po dobu svého pobytu 15% návštěvníků a jinde (nespecifikovaně) 3% dotazovaných.

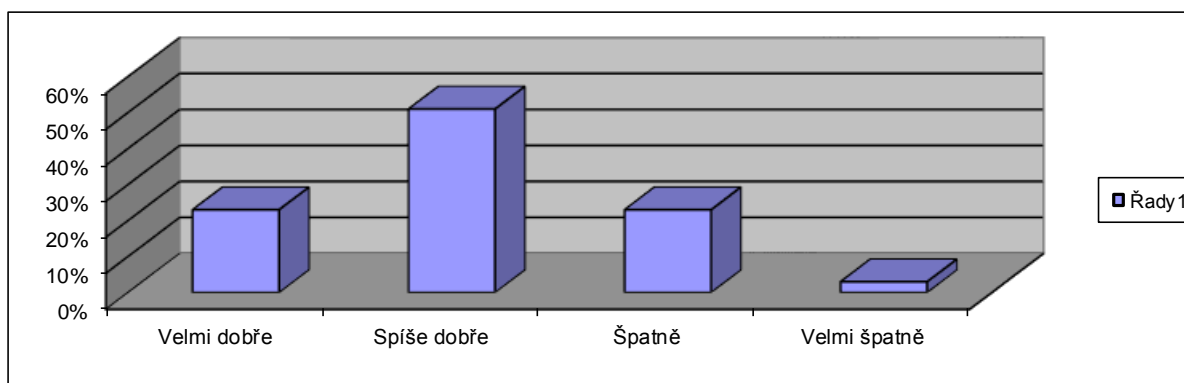
Obdobná otázka zkoumala **preferenci typu ubytovacího zařízení**, tedy v jakém zařízení by se respondent nejraději ubytoval. Zde jsou již, oproti předchozí otázce, patrné větší rozdíly. Nejvíce turistů preferovalo ubytování v penzionu (31%). Obdobně velká skupina (26%) by preferovala ubytování v turistické chatě a privátu by nejraději využilo 16% respondentů. 9% turistů by preferovalo ubytování v rekreačním středisku a stejně

velká skupina v hotelu****. Dále následují: 7% hotel***, 4% hotel** a 3% turistická ubytovna a autokemp.

V sérii tzv. hodnotících otázek byli respondenti dotazováni na hodnocení: přístupu personálu v zařízení a službách cestovního ruchu - úrovně infrastruktury a služeb cestovního ruchu - péče o rozvoj cestovního ruchu - cenovou úroveň služeb cestovního ruchu Pro hodnocení byla zvolena škála: velmi dobře – spíše dobře – špatně - velmi špatně.

44% dotazovaných návštěvníků hodnotí **přístup personálu** v zařízeních cestovního ruchu velmi dobře, 50% spíše dobře a 6% špatně. Žádný z respondentů nehodnotil přístup personálu velmi špatně. **Úroveň ubytování** hodnotí 43% turistů velmi dobře, 38% spíše dobře, 17% špatně a 2% jsou absolutně nespokojena. Se **stravovacími službami** bylo 46% respondentů spokojeno velmi dobře, 50% spíše dobře a 4% špatně. S **kvalitou značení turistických tras** a jejich úrovní je 50% turistů spokojeno velmi dobře, 40% spíše dobře, 7% špatně a 3% není spokojeno vůbec, tedy velmi špatně. **Cykloturistické trasy** hodnotí 23% cykloturistů velmi dobře, 51% spíše dobře, špatně hodnotí úroveň cykloturistických tras 23% cykloturistů a velmi špatně 3%.

Graf č. 3 – **Hodnocení cykloturistických tras**

Zdroj: vlastní zpracování

Vybavení Mikroregionu Jablunkovska pro další **sportovní aktivity** posuzuje 12% návštěvníků jako velmi dobrou, 49% jako spíše dobrou, 30% jako špatnou a 9% velmi špatnou. 20% respondentů si myslí, že možnosti **kulturního vyžití** na Jablunkovsku jsou velmi dobré. 41% je definuje jako spíše dobré a 30% jako špatné. 9% návštěvníků je přesvědčeno, že možnosti kulturního vyžití jsou velmi špatné.

Velmi zajímavé pro další rozvoj turismu na Jablunkovsku je hodnocení **atrakcí pro děti**. Pouze 26% dotazovaných bylo s nabídkou spokojeno velmi dobře. 35% spíše dobře a celých 34% hodnotilo nabídku pro děti jako špatnou a 5% jako velmi špatnou.

V další hodnotící části byli respondenti dotazováni na **spokojenost s péčí o rozvoj cestovního ruchu** na Jablunkovsku. Tedy na spokojenost s podpůrnými aktivitami, které mají vliv na celkovou nabídku cestovního ruchu.

Přístup k informacím o nabídce cestovního ruchu hodnotí 41% turistů jako velmi dobrou, 44% jako spíše dobrou a 15% jako spíše špatnou. **Péči o památky** hodnotí 26% turistů jako velmi dobrou, 55% jako spíše dobrou, 18% jako špatnou a pouhé 1% (což je v rámci statistické chyby) jako velmi špatnou. 41% respondentů si myslí, že místní **orientační značení** je velmi dobré, 51% je přesvědčeno, že je spíše dobré a pouhá 4% resp. 5% se domnívá, že je špatné nebo velmi špatné. Drobný **prodej suvenýrů** v mikroregionu je hodnocen jako velmi dobrý 26%. 37% ho vnímá jako dobrý a 29% jako špatný. 8% respondentů ho hodnotí velmi špatně.

Jablunkovsko se při podpoře rozvoje turismu může rozhodně opřít **vstřícný přístup místních obyvatel** k návštěvníkům a turistům. Celých 83% respondentů hodnotí tento fenomén velmi dobře, 10% dobře a pouhých 7% špatně.

Z hodnocení **cenové úrovně služeb** cestovního ruchu vychází Jablunkovsko z 8% jako mikroregion velmi levný. 70% návštěvníků si myslí, že je levný a 22% že je spíše drahý.

Na závěr byla zařazena otázka, **co návštěvníkům Mikroregionu Jablunkovsko chybí?** Celých 31% respondentů postrádá aquapark a 17% wellness zařízení. 11% se zkušenostmi ze zimy chybí kvalitnější sjezdovky. 3% by uvítala více lanových center a stejně tolik si myslí, že zde chybí další bobová dráha.

Jako významný neostatek se opět objevily chybějící **atrakce pro děti**. Přestože nebyly taxativně jmenovány v rámci uzavřené otázky, v možnosti uvést konkrétní chybějící atrakci využilo pouze 11% respondentů. Z dalších 4% dotazovaných je požadováno více značených turistických tras a v detailních četnostech dále například lanovou dráhu, cyklostezky (z hlediska větší bezpečnosti) nebo půjčovnu kol a servis.

5.4 Výzkumné šetření Mikroregion Chrudimsko

Euroregion Glacensis. Pardubický kraj. Mikroregion Chrudimsko (Hlinecko) a Žďárské vrchy).

Cílem výzkumu, podobně jako u Mikroregionu Jablunkovsko (Region Těšínské Slezsko), viz podrobný komentář v kapitole č. 2, bylo zjištění podkladů pro jejich následné zpracování při poptávce po službách cestovního ruchu. Přitom využití spočívá návazně na:

- a) Argumenty pro přípravy žádostí o podporu na realizaci různých aktivit v cestovním ruchu v různých variantách dotačních titulů (z domácích financí – především Pardubického kraje nebo z fondů EU pro Euroregion Glacensis).
- b) Využití při plánování dalšího rozvoje cestovního ruchu na Chrudimsku a určování priorit při podpoře rozvoje cestovního ruchu.

5.5 Výsledky dotazníkových šetření

Výzkum se uskutečnil v období srpen – září 2014 formou dotazníkového šetření, Mikroregion Chrudimsko zahrnoval celkem 3 šetřené turistické lokality – Chrudim a okolí, Hlinecko a okolí, Žďárské vrchy a okolí.

V každé z těchto lokalit (TL) bylo osloveno celkem 60 turistů - návštěvníků. Téměř všichni pocházeli z České republiky. Výsledky analýzy mohou posloužit pro zájmové území Mikroregionu Chrudimsko (Pardubický kraj).

Průzkum zaznamenával pohlaví respondentů, jejich věk. Dotazník byl rozdělen podle oblasti zájmu, kdy odpovědi pomohou ozřejmit (a potvrdit) správnost vynaložených finančních prostředků v Euroregionu Glacensis a Mikroregionu Chrudimsko na jejich další rozvoj. **Nikdo z dotazovaných** respondentů, respektive odpovídajících respondentů **neměl adresu trvalého bydliště** v Chrudimi nebo v oblasti, v níž byl výzkum prováděn.

Tabulka č. 5 – Data průzkumu

	Monitoring návštěvníků Žďárské vrchy a MR Chrudimsko	Marketingový výzkum oblast Žďárské vrchy
Pohlaví	Muž (49%) - Žena (51%)	Muž (53%) - Žena (47%)
Věk	od 26 do 60 let (86%)	15-26 let (29%); od 24 do 59 let (65%); nad 60 let (6%)
Trvalé bydliště	Pardubický kraj (68%), ostatní (32%) s dojížděkovou vzdáleností nad 50 km (62%), Hlinsko 21-50 km (32%)	MSK (60%) jiné místo
Vzdálenost	Chrudim 21-50 km (61%)	do 20 km (16%); 21-60 km (45%), 61 - 100 km (25%); 100 a více km (30%)
Způsob dopravy	automobil (79%); vlak/autobus (62%)	automobil (72%); vlak/autobus (30%)
Doprovod	s rodinou (43%); s partnerem (21-50%); zájezd (66%)	s partnerem(přáteli (68%) s dětmi (21%)
Četnost návštěv	více než 3x (60%)	více než 3x (76%); 2x (2%); 1x (22%)
Délka pobytu	týdenní pobyt (45 - 80%)	jednodenní (65%); týdenní (35%)
Účel pobytu	cykloturistika (32%), relaxace (29%), poznání (87%), golf (50%)	pěší turistika (95%), poznání (23%); návštěva (24%)
Zajištění pobytu	65% vlastní; 20% známí; 15% Internet, CK (info) (10%)	15% vlastní; 20% veřejné; ubytování CK (info) (4%)
Typ ubytování	známí/rodina (24%), hotel (8%)	známí/rodina (18%); hotel (15%); soukromí (6%);autokemp/ubytovna (2%)
Informační zdroj	osobní zkušenosti (65%); reference známých (20%); internet 15%	osobní zkušenosti (48%); reference známých (7%); internet (45%)
Úroveň služeb	pozitivní; kvalitní úroveň personálu, stravovací a ubytovací služby	Velmi dobré stravovací a ubytovací služby a turistické trasy. Horší vyžití pro děti; kultura a sport
Nedostatky	kulturní vyžití (27%); koupání	aquapark, wellness, atrakce pro děti

Zdroj: vlastní zpracování

5.6 Výzkum MR Chrudimsko – CHKO Žďárské vrchy

Analýza výzkumů

Průzkum se uskutečnil v období srpen – září 2014 formou dotazníkového šetření v Mikroregionu Chrudimsko a zahrnoval 2 konkrétní turistické lokality Chrudimsko-Hlinecko (přesněji CHKO Žďárské vrchy). V každé z uvedených lokalit bylo osloveno 60 respondentů, kteří pocházeli z České republiky. Nebyl mezi nimi žádný cizinec.

Podle **vzdálenosti bydliště** návštěvníka to bylo v CHKO Žďárské vrchy nejčastěji 51 - 100 km (62%), Hlinsko a okolí 21 - 50 km (32%), Chrudim a okolí 21 - 50 km (61%).

V **délce pobytu** v turistických lokalitách Chrudim a CHKO Žďárské vrchy převažuje jednodenní návštěvnost (bez noclehu), konkrétně v Hlinsku, jak uvedla zhruba 1/3 respondentů. Nejčastějším **typem ubytování** je v případě TL Chrudim hotel, penzion, TL Hlinsko penzion a v CHKO Žďárské vrchy penziony, hotel, kempy.

Podle **důvodu návštěvy** převažuje v CHKO Žďárské vrchy relaxace, golf (50%), v Hlinsku a okolí vedle relaxace (32%) i poznání (29%), které je nejčastější v Chrudimi (87%). Mezi nejlákavější aktivity patří v případě Chrudimi a CHKO Žďárské vrchy prohlídka pamětihodností a pěší turistika, sport; na Hlinecku láká nejvíce pěší turistika, koupání (65%). Dále byly uváděny cyklistika a poznávací turistika.

V hodnocení **ubytovacích služeb** v Chrudimi značná část respondentů posoudila jejich úroveň jako dobrou; v Hlinsku a CHKO Žďárské vrchy byla nejčastěji uváděna hodnocení velmi dobře.

Úroveň **veřejného stravování** byla ve všech případech respondenty hodnocena kladně – spíše dobře. Pozitivně byly ohodnoceny i **služby** pro cykloturisty (a lyžaře-běžkaře).

Mezi dotazovanými byli nejčastěji lidé ve **věkové skupině** 28-49 let v případě Chrudimi 26-58 let (86%).

Typy návštěvníků se lišily podle turistické lokality: v Chrudimi a okolí byli nejčastěji ve věku nižším než 34 let s dětmi, v CHKO Žďárské vrchy převažovali návštěvníci ve věku 35 - 49 let bez dětí, na Hlinecku a okolí byly rovnoměrně zastoupeny všechny kategorie, nejčastěji však návštěvníky mladšími 50 let s dětmi v předškolního věku.

Výzkum byl prováděn metodou dotazníkového šetření ve vybraných lokalitách turistických oblastí kraje. Výsledky analýzy posloužily pro zájmové území CHKO Žďárské vrchy a Chrudimsko-Hlinecko, respektive pro Pardubický kraj.

Ankety vyplňovali rovnoměrně muži (49%) i ženy (51%). Z tuzemských návštěvníků 68% pocházelo z Pardubického kraje, zbytek (32 %) tvořili občané z ostatních krajů ČR.

Počet zahraničních návštěvníků z ostatních zemí nepřesáhl 1 %. Podle věku byla více než polovina respondentů v kategorii 21 až 40 let.

Ve struktuře podle ukazatele „**doprovod**“ (tj. s kým region navštívili) byly nejvíce zastoupeny rodiny s dětmi (od 35 do 43%) a s partnerem (od 21 do 50%), následovaly i větší skupiny - zájezdy (66%).

Z hlediska **délky pobytu** převládaly zhruba týdenní (od 45 do 80%), jednodenní pobyty byly zastoupeny poměrně málo (od 4 do 25%). Poprvé byla v regionu cca jedna čtvrtina respondentů, více než třikrát pak 43 až 60%.

Nejčastěji použitým **dopravním prostředkem** byl automobil (79%). Autobusová doprava byla oproti vlakové poloviční. Přesto nejčastějším druhem dopravy zůstává (62%) – hromadný zájezd.

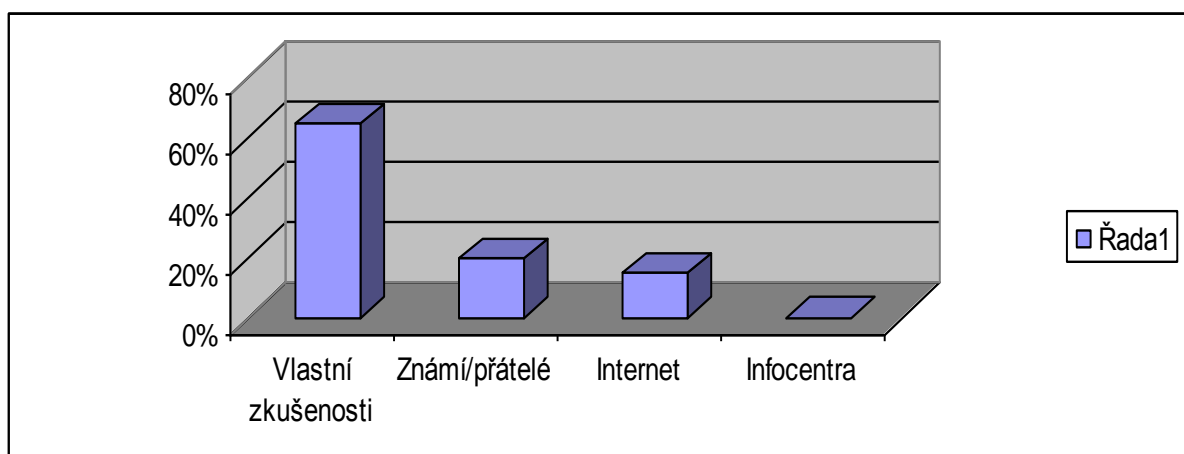
Nejčastěji uváděné **důvody k návštěvě** byly turistika, poznávání a běžecké lyžování (95%). V letním období turistika, cykloturistika a sakrální turistika (41%). Pro jednu třetinu návštěvníků dál byly poznávací a pěší turistika, pro čtvrtinu zábava a společenský život (více v ubytovacích zařízeních). Pod průměrem byly důvodem návštěvy pracovní aktivity.

Zaměření návštěvy odpovídá také typ pobytu u ubytovaných hostů. Přebírají pobyty rekreační (od 70 do 100%). Málo jsou zastoupeny pobyty pracovní (necelá 2%).

Náklady na pobyt (sledované jen u kategorie hostů ubytovacích zařízení) ukazují, že nadprůměrně silná je skupina respondentů s náklady pod 450 Kč na osobu a den (50 až 56%). Od 450 do 1000 Kč denních nákladů uvedla zhruba jedna čtvrtina dotazovaných.

Informační zdroje: uváděli hosté z ubytovacích zařízení. Vlastní zkušenosti a poznání (65%); reference známých (20%); Internet (15%). Prostřednictvím infocenter nebyly zaznamenány žádné poznatky.

Graf č. 4 – **Zdroje informací**

Zdroj: vlastní zpracování

Hodnocení **vybavenosti a služeb** poskytovaných v mikroregionu se týkalo 19 faktorů. Čím vyšší hodnota indexu, tím bylo hodnocení horší. Celkové hodnocení vyznělo u sledovaných faktorů příznivě, s výjimkou kulturního vyžití a příjezdových komunikací. Velmi dobré (a dobré) je hodnocení významných faktorů - úroveň personálu, stravovací a ubytovací služby nebo hygienická úroveň.

Návštěvníci - turisté (celkem 75) vybírali faktory **vybavenosti a služeb** v mikroregionu podle toho, zda jsou s nimi spokojeni nebo by se měly zlepšit. Z nabídky 16 faktorů volili pouhých 8. Nejvíce respondentů vyjádřilo svou spokojenost se stravovacími službami (40 - 60%) a ubytovacími službami (až 45%). Více než jedna čtvrtina vyjádřila spokojenost se vstřícností a ochotou místních obyvatel, s čistotou a pořádkem. Dál byly oceňovány nákupní možnosti. Spokojenost se službami je v mikroregionu vysoká – plnou spokojenost vyjádřilo až 90% dotazovaných.

Respondentům **nejvíce chybí** a požadují zlepšení možností kulturního vyžití (tuto skutečnost uvedlo přes 27% dotazovaných). Více možností pro koupání.

Komentář k analýze CHKO Žďárské vrchy

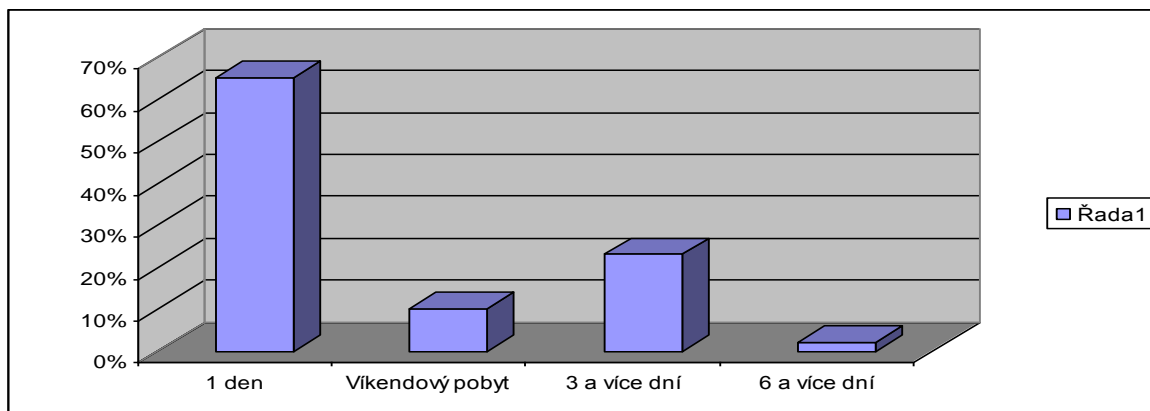
Úkolem výzkumu bylo ověření současného stavu návštěvnosti (turismu) v Mikroregionu Chrudimsko ve vybraných segmentech cestovního ruchu. Pro tento účel byli dotazováni turisté-účastníci cestovního ruchu, kteří ve zkoumané oblasti v daný čas pobývali. Jednalo se pouze o návštěvníky, kteří mají své trvalé bydliště na území České republiky. Dotazovaní byli z rozdílných vzdáleností - nejčastěji 21 - 60 km, (45%). 16% respondentů bydlí ve vzdálenosti do 20 km. Ze vzdálenějších míst (61 – 100 km) přicestovalo 25% dotazovaných a 30% bylo z větší vzdálenosti než 100 km.

Podle věku největší skupinu od 24 do 59 let tvořilo 65% dotazovaných. Nad 60 let bylo 6% respondentů. Ve věku od 15 do 26 let bylo zbývajících 29% dotazovaných.

Vlastním dopravním prostředkem přijelo 72% turistů, 8% vlakem a 2% běžným linkovým autobusem. Ostatní přicestovali v rámci hromadných zájezdů (9%) na vlastním kole nebo pěšky.

65% dotazovaných byli tzv. **jednodenní návštěvníci**. Skupinu víkendových návštěvníků tvořilo 10% respondentů, 3 a více nocí tady strávilo 23% turistů a více než 6 x přenocovalo 2%. Z toho lze vyvodit závěr, že 35% návštěvníků využilo ubytování **více jak 3 dny**. Tato skupina ubytovaných je poměrně široká a její počet určitě není konečný.

Graf č. 5 - Délka pobytu

Zdroj: vlastní zpracování

Nejčastějším **důvodem pobytu** byla návštěva známých spojená s pěšími procházkami (22%). 31% respondentů uvedlo, že přicestovali za poznáním celé oblasti a za sportem. Proto byla nejvíce uváděna varianta pěší nebo cykloturistika (59% respektive 13%). Nejčastějším důvodem návštěvy se stal pobyt v přírodě.

Téměř vyrovnané byly skupiny turistů, které přijely za návštěvou **kulturní** nebo **sportovní akce** (4 až 8%). 2% dotazovaných volily „jiný aktivní pobyt“, 1% respondentů bylo na pracovní cestě. Z hlediska **orientace na produkt** v mikroregionu (poznávací pěší a cykloturistika) se tyto jeví jako velmi zajímavé. Nejvýznamnějším **zdrojem informací** o lokalitě se stal Internet (45%) a vlastní zkušenosti z minulých návštěv (48%). Nejméně byly zastoupeny naopak informace od známých a příbuzných, respektive infocenter nebo cestovních kanceláří.

Pro všechny je z hlediska marketingu nejvýhodnější využívání informací na Internetu. Pokud se jedná o kvalitu **informací o Mikroregionu Chrudimsko**, byly tyto respondenty nejčastěji hodnoceny jako vyčerpávající (22%). Další respondenti (52%) považují informace za dostatečné. Ostatní, především místní, považovali za zbytečné odpovídat na tento dotaz, protože dění tohoto charakteru o známé oblasti nesledují a nemají potřebu takové informace (s výjimkou kultury a sportu) vyhledávat.

Průzkum se zabýval **využitím ubytovacích kapacit** respondentů v lokalitě, kde pobývali. Nejčastěji byly uváděny hotely a penziony v blízkém okolí. Respondenti vždy svoje odpovědi směřovali k dopravní dostupnosti vlastním automobilem (a parkování) do cílového místa. Hotelové ubytování využilo celkem 15%, ubytování v soukromí 6% a

ubytování v autokempu nebo turistické ubytovně 2% dotazovaných. Nejčastějším typem zvoleného ubytování (a to na 1 noc) byli známí, vlastní rodina (18%).

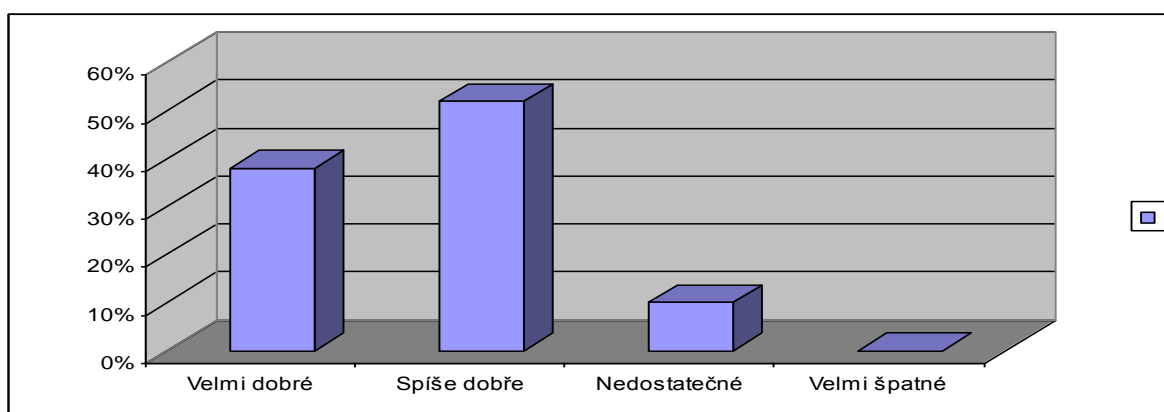
V průzkumu byla otázka zaměřená na **preferenci typu ubytovacího zařízení**, tedy v jakém zařízení by se respondent nejraději ubytoval. Nejvíce turistů preferovalo ubytování v penzionu (35%). Druhá velká skupina (30%) by preferovala ubytování v turistické chatě a privátu by nejraději využilo 12% respondentů. 10% respondentů preferovalo ubytování v rekreačním středisku a stejně velká skupina v hotelu****. Dále následují: 10% hotel***, 3% hotel** a 4% turistická ubytovna a autokemp.

V hodnocení **poskytovaných služeb a v přístupu personálu**, včetně úrovně infrastruktury, péče o rozvoj cestovního ruchu, cenovou úroveň, byla stanovena hodnotící škála velmi dobře – spíše dobře – špatně – velmi špatně.

Téměř polovina dotazovaných (49%) považuje **přístup personálu** za velmi dobrý. 38% respondentů považuje jejich přístup za dobrý. Ostatní respondenti (12%) nebyli spokojeni a přístup personálu ohodnotili jako špatný. Variantu velmi špatně nepoužil nikdo z dotazovaných. Úroveň ubytování hodnotili respondenti jako velmi dobrou (45%), dobrou 32%, spíše dobrou 18%. Za špatnou 5% dotázaných.

Cykloturistické trasy byly hodnoceny pozitivně – velmi dobře u 38% respondentů. Spíš dobře označilo 52% dotázaných. Za nedostatečné označilo 10% respondentů. Hodnocení velmi špatně opět nebylo využito.

Graf č. 6 - **Hodnocení cyklostezek**

Zdroj: vlastní zpracování

Mikroregion, respektive Žďárské vrchy, byly hodnoceny i z pozice nabízených **sportovních aktivit**. Ty považuje 13% návštěvníků za velmi dobré, 63% za spíše dobré, jako špatné 24%. Hodnocení velmi špatné opět nebylo využito.

Pouhých 8% návštěvníků CHKO Žďárské vrchy hodnotí možnosti **kulturního vyžití** za velmi dobré. 79% ho považuje za spíše dobré. 12% návštěvníků označilo variantu špatné. Velmi špatné opět nebylo nikým z respondentů použito.

Pro další rozvoj turistiky v tomto mikroregionu je podstatná **zábava pro děti**. Tento segment uspokojil 32% respondentů, spíše dobře ho hodnotilo 38% respondentů a 25% respondentů ji označilo za špatný a 5% ji považuje dokonce za velmi špatnou.

Svoje subjektivní hodnocení vyjadřovali respondenti v otázce **spokojenosti s péčí o rozvoj cestovního ruchu**, konkrétně na spokojenost s podpůrnými aktivitami, které mají vliv na celkovou nabídku cestovního ruchu. Přístup k **informacím o nabídce** cestovního ruchu hodnotí 45% turistů jako velmi dobrou, 40% jako spíše dobrou a 15% jako spíše špatnou. Péči o památky hodnotí 32% turistů jako velmi dobrou, 62% jako spíše dobrou, 6% jako špatnou. 43% respondentů si myslí, že **místní orientační značení** je velmi dobré, 52% je přesvědčeno, že je spíše dobré a pouhých 5% si myslí, že je špatné.

Mikroregion se při podpoře rozvoje turismu může rozhodně opřít o **vstřícný přístup** místních obyvatel k návštěvníkům a turistům. Celých 83% respondentů hodnotí jejich postoj velmi dobře, 10% dobře a pouhých 7% špatně.

Z hodnocení **cenové úrovně služeb** cestovního ruchu vychází mikroregion 12% jako velmi levný. 70% návštěvníků si myslí, že je levný a 18% že je spíše drahý.

V závěru výzkumu byla položena otázka, **co návštěvníkům v mikroregionu chybí**. Celých 35% respondentů postrádá aquapark a 21% wellness zařízení. 10% chybí sjezdovky pro zimní lyžování. Jako významný signál k nápravě a doplnění se opět objevily názory na malé množství atrakcí pro děti. Přestože nebyly taxativně jmenovány v rámci uzavřené otázky, v možnosti napsat konkrétní chybějící atrakci využilo 8% respondentů. Z dalších pak 4% dotazovaných požadují více značených turistických tras a v detailních četnostech pak například lanovku, rozhledny, cyklostezky (z hlediska větší bezpečnosti) nebo půjčovny kol.

5.7 Zhodnocení výsledků a doporučení (diskuse)

Z předcházejícího hodnocení provedené analýzy je zřejmé, že finance investované do rozvoje sledovaných mikroregionů v minulosti i současnosti, jsou využívány správně.

Oba mikroregiony vytvořily prioritní osy pro zlepšování celkového stavu, ve kterých na prvním místě figurují zlepšení ekonomiky a s ní související cestovní ruch. Je zřejmé, že veřejnost si uvědomovala stav, ve kterém se oba (dnes mikroregiony) nacházely na počátku 90. let minulého století, a protože ani jeden z nich nebyl nikdy příliš ekonomicky silným subjektem, dají se rozvoj ekonomiky a cestovního ruchu hodnotit jako správné vize a řešení ke zlepšení celkové situace. Automaticky se na toto (v zahraniční poměrně pozitivní odvětví) „nabalují“ další (pohostinství, doprava, zlepšování mikrostruktury jednotlivých zúčastněných obcí, ubytovací služby atd.), které pak dotvářejí celkovou vizi o výborných podmínkách ve sledovaném mikroregionu.

Tuto skutečnost detailně potvrzují data provedeného výzkumu, kdy byla ověřena např. neustále narůstající kvalita služeb v oblasti cestovního ruchu, který přináší do obecních pokladen nemalé finanční prostředky, budování nových cyklostezek, jejichž tratě mají i několik stovek kilometrů a především koncepčnost, se kterou jsou budovány, včetně důležitých a potřebných detailů (orientační tabule a vývěsky, kryté odpočívky apod.). Správnost investovaných finančních prostředků se dá potvrdit i v další důležitých částech cestovního ruchu, kterými jsou ubytovací a stravovací kapacity a další na ně navazující služby. Za přispění dotačních fondů mohly být zbudovány nové hotely a penziony, opraveny a inovovány starší stravovací kapacity, které slouží nejen našim, ale i zahraničním návštěvníkům obou oblastí.

Velký deficit byl zaznamenán ve sportovním vyžití a to kritizovaný nedostatek aquaparků, wellness center, a do tohoto odvětví se dá zařadit i nedostatek vyžití pro volnočasové aktivity dětí (nedostatek dětských hřišť apod.) u který se dbá hlavně na jejich bezpečnost. V tomto ohledu je zapotřebí, aby se veřejnost v rámci svých mikroregionů postarala o nápravu a byly odstraněny kritizované nedostatky.

Pokud budou hodnocena konkrétní opatření přijatá v obou hlavních střediscích mikroregionů Chrudimi a Jablunkově, dá se práce tamních orgánů veřejné správy hodnotit jako velmi kvalitní a to i v detailním přehledu způsobu využití dotací v letech 2007 – 2013.

Důležitým nástroje pro využívání informací a získávání nejrůznějších dat se už dávno stal Internet. Už neplatí, že jeho možnosti nevyužívají starší osoby, právě opak je pravdou. Proto je zapotřebí všem doporučit jeho využívání i nadále a to za tak, aby jeho uživatelé mohli pracovat s nejvyšší kvalitou, aktuálností, jednoduchým ovládním a grafickým vzhledem předkládaných informací. Jen díky tomu budou získáváni noví klienti ze všech vrstev naší společnosti.

6 Závěr

Diplomová práce je u svého konce. Pro obsáhlost tématu nebylo možné postihnout všechna odvětví, do kterých byly investovány finanční prostředky jak tuzemské, tak z evropských fondů pro zlepšení jejich stavu a to za bedlivého dozoru veřejnosti v obou sledovaných lokalitách.

Proto byly některé obory veřejného života zmíněny pouze okrajově, nebo byly zcela opominuty (školství, zdravotnictví atd.). Přitom však jejich provázanost na ekonomiku regionů a nižších správních celků naznačuje, že všechny nabízené možnosti pro zlepšování celkového vzhledu měst a obcí a tím zvyšování úrovně kvality života, jsou trvale a efektivně využívány. Je velmi složité rozpracovat názory na dané odvětví naší ekonomiky, kterou bezesporu hospodaření mikroregionů (regionů) je a tvoří důležitou součást našeho veřejného života. Podle názorů autora, které byly utvářeny v průběhu zpracování celé tematiky této diplomové práce, by bylo v počátku celé práce vhodnější zúžit téma na jeden mikroregion, respektive kompilaci dvou mikroregionů, v nichž by se výzkum zaměřil např. pouze na kvalitu stravování nebo na kvalitu ubytování nebo na ochranu historických památek nebo na sportovní vybavení pro návštěvníky oblasti apod.

Široká veřejnost byla od počátku 90. let minulého století přítomna vývoji novodobých dějin a vždy měla dostatek příležitostí a možností je demokratickým způsobem ovlivňovat a utvářet a přinést svoje názory a návrhy ke zlepšování kvality života celé společnosti. Prostřednictvím svých zastupitelstev (a zástupců nejrůznějších spolků) se mohou občané vyjadřovat k dění ve veřejné správě a podávat svoje návrhy na zlepšení a tak přispívat k vytváření nových hodnot prostřednictvím získaných financí z nejrůznějších dotací. Z tohoto konstatování lze odvodit, že námi zvolené orgány v regionální politice pracují velmi dobře a snaží se všemi dostupnými prostředky dosáhnout na finance z evropských dotací, které jsou jakousi hybnou pákou rozvoje některých oblastí České republiky.

V obou sledovaných mikroregionech velmi aktivně přispívají ke zlepšování turistických, cykloturistických a vycházkových tras členové Klubu českých turistů (opět účast veřejnosti), kteří provádějí jejich značení ve svém volném čase a to bez nároku na finanční odměny – pouze v rámci své dobrovolnosti. Takový přístup je potom velkým

přínosem pro zlepšení kvality jednotlivých mikroregionů a vyšších celků. Současně se dá společně s návrhovou činností občanské veřejnosti ocenit její kontrolní poslání, a to ne v pravém slova smyslu, ale jako dohled nad prováděnými navrhovanými a financovanými úpravami a zlepšeními ve všech oblastech společenského života. Jako dobrý příklad se dají použít např. společná setkávání a vystoupení folklorních souborů za účasti zahraničních hostů a to jak na české, polské nebo slovenské straně hranic, které podporují vzájemné dobré „sousedské“ vztahy. Právě akce tohoto charakteru bývají dotovány z prostředků EU a jsou velmi úspěšné, protože mají velkou podporu veřejnosti. Podobně lze potvrdit dobré zkušenosti ze spolupráce členů horské služby (polské, české a slovenské) v Krkonoších, Jeseníkách nebo Beskydech. Našlo by se mnoho dalších příkladů vzájemné spolupráce, která se dotýká bezpečnosti jedinců a díky této péči i zkvalitnění podmínek při návštěvě různých částí našich hor.

H-1. Domníváme se, že veřejnost v celé České republice vykonává svoje návrhové a kontrolní funkce a tak se účinně podílí na zlepšování celkové situace v jednotlivých regionech.

První hypotéza se ukázala jako pravdivá. Ano. Veřejnost zcela netransparentně spolupracuje při zlepšování celkové situace v jednotlivých regionech. Proto není možné vysledovat všechny její aktivity a vyjádřit je přesným statistickým způsobem. Většina občanských iniciativ vzniká z návrhů na zasedání zastupitelstev prostřednictvím zvolených zástupců, na různých setkáních zástupců měst a obcí (např. Hovory s občany v Jablunkově), kteří je pak tlumočí na plénu a dál se sami starají organizačně o jejich realizaci.

H-2. Domníváme se, že díky účasti a zájmu veřejnosti o společenský život je neustále zlepšována a lépe organizovaná spolupráce na obou stranách hranic euroregionů.

Druhá hypotéza byla také potvrzena. Ano. Vzájemná spolupráce představitelů euroregionů je mnohem intenzivnější, než tomu bylo v minulosti (při zakládání euroregionů), protože všichni občané jednotlivých zúčastněných států pochopili její nutnost a výhodnost pro zlepšování životních podmínek ve vlastní zemi. Ke zdůvodnění lze dodat, že občanské postoje veřejnosti jsou velice aktivní a to na všech stranách společných hranic. Kdy právě oni iniciují jednotlivé návrhy pro zlepšování situace v oblasti, ve které žijí a díky společně získávaným financím z evropských fondů tak mohou být realizovány jejich představy na obou stranách hranic.

Veřejnost je tedy nejdůležitějším činitelem rozvoje společnosti a spolupráce s okolními státy. Díky tomu Česká republika prosperuje a vytváří kvalitní podmínky pro pobyty tuzemských i zahraničních návštěvníků a neustále tak zvyšuje kvalitu veřejného společenského života.

Zapojení veřejnosti do regionálního rozvoje se jeví jako nejlepší a nejefektivnější způsob k dosažení vyváženého pokroku. Občané krajů či obcí znají nejlépe potřeby prostředí, ve kterém žijí. Vyhlašování referend, veřejná jednání, co největší transparentnost a možnost vyjádření a podílu na procesu rozhodování, je zajisté krok správným směrem. Jak již bylo také zmíněno důležitou roli mají i místní spolky a organizace, které velkou měrou přispívají k veřejnému blahu. Do budoucna by měla být participace obyvatel na regionálním rozvoji stále posilována, neboť praxe ukázala, že tato účast má velice pozitivní dopady.

7 Seznam použitých zdrojů

BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. 2. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Karolinum, 2011. 342 s. ISBN 978-80-246197-4-3.

DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Příručka pro uživatele. Praha : Univerzita Karlova, vydavatelství Karolinum, 1993. S. 374. ISBN 80-7066-822-9.

FRIEDMANN, J. (1992). *Empowerment: The politics of an alternative development*. Oxford: Blackwell

KAŠPAROVÁ, L., a kol. *Rozvoj vesnice*. Ediční řada vesnice. Ústav územního rozvoje, Brno: 2002.

KINSLEY, M. (2000). *Economic renewal guide: A collaborative process for sustainable community development, snowmass*. Colorado: Rocky Mountain Institute.

KNOLL, J., KNOLL, V. *Svazek nebo sdružení a další formy spolupráce obcí*. Ministerstvo pro místní rozvoj, Praha: 2002

KUNC, J. Nепublikovaný studijní materiál k předmětu Regionální rozvoj, 2004.

KUTSCHERAUER, A. *Strategický regionální management v České republice – vize a realita*. In SVOBODOVÁ, H. (ed): Sborník příspěvků z konference Regionální politika v ČR: Efekty a nové výzvy. Jihlava: GaREP, spol. s r.o. 2009. s. 72–80. ISBN 978-80-904308-3-9.

MATRASOVÁ, E. ŠLOUF, V. *Zákon o obcích (obecní zřízení) včetně prováděcích předpisů komentářem*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Polygon , Praha: 2003.

PÁPOL, T. a kolektiv: Sborník. *Problémy mikroregionů při tvorbě společných projektů*, Civitas per Populi, Hradec Králové, 2006, ISBN 80-903813-1-6.

RYAN, R.L., 2006. *Comparing the attitudes of local residents, planners, and developers about preserving rural character in New England*. Landscape and Urban Planning 75.

SVOBODOVÁ, H. a kol., *Regionální politika a regionální rozvoj v ČR*. 2013.

SVOBODOVÁ, H. *Dopady Společné zemědělské politiky EU na možnosti rozvoje zemědělství v kraji Vysočina* (dizertační práce). Brno: Geografický ústav PřF MU, 2011.

WOKOUN, R. *Regionální rozvoj: východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008. 475 s. ISBN 978-80-720169-9-0.

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, v platném znění, § 20, písm. i) až j); 23

Internetové zdroje

Centrum pro regionální rozvoj České republiky [online]. 2011 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.crr.cz/cs/>

CzechTourism [online]. 2005 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: www.czechtourism.cz

Euroregion Glacensis [online]. 2012 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.euro-glacensis.cz>

Euroregion Glacensis: Archiv aktualit [online]. 2012 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.euro-glacensis.cz/archiv-aktualit.html>

Euroregion Glacensis: Prezentacje z Forum Pogranicza Polsko – Czeskiego [online]. [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://euroregion-glacensis.ng.pl/index.php/pl/biezaca-dzialalnosc/56-forum-pogranicza-polsko-czeskiego>

Euroregion Silesia [online]. 2004 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.euroregion-silesia.cz>

Euroregion Silesia: České území euroregionu [online]. 2004 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.euroregion-silesia.cz/>

Euroregion Těšínské Slezsko: Seznam schválených projektů na 12. zasedání EŘV [online]. 2014 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.euregio-teschinensis.eu>

Informační systém Masarykovy Univerzity [online]. 1999 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://is.muni.cz>

Institut celoživotního vzdělávání Havířov [online]. 2010 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.incev.cz/>

Marketingový výzkum a analýza relevantních dotačních zdrojů [online]. 2008 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://www.jablunkovsko.cz/soubory/marketingovyVyzkumSOJ.pdf>

Město Chrudim a okolí [online]. 2001 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://www.chrudim.info/>

Mikroregion Chrudimsko [online]. 2014 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.mikroregionchrudimsko.cz>

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [online]. [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Uvodni-strana>

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: Principy a pravidla územního plánování. *Účast veřejnosti v procesu územního plánování* [online]. 2015 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=2571>

Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2015 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/>

Národní památkový ústav [online]. 2010 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: www.npu.cz

POSTRÁNECKÝ, J. *Regionální politika a regionální rozvoj v České republice*. In *Urbanismus a územní rozvoj*, roč. XIII, č. 5/2010. URL <http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2010/2010-05/03_regionalni.pdf> [cit. 19. 12. 2011]

Přehled přepravních zařízení ve skiareálech [online]. [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.lanovky.unas.cz>

Putování krajinou [online]. 2013 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.powiatkrapkowicki.pl/pliki/index.html>

Regionální Informační Servis [online]. 2012 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/>

Scopus [online]. 2015 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: www.scopus.com

Silesion - slezsko-beskydský informační systém [online]. 2008 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.jablunkovsko.cz>

Strategie regionálního rozvoje České republiky na období 2007–2013. Praha: MMR, 2006. URL <<http://www.mmr.cz/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-na-obdobi-2007-2013>>

Strategie regionálního rozvoje České republiky na období 2014–2020. Praha: MMR, 2012. URL <<http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/srr.html>>

Strukturální fondy: Cíle regionální politiky pro programové období 2007-2013 [online]. 2014 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: www.strukturalni-fondy.cz

SVOBODOVÁ, H. a kol., Regionální politika a regionální rozvoj v ČR. In *Vybrané kapitoly ze socioekonomické geografie České republiky*. Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity Brno. ISBN 978-80-210-6229-0 © 2013 Masarykova univerzita. [Online]. [Cit 2014-11-/27] Dostupné z: <http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js13/geograf/web/pages/09-regionalni-politika.html>.

Těšínské Slezsko: Hasičské muzeum Český Těšín [online]. 2013 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.tesinskeslezsko.cz/clanek/hasicske-muzeum-cesky-tesin/>

Těšínské Slezsko: Lomňanské muzeum [online]. 2013 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.tesinskeslezsko.cz/clanek/lomnanske-muzeum/>

Těšínské Slezsko: Muzeum a infocentrum v obci Hrádek [online]. 2013 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.tesinskeslezsko.cz/clanek/muzeum-a-infocentrum-v-obci-hradek/>

Těšínské Slezsko: Muzeum Těšínska - Výtavní síň v Českém Těšíně [online]. 2013 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.tesinskeslezsko.cz/clanek/muzeum-tesinska-vystavni-sin-v-ceskem-tesine/>

Těšínské Slezsko: Muzeum Těšínska - Výtavní síň v Jablunkově [online]. 2013 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.tesinskeslezsko.cz/clanek/muzeum-tesinska-vystavni-sin-v-jablunkove/>

Těšínské Slezsko: Muzeum Trineckých železáren a města Trince [online]. 2013 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.tesinskeslezsko.cz/clanek/muzeum-trineckych-zelezaren-a-mesta-trince/>

Těšínské Slezsko: Vítejte u nás [online]. 2011 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.tesinskeslezsko.cz/rubrika/vitejte-u-nas/>

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně – *Analýzy současných právních forem podporujících optimalizaci funkce obcí ve výkonu veřejné správy a jejích limitů*.

Ústav územního rozvoje [online]. 2001 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: www.uur.cz

Založení Mikroregionu Chrudimsko a jeho vliv na mikroregion. Pardubice, 2009. Dostupné z: http://dspace.upce.cz/bitstream/10195/34073/1/ValasekR_Zalozeni%20mikroregionu_MC_H_2009.pdf. Diplomová práce. Univerzita Pardubice.

Železné hory [online]. 2000 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://zelezne-hory.aspone.cz/>

8 Seznam grafů, obrázků a tabulek

Graf č. 1 – Délka pobytu. Str. 74

Graf č. 2 – Zdroje informací. Str. 76

Graf č. 3 – Hodnocení cykloturistických tras. Str. 77

Graf č. 4 – Zdroje informací. Str. 82

Graf č. 5 – Délka pobytu. Str. 84

Graf č. 6 – Hodnocení cykloturistických tras. Str. 85

Obrázek č. 1 - Regiony se soustředěnou podporou státu (platné od roku 2010). Str. 21

Obrázek č. 2 – Vzájemné propojení při plánování strategie a programů rozvoje. Str. 22

Obrázek č. 3 – Právní forma mikroregionu. Str. 30

Obrázek č. 4 – Mikroregion Chrudimsko. Str. 49

Tabulka č. 1 – Počet krajů, okresů, SO ORP, SO POÚ a obcí v ČR k roku 2012. Str. 11

Tabulka č. 2 - SWOT analýza. Str. 42

Tabulka č. 3 - SWOT analýza. Str. 50

Tabulka č. 4 – Data výzkumu. Str. 71

Tabulka č. 5 – Data výzkumu. Str. 81

9 Přílohy

Příloha č. 1 – Dotazník Jablunkovsko

Vážení,

dostal se vám do rukou dotazník, který se týká cestovního ruchu v oblasti, v níž se právě nacházíte. Pokud máte několik minut času, prosíme vás o vyplnění odpovědí na naše otázky. Dotazník je zcela anonymní, pouze vás žádáme, abyste uvedli, zda jste žena či muž a svůj věk. Vaše odpovědi mají pouze několik variant, které uvidíte za každou otázkou. Pokud chcete sdělit některé podrobnosti nebo doplnit vysvětlení k zatržené variantě vaší odpovědi, učiňte tak na konci dotazníku, kde je vyhrazeno místo pro vaše poznámky. Provedená analýza vašich odpovědí poslouží jako podklady pro zpracování diplomové práce a stane se součástí návrhu opatření pro zlepšení služeb cestovního ruchu v tomto regionu. Děkujeme za váš čas strávený vyplňováním dotazníku.

Četnost návštěv	1x.....	2x.....	3x.....	vícekrát.....
Délka pobytu	1 den.....	2-3 dny.....	3-6 dní.....	7 a více.....
Účel pobytu	rekreace.....	poznání.....	turistika.....	cykloturistika.....
Zajištění pobytu	CK.....	Internet.....	známí.....	vlastní.....
Typ ubytování	např.		hotel,	penzion

.....

Informační zdroj	osobní zkušenost.....	známí.....	Internet.....	ostatní.....
------------------	-----------------------	------------	---------------	--------------

Úroveň služeb	velmi dobrá.....	dobrá.....	špatná.....	velmi špatná.....
---------------	------------------	------------	-------------	-------------------

Nedostatky

Poznámky:

.....

.....

Délka pobytu:

Dopravní prostředek

Důvody k návštěvě

Informační zdroj o ubytování/programu pobytu:

- a/ infocentrum
- b/ cestovní kancelář
- c/ média (televize, noviny, časopisy)
- d/ Internet
- e/ informace příbuzných/známých
- f/ osobní zkušenost

Informace o místě pobytu jsou:

- a/ vyčerpávající
- b/ dostatečné
- c/ ještě to jde...
- d/ nedostatečné

V jakém zařízení byste nejraději při svém pobytu bydleli:

- a/ privát
- b/ penzion/
- c/ rekreační středisko
- d/ turistická ubytovna
- e/ turistická chata
- f/ hotel**
- g/ hotel ***
- h/ hotel ****
- i/ autokemp

Jak hodnotíte přístup personálu v zařízení a službách cestovního ruchu?

- a/ velmi dobře
- b/ spíše dobře
- c/ spíše špatně
- d/ velmi špatně

Jak celkově hodnotíte úroveň infrastruktury a služeb cestovního ruchu na Jablunkovsku?

- a/ ubytovací služby
- b/ stravovací služby
- c/ turistické trasy
- d/ cykloturistické trasy
- e/ atrakce pro děti
- f/ adrenalinové atrakce
- g/ další sportovní aktivity
- h/ kulturní vyžití

(Můžete označit každou variantu známkou jako ve škole od 1 do 5)

Jak hodnotíte péči o rozvoj cestovního ruchu na Jablunkovsku?

- a/ přístup k informacím o nabídce cestovního ruchu
- b/ péče o památky a obdobné atraktivy
- c/ místní orientační značení
- d/ drobný prodej suvenýrů
- e/ vstřícný přístup místních obyvatel

(Můžete označit každou variantu známkou jako ve škole od 1 do 5)

Cenová úroveň služeb cestovního ruchu:

- a/ velmi levná
- b/ levná
- c/ spíše drahá

Co byste na Jablunkovsku uvítali?

- a/ aquapark
- b/ wellness zařízení
- c/ lanová centra
- d/ bobové dráhy
- e/ kvalitnější sjezdovky a běžecké tratě
- f/ další atrakce (napište návrhy).....

Muž
Žena
Věk

Trvalé bydliště
Vzdálenost v km od místa, na němž se právě nacházíte
Způsob dopravy sem
Doprovod

Poznámky:

.....
.....
.....

Příloha č. 2 – Dotazník MR Chrudimsko

Vážení,

dostal se vám do rukou dotazník, který se týká cestovního ruchu v oblasti, v níž se právě nacházíte. Pokud máte několik minut času, prosíme vás o vyplnění odpovědí na naše otázky. Dotazník je zcela anonymní, pouze vás žádáme abyste uvedli, zda jste žena či muž a svůj věk. Vaše odpovědi mají pouze několik variant, které uvidíte za každou otázkou. Pokud chcete sdělit některé podrobnosti nebo doplnit vysvětlení k zatržené variantě vaší odpovědi, učiňte tak na konci dotazníku, kde je vyhrazeno místo pro vaše poznámky. Provedená analýza vašich odpovědí poslouží jako podklady pro zpracování diplomové práce a stane se součástí návrhu opatření pro zlepšení služeb cestovního ruchu v tomto regionu. Děkujeme za váš čas strávený vyplňováním dotazníku.

Četnost návštěv	1x.....	2x.....	3x.....	vícekrát.....
Délka pobytu	1 den.....	2-3 dny.....	3-6 dní.....	7 a více.....
Účel pobytu	rekreace.....	poznání.....	turistika.....	cykloturistika.....
Zajištění pobytu	CK.....	Internet.....	známí.....	vlastní.....

Typ ubytování	např.	hotel,	penzion
.....			
Informační zdroj	osobní zkušenost.....	známí.....	Internet..... ostatní.....
Úroveň služeb	velmi dobrá.....	dobrá.....	špatná..... velmi špatná.....
Nedostatky		
Poznámky:		
		
		

Délka pobytu:

Dopravní prostředek

Důvody k návštěvě

Informační zdroj o ubytování/programu pobytu:

- a/ infocentrum
- b/ cestovní kancelář
- c/ média (televize, noviny, časopisy)
- d/ Internet
- e/ informace příbuzných/známých
- f/ osobní zkušenost

Informace o místě pobytu jsou:

- a/ vyčerpávající
- b/ dostatečné
- c/ ještě to jde...
- d/ nedostatečné

V jakém zařízení byste nejraději při svém pobytu bydleli:

- a/ privát
- b/ penzion/
- c/ rekreační středisko
- d/ turistická ubytovna
- e/ turistická chata

f/ hotel**

g/ hotel ***

h/ hotel ****

i/ autokemp

Jak hodnotíte přístup personálu v zařízení a službách cestovního ruchu?

a/ velmi dobře

b/ spíše dobře

c/ spíše špatně

d/ velmi špatně

Jak celkově hodnotíte úroveň infrastruktury a služeb cestovního ruchu na Chrudimsku?

a/ ubytovací služby

b/ stravovací služby

c/ turistické trasy

d/ cykloturistické trasy

e/ atrakce pro děti

f/ adrenalinové atrakce

g/ další sportovní aktivity

h/ kulturní vyžití

(Můžete označit každou variantu známkou jako ve škole od 1 do 5)

Jak hodnotíte péči o rozvoj cestovního ruchu na Chrudimsku?

a/ přístup k informacím o nabídce cestovního ruchu

b/ péče o památky a obdobné atraktivity

c/ místní orientační značení

d/ drobný prodej suvenýrů

e/ vstřícný přístup místních obyvatel

(Můžete označit každou variantu známkou jako ve škole od 1 do 5)

Cenová úroveň služeb cestovního ruchu:

a/ velmi levná

b/ levná

c/ spíše drahá

Co byste na Chrudimsku uvítali?

a/ aquapark

b/ wellness zařízení

c/ lanová centra

d/ bobové dráhy

e/ kvalitnější sjezdovky a běžecké tratě

f/ další atrakce (napíšte návrhy).....

Muž

Žena

Věk

Trvalé bydliště

Vzdálenost v km od místa, na němž se právě nacházíte

Způsob dopravy sem

Doprovod

Poznámky:

.....

.....

.....

Příloha č. 3 - Seznam všech mikroregionů na území ČR

Poř. číslo	Bývalý okres	Region / Kraj	Počet MR
1.	Benešov	Středočeský	12
2.	Beroun	Středočeský	8
3.	Blansko	Jihomoravský	8
4.	Bruntál	Moravskoslezský	7
5.	Břeclav	Jihomoravský	10
6.	Brno - město	Jihomoravský	2
7.	Brno - venkov	Jihomoravský	26
8.	České Budějovice	Jihočeský	10
9.	Český Krumlov	Jihočeský	7
10.	Česká Lípa	Liberecký	6
11.	Děčín	Ústecký	8
12.	Domažlice	Plzeňský	13
13.	Frydek-Místek	Moravskoslezský	8
14.	Havlíčkův Brod	Vysočina	8
15.	Hodonín	Jihomoravský	18
16.	Hradec Králové	Královéhradecký	10
17.	Cheb	Karlovarský	8
18.	Chomutov	Ústecký	11
19.	Chrudim	Pardubický	10
20.	Jablonec nad Nisou	Liberecký	9
21.	Jeseník	Olomoucký	5
22.	Jičín	Královéhradecký	9
23.	Jihlava	Vysočina	12
24.	Jindřichův Hradec	Jihočeský	18
25.	Karviná	Moravskoslezský	1
26.	Karlovy Vary	Karlovarský	12
27.	Kladno	Středočeský	6
28.	Klatovy	Plzeňský	20
29.	Kolín	Středočeský	9
30.	Kroměříž	Zlínský	14
31.	Kutná Hora	Středočeský	10
32.	Liberec	Liberecký	11
33.	Litoměřice	Ústecký	13
34.	Louny	Ústecký	9
35.	Mělník	Středočeský	9
36.	Mladá Boleslav	Středočeský	10
37.	Most	Ústecký	4
38.	Náchod	Královéhradecký	13
39.	Nový Jičín	Moravskoslezský	5
40.	Nymburk	Středočeský	10
41.	Olomouc	Olomoucký	9
42.	Opava	Moravskoslezský	7
43.	Ostrava - město	Moravskoslezský	3
44.	Pardubice	Pardubický	8
45.	Pelhřimov	Vysočina	10
46.	Písek	Jihočeský	6
47.	Plzeň – město	Plzeňský	5

48.	Plzeň - jih	Plzeňský	13
49.	Plzeň - sever	Plzeňský	16
50.	Praha - východ	Středočeský	10
51.	Praha - západ	Středočeský	11
52.	Prachatice	Jihočeský	11
53.	Prostějov	Olomoucký	10
54.	Přerov	Olomoucký	12
55.	Příbram	Středočeský	6
56.	Rakovník	Středočeský	8
57.	Rokycany	Plzeňský	6
58.	Rychnov nad Kněžnou	Královéhradecký	18
59.	Semily	Liberecký	11
60.	Sokolov	Karlovarský	8
61.	Strakonice	Jihočeský	12
62.	Svitavy	Pardubický	11
63.	Šumperk	Olomoucký	7
64.	Tábor	Jihočeský	8
65.	Tachov	Plzeňský	14
66.	Teplice	Ústecký	7
67.	Trutnov	Královéhradecký	11
68.	Třebíč	Vysočina	14
69.	Uherské Hradiště	Zlínský	18
70.	Ústí nad Orlicí	Pardubický	12
71.	Ústí nad Labem	Ústecký	6
72.	Vsetín	Zlínský	11
73.	Vyškov	Jihomoravský	9
74.	Zlín	Zlínský	19
75.	Znojmo	Jihomoravský	17
76.	Žďár nad Sázavou	Vysočina	10
CELKEM			773

Příloha č. 4 – Euroregiony vytvářející společnou hranici s Polskem a Slovenskem

